

**Twinning projekt
„Implementace Rámcové
směrnice pro vodní politiku“**

Sylvie Jego, Petra Ronen, Zita Dubová

Praha, 2003

Sylvie Jego, Petra Ronen, Zita Dubová
Pilotní plán povodí Orlice

© **Twinning projekt “Implementace Rámcové směrnice pro vodní politiku”**
Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, Praha 10

Obsah

1	ÚVOD	6
2	CHARAKTERIZACE	7
2.1	Charakterizace přírodních podmínek	7
2.1.1	Geologie	7
2.1.2	Geomorphologie	7
2.1.3	Pedologie	7
2.1.4	Klimatické podmínky	8
2.1.5	Hydrologie	8
2.1.6	Hydrogeologie	9
2.1.7	Shrnutí přírodních charakteristik- typologie a kategorizace	10
2.2	Vymezení vodních útvarů	11
2.2.1	Vodní útvary povrchových vod	11
2.2.2	Vodní útvary podzemních vod	12
2.3	Antropogenní aktivity- identifikace hybných sil	12
2.3.1	Struktura osídlení a demografie	12
2.3.2	Využití území	13
2.3.3	Ekonomické aktivity	13
2.3.4	Shrnutí	17
2.3.5	Identifikace hybných sil	17
3	ANALÝZA TLAKŮ	19
3.1	Identifikace tlaků	19
3.1.1	Bodové zdroje znečištění	19
3.1.2	Difúzní znečištění	23
3.1.3	Odběry vody	35
3.1.4	Morfologické úpravy	38
3.1.5	Identifikace významných tlaků	39
4	EKONOMICKÁ ANALÝZA NAKLÁDÁNÍ S VODAMI	55
4.1	Hlavní charakteristika průmyslu v povodí Orlice	55
4.2	Další hodnocení	56
5	STAV POVRCHOVÝCH VOD	59
5.1	Ekologický stav	59
5.1.1	Biologické složky	59
5.1.2	Hydromorfologické složky podporující biologické složky	63
5.1.3	Chemické a fyzikálně-chemické složky	64
5.2	Chemický stav	69
6	STAV PODZEMNÍCH VOD	70

6.1	Kvantitativní stav	70
6.2	Chemický stav	70
7	HODNOCENÍ RIZIK	71
7.1	Hodnocení rizik pro rok 2001	71
7.2	Základní scénář	77
7.3	Hodnocení rizik pro rok 2015	79
8	REGISTR CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ	91
8.1	Území vyhrazená pro odběr vody pro lidskou spotřebu	91
8.2	Území vymezená pro ochranu hospodářsky významných druhů vázaných na vodní prostředí	91
8.3	Vodní útvary určené jako rekreační vody, včetně oblastí vymezených podle směrnice 76/160/EEC jako vody ke koupání	91
8.4	Oblasti citlivé na živiny, včetně oblastí vymezených jako zranitelné podle směrnice 91/676/EEC a oblastí vymezených jako citlivé podle směrnice 91/271/EEC	91
8.5	Oblasti vymezené pro ochranu stanovišť nebo druhů, kde udržení nebo zlepšení stavu vody je důležitým faktorem jejich ochrany, včetně území Natura 2000 vymezených podle směrnice 92/43/EEC a směrnice 79/409/EEC	91
9	NÁVRATNOST NÁKLADŮ	93
10	KLÍČOVÉ VODOHOSPODÁŘSKÉ OTÁZKY	94
11	ČÁST DRUHÁ: PROGRAM OPATŘENÍ	96
12	ČÁST TŘETÍ: PORADNÍ FÓRUM	97

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala všem členům pracovní skupiny v rámci komponentu Plánování v povodí a Konzultace se zúčastněnými subjekty za jejich účast na pracovních setkáních a za jejich cenné rady a připomínky během celého procesu.

Rovněž mi dovoluji, abych srdečně poděkovala kolegům z Povodí Labe, s.p., zejména Ing. Václavu Jiráskovi, Ing. Ladislavu Mertovi a Ing. Petru Martínkovi za jejich podporu a spolupráci na pilotním projektu v povodí Orlice, a to především za velmi cennou pomoc při sběru potřebných dat a při organizaci pracovních setkání, která se v rámci práce poradního fóra Orlice konala v Hradci Králové.

Poděkovat bych také chtěla kolegům z VÚV T.G.M. (poboček v Praze a v Brně), ČHMÚ, Českého statistického ústavu, a to zejména ing. Hrbkovi a z dalších institucí v České republice, od kterých jsme získali potřebná data, informace a vrstvy GIS.

V tomto směru pak nikdy nezapomenu na laskavost, zájem a zapojení členů poradního fóra, bez kterých by experiment s účastí veřejnosti na procesu plánování nebyl možný. Jejich účast a práce byly velmi cenné pro dokončení koncepce plánování v povodí a ráda bych všem tímto vyjádřila velmi srdečný dík. Tato setkání pro mne zůstanou tím nejhezčím suvenýrem, který si z práce z České republiky odvezu. Zde bych chtěla poděkovat zejména Ing. Zdeňku Štorkovi z Krajského úřadu v Hradci Králové, panu Čepelkovi, starostovi města Ústí nad Orlicí, který nám laskavě umožnil zorganizovat jedno z pracovních setkání na městské radnici, panu Netušilovi starostovi města Česká Třebová, který laskavě přijal členy poradního fóra Orlice při jejich návštěvě v terénu, zástupců Českého rybářského svazu, kteří velmi přispěli do diskuse o stavu rybí populace v povodí Orlice, p. ing. Loskotovi z VaK Hradec Kralove a Dr. Diblíkovi ze Zemědělské agentury Ministerstva zemědělství Rychnov n. Kněžnou.

Mé poděkování patří rovněž Ministerstvu životního prostředí, především pak Ing. Oldřichu Novickému, a Ministerstvu zemědělství, zejména Ing. Liborovi Ansorgemu, za jejich podporu a účast na pracovních jednáních poradního fóra Orlice.

1 Úvod

Součástí smluvního zadání twinning projektu (Twinning Covenant) a jedním ze zaručených výstupů komponentu projektu Plánování v povodí je vypracování návrhu plánu dílčího povodí Orlice v souladu s hlavními požadavky směrnice.

Tato práce sledovala především dva cíle:

Prispět k lepšímu pochopení požadavků Rámcové směrnice pro vodní politiku (RSV), jakož i nejdůležitějších otázek, které je nutno při práci na plánech oblastí povodí v České republice vyřešit efektivnějším způsobem.

Využít pilotního povodí k otestování a zdokonalení metodologií, které byly vypracovány pro Manuál k plánování v povodí v České republice.

Práce začala na začátku měsíce října 2002 a trvala do konce srpna 2003 a pro nedostatek času se soustřeďuje především na první fázi plánování v povodí, kterou je uplatnění článků 5, 6 a části článku 9 RSV.

12. září 2002 byla v rámci komponentu Plánování v povodí založena pracovní skupina, jejímž úkolem bylo průběžně sledovat práci týmu twinning projektu.

Souběžně s technickými pracemi a rovněž v návaznosti na komponent projektu Konzultace se zúčastněnými subjekty bylo založeno poradní fórum. Tato skupina, složená ze zástupců správních a veřejných úřadů, zvolených zastupitelů a zástupců z řad uživatelů vody, přispěla k hlavním bodům procesu svojí účastí na 4 pracovních setkáních a v připomínkovém řízení k návrhu plánu povodí Orlice. Pro lepší pochopení některých obtížnějších technických témat byla pro tento dokument zvolena odlišná struktura, než je struktura uvedená v příloze 7 RSV a rovněž odlišná od struktury navržené v české vyhlášce o plánování v oblasti vod.

Povodí Orlice bylo zvoleno vzhledem ke skutečnosti, že o tomto dílčím povodí existuje velké množství dat a rovněž z toho důvodu, že pro něj existuje návrh plánu povodí, který byl vypracován v letech 1998-1999. Při práci, která je popsána v tomto dokumentu, byla kombinována data a informace získané z různých dostupných databází s informacemi z prací, které proběhly v letech 1998-1999 a zpráva o nich byla sepsána v roce 2000.

Dále je nutné zdůraznit dva důležité aspekty:

Tato zpráva je zpracována v souladu s koncepcí přijatou RSV pro plánování v povodí, která je založena na principu hnací síly - tlaky - stav - dopad - reakce/opatření. Dále rovněž zmiňuje většinu aspektů požadovaných v příloze VII RSV, které se týkají procesu charakterizace.

V této zprávě nejsou obsaženy pouze výsledky, kterých bylo dosaženo při práci na plánu povodí Orlice, ale obsahuje rovněž informace a podává vysvětlení metod a dat, případně užitých odhadů či předpokladů. Toto se konkrétně týká analýzy rizik, kde by z důvodu nedostatku informací a dat nebylo vhodné považovat výsledky za definitivní.

2 Část první: Charakterizace

2.1 Charakterizace přírodních podmínek

K napsání této kapitoly byly použity především informace z Vodohospodářského plánu povodí Orlice, který obsahuje podrobný popis přírodních podmínek v povodí Orlice. Viz. [Mapa č.1](#) vymezení povodí Orlice.

2.1.1 Geologie

Geologické podmínky povodí řeky Orlice jsou značně různorodé. Pramenná oblast Divoké a Tiché Orlice i horní část jejich hlavních přítoků (tj. Zdobnice, Kněžné, Bělé a Dědiny) do značné míry tvoří magmatické a metamorfované horniny. Jedná se vesměs o rigidní skalní horniny s přibližně 1 – 3 m mocným pokryvem kvartérních hlinitokamenitých sutí. Uvedené krystalinické horniny pokrývají přibližně třetinu plochy povodí řeky Orlice. Střední a dolní část povodí Tiché a Divoké Orlice tvoří sedimentární horniny svrchnokřídového stáří, které náležejí k východnímu okraji geologické jednotky Česká křídová pánev.

Orlice protéká oblastí tvořenou sedimenty centrální části České křídové pánve. Svrchnokřídové sedimenty v povodí řeky Orlice jsou do značné míry uloženy horizontálně, popř. subhorizontálně a jejich mocnost se pohybuje v průměru v rozmezí 150 a 250 m. Větší mocnost se nalézá v dolní části povodí Orlice v blízkosti Hradce Králové (více jak 400 m) a v oblasti Králického příkopu (více jak 800 m). Přímou na povrch vycházejí jen výjimečně, většinou jsou kryty několik metrů mocným pokryvem kvartérních sedimentů. Poslední geologickou jednotkou v zájmovém území jsou prvohorní sedimenty usazené v horizontální vrstvě vystupující na povrch podél středního toku Tiché Orlice. Mocnost těchto sedimentů dosahuje až 1 000 m. (viz. [Mapa č.2](#))

2.1.2 Geomorphologie

Žádné informace.

2.1.3 Pedologie

V horských partiích povodí horních toků Divoké a Tiché Orlice, především na jihozápadních svazích Orlických hor a v širší oblasti Suchého vrchu (ve výškách nad 600 m nad mořem) převládají silně kyselé hnědé půdy.

Zejména kyselé hnědé půdy se vytvořily v širokém pásmu Orlického Podhůří. S postupně klesající nadmořskou výškou je hnědé půdy možno najít od Dobrušky v jihovýchodním směru až po Českou Třebovou a také na východ od Chocně. Jde o mělké skeletovité půdy většinou středně těžké až těžké s vyšším obsahem vrchní vrstvy nižší kvality.

Mírně kyselé typické hnědé půdy, popř. oglejené hnědé půdy se vytvořily v blízkosti Kostelce nad Orlicí a také v severozápadním směru až po Hradec Králové na spraších a sprašových hlínách. Hnědé půdy jsou nejčastěji středně

těžké půdy s příznivým obsahem a složením humusu a fyzikálními vlastnostmi a mírně zhoršenými sorpčními vlastnostmi.

Středně těžké a těžké ilmerizované půdy nižší kvality, popř. ilmerizované půdy oglejené pokrývají rozsáhlejší oblasti na sever od Kostelce nad Orlicí ve směru na Opočno v západním a jihozápadním směru v blízkosti České Třebové. Půdu se středním obsahem humusu nižší kvality a nepříznivými sorpčními a fyzikálními vlastnostmi je také možno charakterizovat nízkou skeletovitostí a značnou hloubkou půdního profilu.

Aluviální půdy se nacházejí v dolních částech Divoké a Tiché Orlice, jakož i spojené Orlice až k jejímu ústí do Labe. Půdy středně těžkého zrnitostního složení vykazují velice příznivé sorpční i fyzikální vlastnosti a představují oblasti s lučnými porosty nejvyšší kvality i ornou půdou vhodnou pro nejnáročnější plodiny. Tyto půdy jsou obvykle mírně kyselé až neutrální a mají značně různorodou zrnitost. Příznivé složení obsahu humusu je zpravidla střední a proniká velice hluboko do profilu půdy, kde se projevuje také proces glejování. (viz. [Mapa č.3](#))

2.1.4 Klimatické podmínky

Celkový úhrn srážek naměřený ve stanicích v povodí řeky Orlice v letech 1961-90 se pohybuje mezi 185 % standardního množství srážek v České republice naměřeného ve stanici v Klášterci nad Orlicí a 110 % naměřenými ve stanici v Mítrově. Co se týče množství srážek, povodí Orlice je možno hodnotit jako nadprůměrné až bohaté na srážky. (viz. [Mapa č.4](#))

2.1.5 Hydrologie

Pramenná oblast řeky Orlice a většiny jejích přítoků leží v krkonošsko-jesenické soustavě. Od severovýchodu po východ se táhne pásmo největších elevací, zatímco hluboce zaříznutá údolí a důležité lokality s fluviálními sedimenty leží na jihovýchod a jih.

Střední tok Tiché i Divoké Orlice jakož i celé povodí jejích přítoků Třebovky a dolní část celého povodí Orlice se nachází v soustavě Česká tabule. Jde o nížinu s mírně rozčleněným reliéfem.

Největší část pokrývá Orlická tabule, slabě rozčleněný akumuláční, erozně akumuláční a erozně denudační reliéf, plošina vytvořená na říčních a eolických sedimentech.

Nejdůležitější vodní toky v povodí jsou Divoká Orlice, Zdobnice, Kněžná, Bělá, Tichá Orlice, Třebovka, Orlice a Dědina. (viz. [Mapa č.5](#)) Viz Tabulka 2.1-1.

Tabulka 2.1-1 Dílčí povodí Orlice

Povodí	Řeka	Rozloha povodí (km ²)
Povodí	Orlice	203 550
Dílčí povodí	Divoká Orlice + dolní Orlice	63 100
	Zdobnice	12 500
	Bělá	21 500
	Tichá Orlice	56 100
	Třebovka	19 600
	Dědina	30 700

2.1.6 Hydrogeologie

Různorodá geologická struktura povodí řeky Orlice ovlivňuje také povahu a úroveň propustnosti půdního prostředí a vodonosnost zvodněných vrstev.

Pórovité zvodně zahrnují hlavně říční štěrk a nacházejí se především podél hlavních vodních toků (přibližně od Žamberka na profilu Divoké Orlice a od Letohradu na profilu Tiché Orlice). Objem zvodnělého horizontu dosahuje několika metrů a místy převyšuje úroveň 10 m.

Puklinovitě pórovitá zvodněná vrstva je zdokumentována pouze místně v okolí Vamberka a Rokytnice a mezi Letohradem a Ústím nad Orlicí. Objem zvodnělého horizontu se různí od několika metrů až po několik desítek metrů.

Celá oblast středních a dolních částí Tiché Orlice a Divoké Orlice patří ke skupině pórovitých zvodní, které je možno popsat jako komplexní geohydrodynamické systémy sestávající ze dvou až čtyř horizontálních zvodněných vrstev oddělených mezilehlou nepropustnou a polopropustnou vrstvou.

Krystalinikum na úpatí Orlických hor také patří k oblasti pórovitých zvodní. Horniny krystalinika Orlických hor rozložené na východ představují soubor pórovitých zvodní. Objem zvodnělého horizontu se různí od několika metrů až po několik desítek metrů.

Činnost pramenů je nejzřetelnější v horním povodí Divoké Orlice, v horním a středním povodí Tiché Orlice a jejích přítoků a také ve střední části povodí Bělé a Dědiny. V dolním povodí Orlice jsou vydatnější prameny v oblasti Týniště nad Orlicí a Albrechtic nad Orlicí. Prameny o vydatnosti více než 10 l/s jsou zaznamenány v Orlickém Záhoří, na Suchém vrchu blízko Jablonného nad Orlicí, v Letohradu (pramen Pod skalou), v České Třebové (Vrbovka), v Ústí nad Orlicí (Kubincův kopec), u Solnice (Císařská studánka) a k těm důležitějším patří i skupina pramenů blízko Opočna, Pohoří a Českého Meziříčí.

2.1.7 Shrnutí přírodních charakteristik- typologie a kategorizace

2.2 Vymezení vodních útvarů

2.2.1 Vodní útvary povrchových vod

Bylo použito vymezení vodních útvarů povrchových vod vypracované Výzkumným ústavem vodohospodářským (VÚV TGM). Povodí Orlice se skládá z 33 přírodních vodních útvarů včetně jednoho vodního útvaru stojaté vody (údolní nádrž Pastviny). Viz. [Mapa č.6.](#) a Tabulka 2.2-1.

Tabulka 2.2-1 Vodní útvary povrchových vod

Vodní útvar povrchových vod	Plocha vodního útvaru v km ²
Vodní útvar 1	115,05
Vodní útvar 2	8,04
Vodní útvar 3	58,20
Vodní útvar 5	102,83
Vodní útvar 6	52,61
Vodní útvar 7	38,65
Vodní útvar 8	33,48
Vodní útvar 9	52,91
Vodní útvar 10	45,44
Vodní útvar 11	24,13
Vodní útvar 12	107,57
Vodní útvar 13	37,97
Vodní útvar 14	52,91
Vodní útvar 15	15,11
Vodní útvar 16	9,87
Vodní útvar 17	23,91
Vodní útvar 18	113,55
Vodní útvar 19	28,06
Vodní útvar 20	24,71
Vodní útvar 21	26,6
Vodní útvar 22	99,32
Vodní útvar 23	195,93
Vodní útvar 24	80,90
Vodní útvar 25	29,33
Vodní útvar 26	109,5
Vodní útvar 27	86,01
Vodní útvar 28	17,29
Vodní útvar 29	42,12
Vodní útvar 30	64,21
Vodní útvar 31	97,99
Vodní útvar 32	179,12
Vodní útvar 33	52,13

2.2.2 Vodní útvary podzemních vod

Pokud jde o vymezení vodních útvarů podzemních vod, použili jsme 10 hydrogeologických rajónů definovaných ve Vodohospodářském plánu povodí Orlice (2001). Viz. [Mapa č.7](#) a Tabulka 2.2-2.

Tabulka 2.2-2 Vodní útvary podzemních vod

Vodní útvar podzemních vod	Plocha v km ²
643 Krystalinikum Východních Sudet	23.7
642 Krystalinikum Orlických hor	560.7
429 Králický prolom	31.8
427 Vysokomýtská synklinála	211.1
426 Kysperská synklinála	225.7
423 Ústecká synklinála	236.7
422 Podorlická křída	404.4
436 Labská křída	134.1
521 Poorlická brázda	90.9
111 Kvartérní sedimenty Orlice	117

2.3 Antropogenní aktivity- identifikace hybných sil

2.3.1 Struktura osídlení a demografie

Povodí řeky Orlice zahrnuje části jak Hradecka, tak Pardubicka (okresy Rychnov nad Kněžnou, Ústí nad Orlicí, Hradec Králové, Svitavy, Pardubice a Náchod).

Celkový počet obyvatel v povodí Orlice je 201,300, střední hustota osídlení odpovídá 99,7 obyvatel/km² a je tudíž nižší než národní průměr 130,6 obyvatel/km².

V povodí se nachází 164 obcí, z nichž 98 obcí je velice malých a má méně než 500 obyvatel.

Nejhustěji osídlený je Hradec Králové na soutoku Orlice s Labem a mezi další významná městská centra patří Ústí nad Orlicí, Rychnov nad Kněžnou a Česká Třebová. Celkem 64 % obyvatel žije ve městech s více jak 2 000 obyvatel a 40 % ve městech s více než 5 000 obyvatel.

Osídlení povodí je soustředěno především do údolí dolních toků řek, v hraničních oblastech Orlických hor je poměrně řídké. Tyto oblasti jsou využívány především pro rekreaci spolu s okolím údolní nádrže Pastviny. (viz. [Mapa č.8](#))

2.3.2 Využití území

Pro zmapování využití plochy povodí je k dispozici databáze Corine s následující klasifikací: lesy (jehličnaté, listnaté, smíšené a střídající se lesy a křoviny); komplexní systémy kultur a parcel, orná půda kromě zavlažovaných ploch, ovocné sady a keře, území převážně zemědělská s příměsí přirozené vegetace, trávníky a přírodní pastviny, louky, plochy městské zeleně, nesouvislá městská zástavba, průmyslové nebo obchodní zóny, silniční a železniční síť a přilehlé plochy, těžba hornin. (viz. [Mapa č.9a](#) a [Mapa č.9b](#))

Tabulka 2.3-1 Využití území

Kategorie	% daného území
Městské osídlení	4 %
Lesy	30 %
Zemědělská půda	44 %
Ostatní	22 %

Jak ukazuje výše uvedená Tabulka 2.3-1, hlavní část území pokrývají lesy a zemědělská půda.

2.3.3 Ekonomické aktivity

2.3.3.1 Průmysl

Hlavní průmyslová odvětví se soustředí ve větších městech, jako jsou Letohrad, Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Choceň, Vamberk, Žamberk, Kostelec nad Orlicí, Solnice, Dobruška, Opočno a Týniště nad Orlicí.

Jak je zjevné z níže uvedené Tabulka 2.3-2, podle počtu zaměstnanců a obratu jsou hlavními průmyslovými odvětvími hutnictví, doprava, textilní průmysl, potravinářství a opravárenství motorů, strojů a zařízení. Čtyři společnosti mají více než 1 000 zaměstnanců a 30 společností jich má od 200 do 1 000. Tato průmyslová odvětví a velké podniky se nacházejí v blízkosti hlavních průmyslových center. (viz. [Mapa č.10](#))

Tabulka 2.3-2 Průmyslové podniky v povodí Orlice

	Počet podniků	Počet zaměstnanců	Obrat/mil. Kč
Výroba základních kovů, tavených a kovových výrobků	21	5098	4279,3
Výroba dopravních prostředků a zařízení	30	3835	3586,5
Textilní průmysl	21	3591	2479
Výroba a opravy zařízení	20	3053	3630,8
Výroba potravin a nápojů	11	1629	4670
Oprávenství motorových vozidel	36	1481	2017
Výroba ostatních nekovových minerálních produktů	7	954	1806,15
Stavebnictví	7	554	529
Dřevozpracující průmysl, těžba užitkového dříví	11	447	695
Koždělný průmysl	3	249	90
Zdravotnictví a sociální péče	2	237	83,1
Výroba plastů	5	184	126
Obchodní činnost	17	182	274
Koksárenství	1	180	298
Papírenství	4	109	105
Zemědělství, myslivost, lesnictví	3	81	98
Doprava, skladování a komunikace	3	75	175
Chemické látky	5	55	123
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	2	41	39
Ubytování	2	17	10
Energetika, zemní plyn a voda	1	10	38

2.3.3.2 Zemědělství

Pro zemědělskou výrobu jsou v povodí Orlice vesměs dobré klimatické i půdní podmínky. Na zemědělskou půdu připadá asi 41 % plochy povodí Orlice. Z pohledu na mapu využití území je patrné, že ze zemědělské půdy jasně převládá orná půda a to i v oblastech horských a v podhůří. Orná půda pokrývá cca 30 % plochy povodí. Louky a pastviny zaujímají kolem 13% plochy povodí. Očekává se, že v budoucnu se podíl luk a pastvin zvýší.

Zemědělství je zaměřeno jak na rostlinnou tak na živočišnou výrobu. Na základě informací získaných z databáze Ministerstva průmyslu a obchodu funguje v povodí Orlice 54 zemědělských zařízení (vesměs soukromých). Přebývá soukromé vlastnictví. Pokud jde o typ zemědělského zařízení, převládá kombinovaná rostlinno-živočišná výroba (32), následuje výroba živočišná (20). Čistě rostlinnou výrobou se zabývají jen 2 subjekty.

Tabulka 2.3-3 Struktura zemědělské půdy v povodí Orlice

	Plocha	% zemědělské půdy	% plochy povodí
Orná půda	55254	66,0	27,4
Zahrady	403	0,5	0,2
Sady	248	0,3	0,1
Louky	19946	23,8	9,9
Pastviny	7810	9,3	3,9
Zemědělská půda	83661		41,4

V rámci povodí Orlice pracuje v zemědělství 4360 lidí. 75 % v kombinované výrobě, 20 % v živočišné výrobě a pouze 5 % ve výrobě rostlinné.

Nejvýznamnější pěstované plodiny shrnuje následující Tabulka 2.3-3.

Tabulka 2.3-4 Nejvýznamější pěstované plodiny v povodí Orlice

	Plocha (ha)	% orné půdy
Obiloviny	26759	48,4
Luskoviny	1121	2,0
Brambory	581	1,1
Cukrovka	942	1,7
Olejniny	6251	11,3
Pícniny	17604	31,9
Orná půda (o.p.)	55254	

Tabulka 2.3-4 dokumentuje živočišnou výrobu v povodí Orlice.

Tabulka 2.3-5 Živočišná výroba v povodí Orlice

	Počet	přepočten na dobytčí jednotku
Skot	57843	57843
Prasata	84878	16976
Drůbež	620089	2480
Ovce	3665	513

Tabulka 2.3-5 Subjekty zemědělské výroby v jednotlivých vodních útvarech

Ekologické zemědělství je v povodí Orlice zastoupeno řadou farem. Získali jsme informace o 15 ekologických farmách, hospodařících spíše na menších plochách (celková obhospodařovaná plocha je cca 2000 ha, což je 1% plochy povodí). Jen dvě farmy hospodaří na ploše větší než 500 ha (EKOLIFE - družstvo Orlické záhoří, Smetana EKO). Převládá kombinovaná zemědělská výroba (chov skotu, ovcí, pěstování obilnin a brambor).

2.3.3.3 Energetika

V povodí Orlice se nachází 24 registrovaných malých hydroelektráren, z nichž nejvyšší instalovaný výkon (2 700 kW) má hydroelektrárna Pastviny I. Hydroelektrárny jsou většinou situovány u jezů nebo na náhonech.

Správci vodního toku neregistrují ani odběry vody pro účely výroby elektrické energie ani skutečný objem vody vypouštěné zpět do toku.

V současnosti není provoz malých hydroelektráren regulován žádnými požadavky kromě povinnosti monitorovat fixní minimální zůstatkový průtok pod místem odběru. (Viz. [Mapa č.11](#))

2.3.3.4 Cestovní ruch a rekreace

2.3.3.4.1 Rybaření

2.3.3.4.2 Jiné činnosti

Vodní útvary určené ke koupání jsou v současnosti omezeny pouze na údolní nádrž Pastviny (6 pláží), rybníky Mandl a Presy, Stříbrný rybník a přírodní pláž u Žamberka; viz. Tabulka 2.3-6 níže.

V minulosti byl na seznamu koupacích míst např. i rybník Broumar v Opočně, přírodní pláž “Mezi dvěma bubny” na Tiché Orlici v Chocni, několik rybníků v okolí Chocně a Rychnova, atd. (Viz. [Mapa č.12](#))

Tabulka 2.3-6 Koupací místa v povodí Orlice

Typ lokality	Název lokality	Číslo hydrologického řádu	Správce	Typ využití	Území	V r. 1996 přírodní koupací místo pro hromadnou rekreaci	Shoda s hranicemi přírodních koupacích míst	Kraj	Zdroj informací
P	Stříbrný rybník	1-02-03-066	TS Hradec Králové	B, C	Malšova Lhota 09130	Ano	střídavě	HK	OHS
R	Pastviny	1-02-01-011	RBO	P, C, W	Pastviny 11823	Ano	shoda	UO	OHS
R	Šlechtův palouk	1-02-01-011	RBO	B, W	Pastviny 11823	Ano	shoda	UO	OHS
R	Na Lhotce	1-02-01-009	RBO	B, W	Klášteřec n.0rl. 06572	Ano	shoda	UO	OHS
R	Pláž	1-02-01-011	RBO	B, C, W	Pastviny 11823	Ano	shoda	UO	OHS
R	U Luxů	1-02-01-011	RBO	B, C	Pastviny 11823	Ano	shoda	UO	OHS
R	U kapličky	1-02-01-011	RBO	B, C	Pastviny 11823	Ano	shoda	UO	OHS
P	Mandl	1-02-		B	Řetová 58087	Ano	shoda	UO	OHS
P	Presy	1-02-		B	Přívrat 58082	Ano	shoda	UO	OHS

Zdroj informací: Okresní hygienická služba (OHS), seznam rekreačních lokalit (Výzkumný ústav vodohospodářský), mapy

Legenda

P – rybník, B – koupání, S – plavba, C – chataření a chalupaření, W – zimní sporty, RBO – podniky Povodí, TS- technické služby, R – nádrž

2.3.4 Shrnutí

Hlavní socio-ekonomické charakteristiky povodí Orlice jsou:

Hustota obyvatel pod celonárodním průměrem, nejvyšší koncentrace obyvatel ve městech nad 2000 obyvatel,

Téměř třetina území je pokryta lesem a další třetina ornou půdou,

Povodí Orlice může být také charakterizováno jako průmyslové a zemědělské, a to z důvodu výskytu důležitého průmyslu a také intenzivního zemědělství zejména na území dílčího povodí Dědiny,

Významná hydroelektrárna (z hlediska instalovaného výkonu),

Rozvoj turistického ruchu zejména v hornaté části povodí a v okolí nádrže Pastviny.

2.3.5 Identifikace hybných sil

Ještě před analýzou tlaků jsme zkoumali hybné síly vyskytující se v povodí Orlice. K tomu jsme použili tabulku navrženou v Evropském směrném dokumentu IMPRESS. (viz Obrázek 2.3.3.4.2-1 níže):

	KATEGORIE VODNÍCH ÚTVARŮ					
	Řeky	Orlice	Jezera	Orlice	Podzemní vody	Orlice
Znečištění						
domácnost	X	X	X		X	X
průmysl (v provozu, historický)	X	X	X		X	X
zemědělství	X	X	X		X	X
chov vodních živočichů/chov ryb	X	X				
lesnictví	X	X	X		X	X
nepropustné oblasti	X	?	X			
doly, lomy	X	X			X	?
doprava	X	X			X	?
Změna hydrologického režimu						

čerpání vody pro zem., prům., dom.	X	X	X		X	X
díla pro regulaci toku	X	X				
vodní díla	X	X				
chov ryb	X	X				
chlazení	X	X				
zvýšení průtoku (transfery)	X	X			X	
Morfologické úpravy						
zemědělské činnosti	X	X	X			
sídelní útvary	X	X	X			
průmyslové oblasti	X	?	X			
ochrana proti povodním	X	X				
provoz, údržba	X	?				
plavba	X	?				
Biologie						
rybolov	X	X	X			
chov ryb/měkkýšů	X	X	X			
vypouštění rybníků	X	X	X			

Obrázek 2.3.3.4.2-1 Hybné síly

Souběžně s tím byla vytvořena další tabulka se soupisem všech typů dat a informací požadovaných Směrnicí a specifických dat týkajících se povodí Orlice.

Kontaktovali jsme instituce zodpovědné za data a požádali jsme je o dostupná data v optimálním formátu. Zajímal nás jak obvyklé záznamy (např. statistická data, tabulky,...), tak GIS data, to abychom byli schopni lokalizovat tlaky na mapě.

Tato tabulka je v Příloze. Skládá se z několika listů podle jednotlivých kapitol charakterizace a také je zde zahrnuta informace o dostupnosti a kvalitě dat.

3 Analýza tlaků

3.1 Identifikace tlaků

Při hodnocení tlaků se vycházelo z tabulky identifikace hnacích sil a zaměřili jsme se na následující typy tlaků: znečištění, změny hydrologického režimu (v případě Orlice zejména odběry vod) a morfologické úpravy. Znečištění bylo dále rozděleno podle typu zdroje na bodové a difúzní. Získaná data byla agregována pro jednotlivé vodní útvary, případně jejich skupiny tvořící dílčí povodí.

3.1.1 Bodové zdroje znečištění

Byla hodnocena vypouštění z městských čistíren odpadních vod, přímá vypouštění ze sběrných systémů a vypouštění z průmyslu.

3.1.1.1 Zdroje dat

Databáze podniku Povodí Labe, která zahrnovala:

informace o vodoprávních povoleních pro vypouštění (kanalizace, ČOV, průmysl)

informace o MČOV (typ technologie, měřené hodnoty odtoku)

lokalizace zdrojů bodového znečištění – GIS vrstva z VÚV TGM

Pokud jde o konkrétní znečišťující látky byla k dispozici data CHSK, BSK, NL, N-NH₄⁺, Pt. viz. [tabulka](#).

3.1.1.2 Městské odpadní vody

Z celkového objemu znečištění z bodových zdrojů připadá na městské odpadní vody cca 65%. Podle dat Povodí Labe, je v povodí Orlice na ČOV napojeno asi 84% populace a 95% populace je napojena na sběrný systém. Míra napojení je vyšší než národní průměr (75% , respektive 95,5%).

Vypouštění městských odpadních vod je koncentrováno zejména v dílčích povodích Tiché a Divoké Orlice.

Jak je patrné z tabulky (Tabulka 3.1-1) všechna sídla s počtem obyvatel nad 2000 jsou vybavena, či napojena na ČOV, s výjimkou Doudleb, Dolní Dobrouče, Brandýsa nad Orlicí a Solnice.

Pozn.: Město Třebechovice (5 253 obyvatel) je napojeno na ČOV v Hradci Králové.

Tabulka 3.1-1 Čistírny odpadních vod

Název ČOV	Kapacita		Roční objem vypouštění M3	Technologie čištění M, B, C, N	opatření dle 91/271/EEC
	M3/den	EO			
Sídla > 10 000 EO					
Ústí n. Orlicí – ČOV (15 295 obyv.)	12 000	44 100	2 767 058	M, B, C, N	
Česká Třebová – ČOV (22 912 Inhbts)	11 730	33 000	2 992 230	M, B	SS
Žamberk - ČOV stará (5 864 obyv.)	1 754	25 000	490 297	M, B	WW, SS
Žamberk - nová ČOV (4 995 obyv.)	1 100	4 260	565 023	M, B, N	
Vamberk – SČOV (4 995 obyv.)	3 100	25 000	584 066	M, B	SS
Opočno – SČOV (3 309 obyv.)	1 450	23 000	344 633	M, B	WW, SS, T
Rychnov – ČOV (11 152 obyv.)	4 603	22 400	1 840 600	M, B	SS
Dobruška – ČOV (6 482 obyv.)	3 840	16 300	591 444	M, B	SS
Choceň – ČOV (9 019 obyv.)	2 831	11 200	624 370	M, B	WW, SS, T
Týniště n. O. – ČOV (6 482 obyv.)	5 460	18 000	1 437 376	M, B	SS
Sídla 2 000-10 000 EO					
Kostelec n. Orlicí – ČOV (6 455 obyv.)	2 226	10 000	730 731	M, B	SS
Letohrad – ČOV (6 203 obyv.)	2 800	10 000	940 880	M, B	WW, SS
Králíky – ČOV (4 655 obyv.)	3 600	5 700	14 499	M, B, N	SS
Jablonné n. O. – ČOV (3 095 obyv.)	960	4 100	320 619	M, B, N	SS
Rokytnice – ČOV (1 964 obyv.)	690	3 600	172 252	M, B	SS
Borohrádek – ČOV (2 193 obyv.)	820	2 240	91 511	M, B	SS
Častolovice – ČOV (1 438 obyv.)	586	2 000	191 073	M, B	SS
Doudleby n. O.					WW, SS
Dolní Dobrouč					WW, SS
Brandys n. O.					WW, SS
Solnice					WW, SS
< 2 000 EO					
Klášteřec n. O. – ČOV (771 obyv.)	396	1 900	35 446	M, B, N	
Horní Jelení – ČOV (1 508 obyv.)	310	2 100	144 579	M, B	
Pohoří – ČOV (548 obyv.)	482	570	111 940	M, B	
Veliny – ČOV (356 obyv.)	88	500		M, B	
Žďár nad Orlicí – ČOV (427 obyv.)	90	400		M	
Mokré – ČOV (181 obyv.)	82	400	18 630	M, B	
Rychnov n. Kněžn.- ČOV	74	400		M	
Kunvald - ČOV (1 027 obyv.)	50	300	11 521	M, B	

Legenda:

M: Mechanické, B: Biologické, C: Chemické, N: Nitrifikace

WW: ČOV, SS: kanalizace, T: Terciární čištění

Přímá vypouštění ze sběrných systémů, agregovaná pro jednotlivá sub-povodí jsou uvedena v Tabulka 3.1-2.

Tabulka 3.1-2 Roční objem přímého vypouštění do vodního toku

Obce	Roční objemy vypuštěných odpadních vod m ³ /rok
Bystřec - VK	17 118,00
Horní Čermná - VK	42 468,00
Lukavice - VK	50 000,00
Dolní Dobrouč - VK	83 450,00
Letohrad - VK mimo ČOV	35 177,00
Libchavy - VK	38 082,00
Horní Ticha Orlice –dílčí povodí (VÚ15-22)	266 295,00
Ústí nad Orlicí - VK mimo ČOV	2 767 057,80
Opatov - VK	24 600,00
Rybník - VK	1 880,00
Trebovka dílčí povodí (VÚ 23)	2 793 537,80
Brandís - VK	123 699,00
Choceň - VK mimo SČOV	2 700,00
Podlesí - VK	14 200,00
Běstovice - VK	354 050,00
Koldín - VK	8 000,00
Čermná nad Orlicí - VK	25 000,00
Dolní Ticha Orlice dílčí povodí (VÚ 24-26)	527 649,00
Ticha Orlice Sub Basin	3 587 481,80
Nekoř - VK	6 800,00
Potštejn - VK	4 525,00
Horní Divoka Orlice dílčí povodí (VÚ 1-6)	11 325,00
Černíkovice - VK	16 559,00
Rychnov nad Kněžnou - VK mimo ČOV	19 085,00
Solnice - VK	159 147,00
Knezna dílčí povodí (VÚ 7-13)	194 791,00
Skuhrov nad Bělou - VK	32 350,00
Opočno - VK mimo SČOV	3 600,00
Mokré - ČOV	18 630,00
Dedina dílčí povodí (VÚ 37-31)	54 580,00
Doudleby nad Orlicí - VK	65 335,00
Dolní Divoka a spojená Orlice dílčí povodí (VÚ 14, VÚ 32-33)	65 335,00

Tabulka 3.1-3 sumarizuje roční objemy vypouštěných vod do jednotlivých sub-povodí v porovnání s parametry průtoku. Za povšimnutí stojí situace v Třebovce, kde podle dat z roku 2001 reprezentuje vypouštění cca 50% respektive 80% průtoku (porovnání s Q330 resp. Q355).

Tabulka 3.1-3 Srovnání objemu vypouštění a průtoku

Vodohospodářská jednotka	Vypouštění m ³ /year	Vypouštění m ³ /s	Q330 m ³ /s	Q355 m ³ /s	% Vypouštění připadající na průtok	
Horní Ticha Orlice	2 292 318	0,073	1,13	0,86	6,4%	8,5%
Třebovka	3 118 048	0,099	0,19	0,12	52,0%	82,4%
Dolní Tichá Orlice	4 087 938	0,130	1,78	1,31	7,3%	9,9%
Horní Divoká Orlice	1 302 175	0,041	1,61	1,04	2,6%	4,0%
Bělá	397 298	0,013	0,61	0,33	2,1%	3,8%
Kněžna	1 976 790	0,063	0,29	0,16	21,6%	39,2%
Zdobnice	1 014 784	0,032	0,72	0,47	4,5%	6,8%
Dolní Divoká Orlice	1 090 681	0,035	3,41	3,41	1,0%	1,0%
Horní Dědina	1 066 543	0,034	0,38	0,21	8,9%	16,1%
Dolní Dědina	18 630	0,001	0,4	0,22	0,1%	0,3%
Orlice	1 823 092	0,058	6,12	4,15	0,9%	1,4%

Povodí Labe Data 2001 a VHP plán povodí Orlice (Q data)

3.1.1.3 Průmyslové odpadní vody

Z celkového objemu znečištění z bodových zdrojů připadá na průmyslové odpadní vody cca 35%. Jak vidíme z Tabulka 3.1-4 níže, pouze 5 průmyslových podniků má ČOV s čištěním specifických polutantů, dalších 16 podniků má klasickou ČOV. Celková kapacita je okolo 46 500 EO plus průmyslové podniky napojené na nějakou městskou ČOV jako např. v České Třebově, Opočně, Vamberku, Ústí nad Orlicí, Chocni a Rychnově nad Kněžnou, tj. řekněme dalších 90 000 EO.

Tabulka 3.1-4 Průmyslové čistírny odpadních vod

Název ČOV	Kapacita		Roční objem vypouštěných odpadních vod M ³
	M ³ /day	EO	
Průmyslové ČOV			
Vamberk Vrchovina u Chocně (drůbež. Závod)	1 015	25 000	25 000
Průmysl masný Jablonné n. Orl.	172	10 000	10 000
Royan Vamberk – býv. Orlana	450	3 000	3 000
J. Strnad – výroba usní Solnice	149	2 000	2 000
ČD Česká Třebová – lok. Depo	550	1 800	99 339
Nemocnice Rychnov n. K.	175	1 000	64 751
Contipro C - bioprovoz Dolní Dobrouč	100	960	960
Deštné v Orl. H. – ČOV	173	820	50 000
ESAB 01 VAMBERK (horní závod)	157/600	600	207 661
ČOV Uprchlícký tábor – bývalý VSB Kostelec n. O.	75	500	11 841
ESAB 02 VAMBERK (Dolní závod)	38/410	200	201 719
Ústav sociální péče pro mládež Kvasiny – ČOV	30	150	
Ústav sociální péče Žampach – ČOV	20	130	
ZEZ SILKO □ amberk – ČOV splašk.	15	100	5 794

Název ČOV	Kapacita		Roční objem vypouštěných odpadních vod M ³
	M ³ /day	EO	
J. PORKERT Skuhrov n. B.	8	50	53 054
Moning Týniště n.O. – slévárna + galvanizovna	950		297 946
J. PORKERT Skuhrov n. B.	20		
TESLAMP Králíky	23		
Škoda – Kvasiny – ČOV ve výstavbě (dokončení 2003)			72 967
ŽPSV Borohrádek			20 760
OEZ Letohrad – galvanizovna	150		14 499
TOTAL		46 310	
Sdružené ČOV		Capacity PE	Part for industry PE
Česká Třebová - ČOV		33 000	16 000
Opočno - SČOV		23 000	20 000
Vamberk - SČOV		25 000	20 000
Ústí nad Orlicí - ČOV		44 100	24 000
Choceň - ČOV		11 200	3 000
Rychnov nad Kněžnou - ČOV		22 400	7 000
TOTAL			90 000

Legend:

Specifické ČOV jsou zvýrazněny.

3.1.2 Difúzní znečištění

Byly hodnoceny následující typy difúzního znečištění: znečištění ze zemědělství, lesního hospodářství, odtok z urbanizovaného území, odtoky z dopravních komunikací, atmosférická depozice, eroze, staré ekologické zátěže a kontaminované plochy.

3.1.2.1 Zdroje dat

Data o zemědělství byla získána z následujících zdrojů: Databáze Corine Land Cover, Český Statistický Úřad, Databáze Ministerstva průmyslu a obchodu „Albertina“, databáze Státní veterinární správy, informace z VH plánu povodí Orlice a informace poskytnuté členy Poradního Fora povodí Orlice.

Informace o podílu zemědělské a orné půdy na celkové ploše jednotlivých vodních útvarů byly získány z databáze Corine. Český Statistický Úřad poskytl data o počtu farem, jejich zaměření, podílu orné půdy připadající na jednotlivé komodity, počtech zemědělských zvířat. Byly k dispozici dvě sady dat, jednak pro celé povodí Orlice a jednak detailnější (na úrovni katastru) agregovaná pro 12 vodních útvarů, tvořící dílčí povodí Tiché Orlice. Databáze ministerstva průmyslu a obchodu obsahovala informace o zemědělských farmách (jejich lokalizace, ekonomické údaje a specializaci vyjádřenou v OKEČ). Data o spotřebě hnojiv (průmyslových i přirozených), včetně bilance nutrientů zpracované dle metodiky OECD byly poskytnuty Výzkumným ústavem rostlinné výroby. Databáze Státní veterinární správy obsahovala data o zařízeních živočišné výroby (skot, prasata a hrabavá drůbež) rozčleněné podle velikosti na střední a velké zdroje znečištění. Z VH plánu povodí Orlice byl využit registr objektů živočišné výroby.

Údaje o atmosférické depozici byly použity z VH plánu povodí Orlice a z ročenky ČHMÚ o kvalitě ovzduší.

Data o erozi byla převzata z VH plánu povodí Orlice. Rovněž byla k dispozici mapa erozního ohrožení, připravená v rámci úkolu VÚV TGM „Omezování plošného znečištění povrchových a podzemních vod v ČR“.

Pokud jde o data týkající se lesního hospodářství, byla k dispozici souhrnná správa MZe, dále informace z VH plánu povodí Orlice a informace o procentuálním podílu lesů na celkové ploše jednotlivých vodních útvarů vygenerované z Corine Land Cover.

Data o dalších difúzních zdrojích znečištění byla získána buď ve formě map od Českého ekologického ústavu ([Mapa č.13](#) – registr kontaminovaných ploch, [Mapa č.14](#) - staré ekologické zátěže, [Mapa č.15](#), [Mapa č.16](#) a [Mapa č.17](#) - skládky), dále byla k dispozici data z VH plánu povodí Orlice (sklady PHM, dopravní depa).

Data o spotřebě solí při zimní údržbě silnic jsme získali od Krajské správy silnic.

Dále bylo pracováno s tabulkami typických koncentrací, převzatých z práce J. Langhammera (Modelování plošných zdrojů znečištění povrchových vod, 2002).

3.1.2.2 Zemědělství

3.1.2.2.1 Živočišná výroba

Přehled zařízení živočišné výroby přiřazených k jednotlivým vodním útvarům je uveden v Tabulka 3.1-5. Tabulka obsahuje jednak velikosti zařízení (počty hospodářských zvířat) a jednak celkový počet velkých dobytčích jednotek připadající na vodní útvar. Při hodnocení významnosti z hlediska možného znečištění životního prostředí lze použít kritérií podle zákona 76/2002Sb. o IPPC (40000 ks drůbeže, 2000 prasat). Pokud jde o zařízení na chov skotu, zařízení pro chov více než 500 krav jsou klasifikována jako velké zdroje znečištění. Z tabulky je patrné, že v 19 vodních útvarech (z celkového počtu 32) je provozováno alespoň jedno zařízení na chov skotu, klasifikované jako velký zdroj znečištění. Pokud jde o chov prasat, velké zdroje znečištění jsou ve vodních útvarech 5, 22 a 29 (VEMAS Žamberk, Bioprodukt Knapovec, ZEPO Vršovka). Velké zdroje znečištění související s chovem drůbeže se nacházejí ve vodních útvarech 12, 21, 24, 30 a 32 (EKOOIL Lično, SILYBA Dolní Dobrouč, VAJAX Chocně, Xaverov Opočno, DŽV Rychnov n.K., Orlická zemědělská a.s. a MACH RCHM Litomyšl- Albrechtice). Ve vodních útvarech 5, 20 a 24 se nacházejí zemědělská zařízení s nejvyšším počtem velkých dobytčích jednotek.

Viz. [Mapa č.18](#)

Tabulka 3.1-5 Zařízení živočišné výroby

VÚ	obec	Firma	živočišná výroba			VDJ -tot
			Skot	Prasata	Drůbež	
3	Klášteřec nad Orlicí	ŽIVA a.s. Klášteřec	978			978
5	Kunvald	Kunvaldská a.s.	1338			

VÚ	obec	Firma	živočišná výroba			VDJ -tot
			Skot	Prasata	Drůbež	
5	Slatina nad Zdobnicí	ZDOBNICE a.s.	1956			
5	Helvíkovice	FITMIN,a.s.		882		
5	Žamberk	VEMAS a.s.		6953		
5	Žamberk	VIKA Kameničná a.s.	1000	1167		
5	Žamberk	AGROEKO Žamberk spol. s r.o.				
5	Líšnice	Líšnická a.s.	954			
5	Česká Rybná u Žamberka	PODCHLUMÍ a.s.	977			
5	Nekoř	KLAS Nekoř a.s.	1180			
5	Nekoř	ZD Vítkovice Nekoř				
5		ZEMOS Orl.Podhůří a.s.	585			9790
6	Rokytnice v Orlických horách	SELKA spol. s r.o.	433			433
12	Lično	EKOOIL	500		172000	
12	Lično	VRCHOVANKA s.r.o.	433	635	22000	
12	Synkov	Rubín Synkov	680			2516
13	Kostelec nad Orlicí	LEKOM s.r.o.	584	970		778
16	Kraliky	RD Králíky	1181			
16	Kraliky	Martinec J.	243			
16	Kraliky	ZEOS s.r.o.				1424
18	Mladkov	Agrosystém Mladkov s.r.o.	250			
18	Jamně nad Orlicí	JAMENSKÁ a.s.	490			
18	Jablonné nad Orlicí	PODORLICKO a.s.				
18	Jablonné nad Orlicí	MISTROVICE	745			
18	Bystřec	Zemědělská a.s. Bystřec	767			2252
19	Horní Čermná	HEJL Jiří ing.	219			219
20	Lukavice	Lukva Likavice	659			
20	Lukavice	Letoh. zem. a.s.	985			
20	Lukavice	FYTO, spol. s r.o.			25500	
20	Letohrad	BOCUS a.s.				
20	Letohrad	Chovatelé psů	1920			
20	Letohrad	Vlčkovice-Šlezinger Jan	219			3885
21	Dolní Dobrouč	ZD Dolní Dobrouč	400			
21	Dolní Dobrouč	SILYBA a.s.	677	501	46000	1361
22	České libchavy	OBŽIVA a.s.	622			
22	Libchavy	ZEPO a.s. Libchavy	754			
22	Hnátnice	ZESPO Hnátnice	961			
22	Ústí nad Orlicí	Bioprodukt Knapovec a.s.		5900		3517
23	Dlouhá Třebová	AVENA s.r.o.	1046			
23	Česká Třebová	AGROZUS s.r.o.	463			
23	Opatovec	ZOD Opatovec	1439			2948
24	Chocen	VAJAX a.s. Choceň			80000	
24	Chocen	Zemědělské družstvo Mostek	1364			
24	Chocen	AG Skořenice a.s.	1325	500		
24	Chocen	Újezd u Chocně	500			
24	Chocen	Oucmanice	600			4209

VÚ	obec	Firma	živočišná výroba			VDJ -tot
			Skot	Prasata	Drůbež	
27	Ohnišov	Podorlické zemědělské družstvo Ohnišov	1241		3000	
27	Dobruška	Zemědělské družstvo DOBRUŠKA				
27	Dobruška	FARMÁŘ s.r.o.				
27	Spáleniště	ZD Zlatý potok	750			2003
28	Val u Dobrušky	Podorlické družstvo	1241			
28	Dobruška	ZD Dobruška	940			2181
29	Vršovka	ZEPO a.s.		2073		415
30	Opočno pod Orlickými horami	Xaverov Opočno			60000	
30	Semechnice	DŽV Rychnov n.K			110000	
30	Trnov	ZEAS Podorlicko a.s.				680
31	Skršice	ZEMSPOL	1745			
31	Bolehošť	AGROSPOL Bolehošť a.s.	1222	1040		3175
32	Jeníkovice u Hradce Králové	AKRA s.r.o.		943		
32	Hradec Králové	VH Agroprodukt spol. s r.o.				
32	Hradec Králové	ADOZ, spol. s r.o.				
32	Hradec Králové	Ing. Ivan Horák				
32	Štěpánovsko	Orlická zemědělská a.s		1100	41750	
32	Albrechtice nad Orlicí	Albrechtice-SYF Vávra	236			
32	Albrechtice nad Orlicí	MACH RCHM Litomyšl-Albrechtice			60000	
32	Tutleky		640			
32	Kostelec nad Orlicí	Zemědělské družstvo				1692

3.1.2.2.2 Rostlinná výroba

Z Tabulka 3.1-6 je zřejmé, že zemědělská půda pokrývá značnou plochu vodních útvarů. Ve 22 z celkového počtu 32 vodních útvarů povrchových tekoucích vod zaujímá zemědělská půda více jak 40% plochy vodního útvaru. Vysoký podíl zemědělské půdy na ploše vodního útvaru však nemusí automaticky znamenat vysoké riziko znečištění souvisejícího zejména s užíváním průmyslových a přirozených hnojiv. Z tohoto hlediska by bylo lepší použít jako kritérium buď podíl orné půdy připadající na plochu vodního útvaru, či podíl plochy vodního útvaru připadající na pěstování intenzivních zemědělských plodin (obilí, olejnin, cukrovka). Přiložená tabulka obsahuje data pořízená z CORINE Land Cover (podíl zemědělské a orné půdy na plochu vodního útvaru). Z podrobnějších údajů, které jsme měli k dispozici od ČSÚ pro povodí Tiché Orlice vyplývá, že téměř celé dílčí povodí (vodní útvary 15, 19, 20, 22 – 26) patří do oblasti s intenzivním pěstováním obilovin, olejnin či cukrovky.

Z dat o využívání průmyslových a přirozených hnojiv (data na úrovni bývalých okresů) vyplývá, že celková spotřeba hnojiv v okresech Ústí n/O. a Rychnov n/K. byla za období 2000-2002 pod celorepublikovým průměrem (80 kg/ha/r RK, 79 kg/ha/r UO, 92 kg/ha/r ČR, uvedeno v kilogramech čisté živiny na hektar za rok). Tabulka 3.1-7 Tabulka 3.1-8 sumarizují výpočet přebytku nutrientů v půdě podle metodiky OECD.

Tabulka 3.1-6 Rostlinná výroba (podíl zemědělské a orné půdy na celkové ploše vodního útvaru, vyjádřeno %)

VÚ č.	Z.P.%VÚ Corine	O.P.%VÚ Corine
1	15	9
2	63	59
3	42	29
5	68	48
6	67	51
7	21	16
8	33	22
9	66	49
10	55	33
11	68	54
12	20	4
13	61	50
14	62	46
15	48	40
16	76	63
17	85	84
18	56	46
19	71	47
20	75	51
21	62	27
22	63	35
23	53	47
24	52	41
25	93	90
26	32	19
27	55	29
28	15	7
29	6	0
30	5	0
31	5	1
32	41	20
33	12	8

Tabulka 3.1-7 Přebytek dusíku na zemědělské půdě v okresech Ústí n.O. a Svitavy

Popis kg N/ha zemědělské půdy	Svitavy	Ústí n.O.
DUSÍK VSTUP	124,3	131,5
Hnojiva	57,8	60,6
Dusíkatá anorganická hnojiva	57,8	60,6
Organická hnojiva		
Čistý vstup chlévské mrvy (M11+M21+M22+M23)	29,5	31,4
Produkce mrvy	42,2	44,9
Skot	25,3	31,6
Prasata	10,3	8,1
Ovce a kozy	0,4	0,5

	Drůbež	5,8	4,2
	Ostani	0,3	0,4
	Odběr	-12,6	-13,5
	Změny zásob mrvy		
	Dovoz mrvy		
Další vstupy dusíku		37,0	39,4
	Atmosférická depozice	14,9	15,6
	Biologická fixace dusíku	20,6	22,8
	Semena a výsadba	1,5	1,0
DUSÍK VÝSTUP		79,5	82,3
Celková sklizen		41,6	32,6
	Obiloviny	30,1	22,6
	Olejniny	8,1	7,1
	Luštěniny	1,2	1,2
	technické plodiny	1,1	1,0
	Ostatní	1,0	0,8
Pícniny celkem		37,8	49,6
	Sklizená pícniny	28,1	34,9
	Pastviny	9,8	14,8
Zbytky po sklizni - sláma celkem - nulový výstup (*)		5,9	4,4
BILANCE (VSTUP-VÝSTUP), kg/ha zemědělské půdy		44,8	49,2

*sláma se vrací do systému ve formě mrvy

Tabulka 3.1-8 Přebytek fosforu na zemědělské půdě v okresech Ústí n.O. a Svitavy

Popis	Svitavy	Ústí n.O.
kg P/ha zemědělské půdy		
P - VSTUP	16,1	13,2
Hnojiva	6,5	3,9
	Anorganická hnojiva	6,5
	Organická hnojiva	3,9
Čistý vstup chlévské mrvy	8,8	8,7
Produkce mrvy	9,2	9,2
	Skot	4,3
	Prasata	2,4
	Ovce a kozy	0,1
	Drůbež	2,4
	Ostani	0,0
	Odběr	-0,5
	Změny zásob mrvy	
	Dovoz mrvy	
Další vstupy	0,8	0,6
	Atmosférická depozice	0,5
		0,0
	Semena a výsadba	0,3
		0,2
P - VÝSTUP	13,8	13,5
Celková sklizen	8,7	6,7
	Obiloviny	6,4
	Olejniny	1,8

Luštěniny	0,1	0,1
technické plodiny	0,2	0,2
Ostatní	0,2	0,2
Pícniny celkem	5,1	6,8
Sklizená pícniny	3,3	4,1
Pastviny	1,8	2,7
Zbytky po sklizni - sláma celkem - nulový výstup (*)	0,8	0,6
BILANCE (VSTUP-VÝSTUP), kg/ha zemědělské půdy	2,3	-0,3

*sláma se vrací do systému ve formě mrvy

Spotřeba biocidů byla na velice nízké úrovni, a to zejména z důvodu vysokých cen těchto chemikálií.

3.1.2.3 Eroze

Povodí Orlice můžeme charakterizovat jako území s nízkou stabilitou půd, obzvláště na horním a středním toku řek. Cca 50 % území povodí se vyznačuje vysokým stupněm ohrožení erozí, kolem 30 % území středním ohrožením a zbytek je charakterizován nízkým rizikem. (Viz [Mapa č.19](#))

Podle Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy (VÚMOP-1995 ve VH plánu Orlice 2001) a z dostupných dat pouze pro horní a střední část povodí, průměrná ztráta všech nerozpuštěných látek je mezi 700 a 1 110 kg/ha/rok, z čehož dusík ve formě dusičnanů reprezentuje až 38 kg/ha/rok, vápník až 186 kg/ha/rok, hořčík až 33 kg/ha/rok a síra ve formě síranů až 109 kg/ha/rok.

3.1.2.4 Lesy

Lesní poměry v povodí Orlice dokumentuje [Mapa č.20](#) a Tabulka 3.1-9.

Tabulka 3.1-9 Lesní poměry v povodí Orlice

lesy	plocha v m2	% plochy povodí
listnaté	2689576	0,13
jehličnaté	406307162	19,97
smíšené	195285958	9,60
celkem	604282696	29,69

(plocha získána výpočtem z databáze Corine)

Ohrožení lesů imisemi vyjadřují pásma ohrožení imisemi, jejichž charakteristika je uvedena ve Vyhlášce Mze č. 78/1996 Sb. a do nichž jsou porosty zařazovány podle dynamiky zhoršování jejich zdravotního stavu (nejhoršími jsou pásma A, B). V povodí Orlice lze rozlišit všechna pásma ohrožení A až D podle Tabulka 3.1-10.

Tabulka 3.1-10 Pásma ohrožení lesních ploch

Subpovodí	Pásma v procentech plochy povodí			
	A	B	C	D
Divoká Orlice	2	6	80	12
Tichá Orlice	-	1	73	26
Orlice	-	1	43	56

Zdroj: ÚHUL Hradec Králové

Největší poškození lesních porostů imisemi bylo na hřebenech Orlických hor v povodí Divoké Orlice, kde bylo odlesněno cca 2000 ha vlivem působení imisí a následných kalamit. Tyto plochy jsou opět zalesněny, výška nových porostů je 0,5 – 2 m. Současné výměry lesních porostů jsou stabilizovány a v budoucnu lze očekávat spíše jejich mírný nárůst, pokud bude rozhodnuto o zalesnění části neobdělávaných zemědělských pozemků. Rozhodně se neočekává pokles výměry lesních porostů v žádném povodí. V nejvíce ohrožených pásmech A, B na hřebenech Orlických hor (převážně v povodí Divoké Orlice však nelze vyloučit možnost vzniku mezernatých porostů vlivem usychání většího počtu jedinců působením imisí a zhoršení půdních podmínek.

Informace o zastoupení lesů v jednotlivých vodních útvarech udává Tabulka 3.1-11.

Tabulka 3.1-11 Zastoupení v jednotlivých vodních útvarech

VÚ	% podíl lesů na ploše VÚ	VÚ	% podíl lesů na ploše VÚ
1	34	18	30
2	28	19	17
3	30	20	20
5	28	21	34
6	32	22	43
7	79	23	33
8	64	24	21
9	28	25	5
10	38	26	48
11	31	27	32
12	39	28	13
13	39	29	8
14	35	30	10
15	49	31	20
16	10	32	25
17	12	33	6

Pro odhad znečištění související s lesním hospodářstvím byla použita metoda typických koncentrací. Typické koncentrace pro vrstvu Corine Land Cover "Lesy" uvádí následující Tabulka 3.1-12, odhad difúzního znečištění mající původ v lesním hospodářství pak Tabulka 3.1-13.

Tabulka 3.1-12 Typické koncentrace pro vrstvu lesy

BSK (mg/l)	Nt(mg/l)	N-NO3 (mg/l)	Pt (mg/l)	NL (mg/l)	RL (mg/l)
0,5	0,7	0,4	0,01	1	245

Tabulka 3.1-13 Odhad difúzního znečištění souvisejícího s lesy

WB	BSK t/rok	Nt t/rok	N-NO3 t/rok	Pt t/rok	NL t/rok	RL t/rok
1	10,2	14,2	8,1	0,20	20,3	4980,5
2	0,6	0,8	0,5	0,01	1,2	290,0
3	4,6	6,4	3,6	0,09	9,1	2233,4
5	7,4	10,4	5,9	0,15	14,8	3634,2
6	5,2	7,3	4,2	0,10	10,4	2554,8
7	8,0	11,3	6,4	0,16	16,1	3937,6
8	5,6	7,9	4,5	0,11	11,2	2756,2
9	3,8	5,3	3,1	0,08	7,6	1869,5
10	3,8	5,4	3,1	0,08	7,7	1876,2
11	1,6	2,3	1,3	0,03	3,3	800,2
12	8,5	12,0	6,8	0,17	17,1	4186,2
13	3,3	4,6	2,6	0,07	6,6	1615,1
14	3,8	5,3	3,0	0,08	7,6	1852,8
15	1,3	1,8	1,0	0,03	2,6	624,9
16	0,2	0,2	0,1	0,00	0,4	86,9
17	0,5	0,7	0,4	0,01	1,0	242,0
18	5,9	8,2	4,7	0,12	11,8	2882,6
19	0,9	1,2	0,7	0,02	1,7	419,4
20	0,9	1,2	0,7	0,02	1,8	436,3
21	1,6	2,2	1,3	0,03	3,1	770,2
22	7,5	10,5	6,0	0,15	15,0	3680,6
23	6,9	9,6	5,5	0,14	13,8	3375,8
24	2,6	3,6	2,0	0,05	5,1	1250,8
25	0,3	0,4	0,2	0,01	0,5	125,0
26	7,8	10,9	6,2	0,16	15,6	3825,5
27	2,6	3,7	2,1	0,05	5,3	1293,9
28	0,2	0,3	0,2	0,00	0,4	109,0
29	0,3	0,5	0,3	0,01	0,7	165,5
30	0,7	0,9	0,5	0,01	1,3	319,4
31	1,9	2,6	1,5	0,04	3,7	912,5
32	7,6	10,6	6,1	0,15	15,2	3726,7
33	0,6	0,8	0,4	0,01	1,1	275,2

3.1.2.5 Atmosférická depozice

Podle VH plánu povodí Orlice (2001) hlavní podíl minerálních látek je reprezentován dusičnany, sírany a chloridovými anionty a vápenatými kationty. V současnosti se celkový spad pohybuje mezi 35 a 50 t/km², což je lehce pod průměrem celé České republiky. Pokud jde o atmosférickou depozici připadající na celkový dusík a celkový fosfor, byly k dispozici následující údaje za rok 2000: 150 kgN/km², 45 kgP/km².

3.1.2.6 Další difúzní zdroje znečištění

Přítomnost skládek, o nichž víme (podle VH plánu povodí Orlice 2001) že 32 z nich je větších než 20 000 m³, můžeme rovněž považovat za středně až vysoce rizikovou pro kontaminaci vod.

V příloze jsou uvedeny mapy znázorňující registr kontaminovaných ploch ([Mapa č.13](#)), staré ekologické zátěže ([Mapa č.14](#)), zařízení na zpracování a zneškodnění komunálního odpadu ([Mapa č.15](#)), nebezpečného komunálního odpadu ([Mapa č.16](#)) a ostatních druhů odpadů ([Mapa č.17](#)).

Tabulka 3.1-14 udává seznam skladů pohonných hmot a dopravních dep v povodí Orlice.

Tabulka 3.1-14 Sklady pohonných hmot a dopravní depa v povodí Orlice

Název a lokalita	Okres	Druh	Monitorovací systém	Sanace	Druh znečištění	Zdroj znečištění
Lokomotivní depo ČD Letohrad	UO	vozové depo	ano	ano	NEL	velký
Lokomotivní depo ČD Č.Třebová	UO	vozové depo	ano	ne	NEL	velký
Benzina a.s. Žamberk	UO	sklad PHM	zrušen	probíhá	NEL	velký
Týniště n.O. - HDB	RK	sklad PHM	nezjištěno	ne	NEL	velký
prostor Dehetník	HK	sklad PHM	nezjištěno	nezjištěno	NEL	velký

3.1.2.7 Urbanizace – odtok z urbanizovaných ploch

Odtok z urbanizovaných ploch patří obecně mezi významné zdroje znečištění vod. Ve městech s oddílnou kanalizací je odtok či jeho část vypouštěna přímo do recipientu a z toho důvodu je nutné věnovat pozornost jeho složení. Tabulka 3.1-15 sumarizuje vrstvy Corine Land Cover související s relevantními antropogenními aktivitami. Objem odtoku závisí na propustnosti povrchů v urbanizovaných územích. Zmíněná tabulka udává koeficienty nepropustnosti pro jednotlivé plochy v rámci urbanizovaného území. Odtok z urbanizovaných ploch může být zdrojem takových znečišťujících látek jako např. ropné látky, toxické chemikálie, nutrienty a pesticidy, soli a těžké kovy. Tabulka 3.1-16 podává informace o podílu nepropustné plochy v urbanizovaném území na jednoho obyvatele.

Tabulka 3.1-15 Koeficienty nepropustnosti dílčích povrchů

Vrstvy Corine Land Cover	kód	koeficient nepropustnosti
souvislá městská zástavba	111	0,8
nesouvislá městská zástavba	112	0,4
prům. a obchodní zony	121	0,5
silniční a železniční síť	122	0,7
přístavy	123	0,5
letišťe	124	0,5
oblasti dočasné těžby surovin	131	0,15
skládky a haldy	132	0,5
staveniště	133	0,5
městské zelené plochy	141	0,08
rekreační a sportovní plochy	142	0,3

Tabulka 3.1-16 Podíl nepropustné plochy na obyvatele

hustota obyvatel obyv./km ²	nepropustná plocha, m ² /obyv.
0-100	0

100-500	140
500-1000	90
1000-4000	60
4000-15000	30
>15000	20

Pro odhad znečištění související s odtokem z urbanizovaných ploch byla použita metoda typických koncentrací, popsána v Manuálu pro plánování v povodí. Typické koncentrace pro vrstvy Corine Land Cover “městská zástavba” uvádí následující Tabulka 3.1-17, odhad difúzního znečištění mající původ v lesním hospodářství pro jednotlivé vodní útvary povodí Orlice pak Tabulka 3.1-18.

Tabulka 3.1-17 Typické koncentrace pro odtok z urbanizovaných ploch

BSK (mg/l)	Nt(mg/l)	N-NO3 (mg/l)	Pt (mg/l)	NL (mg/l)	RL (mg/l)
21,0	1,5	0,3	0,4	52,3	145

Tabulka 3.1-18 Znečištění v jednotlivých vodních útvarech

WB	BSK t/r	Nt t/r	Pt t/r
*1	0,0	0,0	0,0
2	4,1	0,3	0,1
*3	5,7	0,4	0,1
5	50,7	3,6	0,9
6	11,4	0,8	0,2
7	0,0	0,0	0,0
8	0,0	0,0	0,0
9	34,9	2,5	0,7
10	4,2	0,3	0,1
11	7,2	0,5	0,1
*12	22,6	1,6	0,4
13	45,6	3,2	0,9
14	2,1	0,2	0,0
15	0,0	0,0	0,0
16	9,6	0,7	0,2
17	0,0	0,0	0,0
18	40,5	2,9	0,8
19	7,7	0,5	0,1
20	13,2	0,9	0,2
21	6,4	0,5	0,1
22	34,0	2,4	0,6
23	58,5	4,1	1,1
*24	22,9	1,6	0,4
25	2,5	0,2	0,0

26	12,5	0,9	0,2
27	7,6	0,5	0,1
*28	6,7	0,5	0,1
*29	10,7	0,8	0,2
*30	14,7	1,0	0,3
*31	19,6	1,4	0,4
*32	75,1	5,3	1,4
33	0,1	0,0	0,0

3.1.2.8 Doprava

Mezi nejtypičtější znečišťující látky se kterými se setkáváme v odtocích z dopravních komunikací patří: těžké kovy, anorganické soli, ropné látky, nerozpuštěné látky. Pro odhad znečištění souvisejících s odtokem z dopravních komunikací nebyla použita metoda typických koncentrací, protože tyto nebyly k dispozici. Odhad byl učiněn s využitím programu „Rapid Assessment of Pollution Sources“ (Rychlé hodnocení zdrojů znečištění), pomocí něhož lze vypočítat pro vybrané antropogenní aktivity zatížení běžnými znečišťujícími látkami. Oproti metodě typických koncentrací však nestanovuje přímo podíl zatížení, který se nakonec dostane do recipientu povrchových vod. Pokud jde o zatížení anorganickými solemi, vyjádřenými jako chloridové ionty, zde jsme vycházeli z dat Krajské správy silnic. Výsledky odhadu zatížení ze silniční dopravy shrnuje Tabulka 3.1-19.

Tabulka 3.1-19 Znečištění pocházející ze silniční dopravy v jednotlivých vodních útvarech

VÚ	BSK	NL	Nt	Pt	rop.l.	Pb	Zn	Cu	Cl-
	t/r na VÚ	t/r na VÚ	t/r na VÚ	t/r na VÚ	t/r na VÚ	t/r na VÚ	t/r na VÚ	t/r na VÚ	t/r na VÚ
5	0,803	9,096	0,283	0,235	2,309	0,004	0,033	0,002	114
9	0,487	5,519	0,172	0,143	1,401	0,002	0,020	0,001	69
12	0,174	1,971	0,061	0,051	0,500	0,001	0,007	0,001	25
13	0,279	3,162	0,098	0,082	0,803	0,001	0,012	0,001	40
15	0,069	0,787	0,024	0,020	0,200	0,000	0,003	0,000	10
16	0,111	1,254	0,039	0,032	0,318	0,000	0,005	0,000	16
17	0,035	0,392	0,012	0,010	0,099	0,000	0,001	0,000	5
18	0,622	7,048	0,219	0,182	1,789	0,003	0,026	0,002	89
20	0,145	1,639	0,051	0,042	0,416	0,001	0,006	0,000	21
22	0,422	4,780	0,149	0,123	1,214	0,002	0,017	0,001	60
23	1,579	17,885	0,557	0,462	4,540	0,007	0,065	0,005	225
24	0,015	0,166	0,005	0,004	0,042	0,000	0,001	0,000	2
27	0,152	1,724	0,054	0,045	0,438	0,001	0,006	0,000	22
28	0,031	0,352	0,011	0,009	0,089	0,000	0,001	0,000	4
29	0,170	1,928	0,060	0,050	0,489	0,001	0,007	0,001	24
30	0,307	3,480	0,108	0,090	0,883	0,001	0,013	0,001	44
31	0,111	1,260	0,039	0,033	0,320	0,001	0,005	0,000	16
32	1,270	14,383	0,448	0,371	3,651	0,006	0,052	0,004	181

3.1.3 Odběry vody

3.1.3.1 Zdroje dat

Databáze podniku Povodí Labe, která zahrnovala:

informace o vodoprávních povoleních pro odběry povrchových a podzemních vod

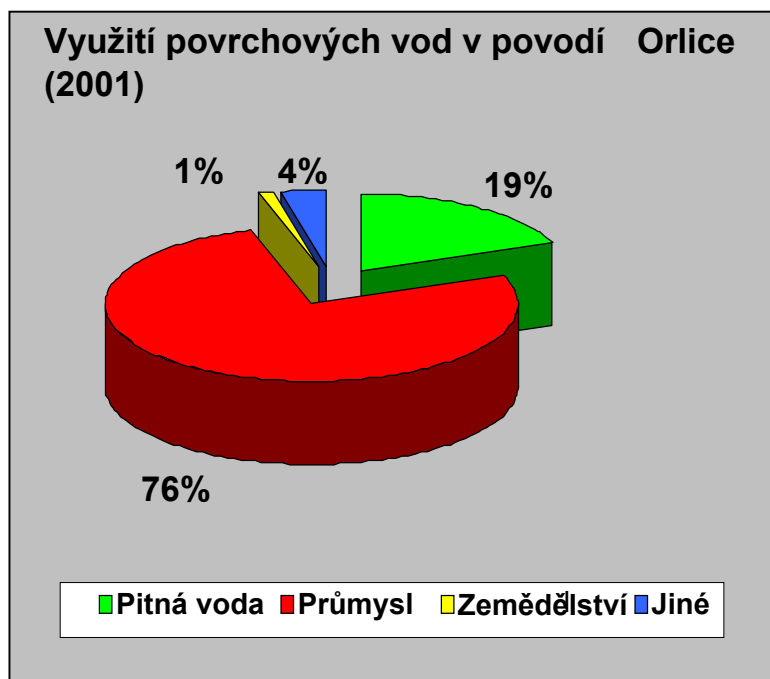
HEIS VÚV TGM

GIS vrstva odběrových míst

Data a byla agregována pro jednotlivé vodní útvary povrchových a podzemních vod. Rovněž bylo možno rozlišit hlavní uživatele vod (domácnosti, průmysl, zavlažování, chlazení, živočišná výroba). Pokud jde o odhad množství podzemních vod, použili jsme výsledky z VH plánu povodí Orlice (2001). [Tabulka](#) je v příloze.

3.1.3.2 Pitná voda

Viz. [Mapa č.21](#). Podstatnou část zásobování vodou zajišťuje 6 soukromých vodárenských společností.

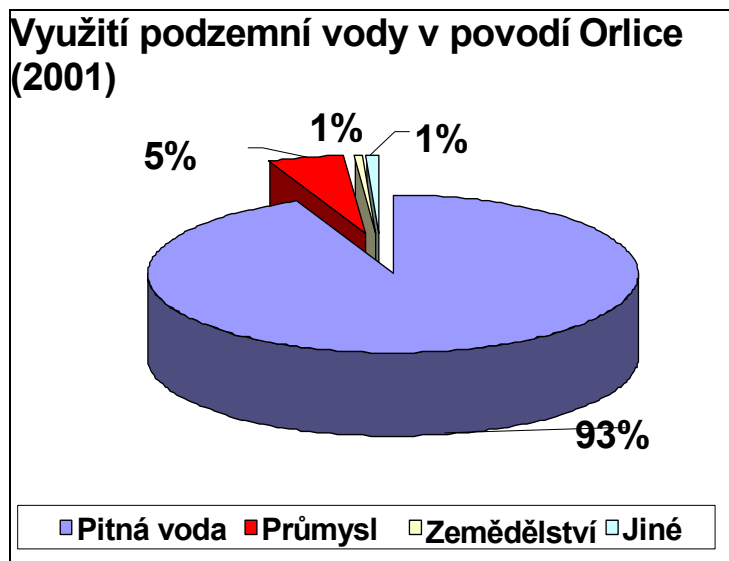
Obrázek 3.1.2.2.2-1 Využití povrchových vod v povodí Orlice (2001)

Podle regionálních ukazatelů se podíl obyvatel napojených na veřejnou vodovodní síť pohybuje kolem 89%, podle okresních ukazatelů je toto číslo asi 85%. Tato čísla jsou podobná celonárodním ukazatelům - kolem 87,3% v roce 2001.

Kromě toho průměrná ztráta vody je kolem 25,1% (průměr za celou ČR, pro povodí Orlice nejsou data).

Z Obrázek 3.1.2.2.2-1 je patrné, že asi jen 19% povrchové vody je využíváno na výrobu vody pitné. Celkem 4 podniky Vodovodů a kanalizací fungující v povodí Orlice odebírají povrchovou vodu, a to v následujících lokalitách:

Rokytnice v O.h. (Anenský potok), Těchonín (Těchonínský potok), Poběžovice (Žďárský potok) a Hradec Králové (Orlice).

Obrázek 3.1.2.2.2-2 Využití podzemní vody v povodí Orlice (2001)

Specifikem pro povodí Orlice je, že z celkového objemu odebrané vody (suma povrchové a podzemní) cca 96% pochází z podzemních zdrojů. Jen pro srovnání: poměr objemů vody odebrané z povrchových a podzemních zdrojů je v ČR zhruba 1:1. Obrázek 3.1.2.2.2-2 znázorňuje hlavní použití podzemní vody.

Rozdělení odběrů podle hydrogeologických rajonů shrnuje Tabulka 2.1-1. Z ní je zřejmé, že zhruba polovina odebrané podzemní vody pochází Podorlické křídly, útvaru 422. Tabulka rovněž obsahuje údaje o využívání jednotlivých hydrogeologických rajonů, naznačuje kde jsou odběry bilančně vyrovnané, nižší než zásoby a kde je situace bilančně napjatá.

Tabulka 3.1-20 Hydrogeologické rajony a množství bilance

Hydrogeologické rajony	Odběry celkem		Množstevní bilance*
	m3/rok	%	
HG rajon 422 – Podorlická křída	9 900 904	47,5	Bilančně napjaté odběry v severní části (422/B/1)
HG rajon 423 - Ústecká synklinála	3 331 436	16,0	Bilančně vyrovnané odběry v jižní části (423/C/2-B/2)
HG rajon 426 - Kýšperká synklinála	2 069 243	9,9	Bilančně napjaté odběry ve východní části (426/B/3)
HG rajon 427 - Vysokomýtská synklinála	1 798 299	8,0	Bilančně vyrovnané odběry (427/Qa/1)
HG rajon 111 – Kvartérní sedimenty Orlice	1 129 392	5,4	Bilančně vyrovnané odběry ve východní části (111/Qt/1)
HG rajon 436 – Labská křída	1 105 705	5,3	Žádný problém
HG rajon 642 – Krystalinikum Orlických hor	766 289	3,7	Žádný problém

HG rajon	Odběry celkem		Poznámka
	m ³ /rok	l/s	
HG rajon 521 – Poorlická brázda	307 324	1,5	Žádný problém
HG rajon 429 – Králický prolom	153 753	0,7	Žádný problém
HG rajon 643 – Krystalinikum Východních Sudet	144 115	0,7	Žádný problém
HG rajon 425 – Hořicko-Miletínská křída	123 292	0,6	Není odhad
HG rajon 424 -	16 200	0,6	Není odhad

3.1.3.3 Průmysl

Jak už bylo zmíněno dříve průmyslové odběry reprezentují pouze 5% odebírané podzemní vody, oproti tomu ale 76% odebírané povrchové vody.

Pokud uvažujeme pouze průmysl jako takový, potom zdroje povrchových vod tvoří 60,6 % (968 935 m³/rok) a zdroje podzemní vody 39,4 % (628 948 m³/rok).

Tabulka 3.1-21 Průmyslové odběry

Název obce	Využití	Název průmyslového podniku	Odběr vody m ³ /rok	Původ vody	Jméno toku nebo hydrogeol.rajon
Borohrádek	Průmysl	ŽPSV-záv.	34 601,00	POV	Velinský potok
Častolovice	Průmysl	Orsil	105 934,00	POV	Nahon Alba
Častolovice	Průmysl	Orsil	39 718,00	PZV	427
Česká Třebová	Průmysl	České dráhy	32 783,00	POV	Třebovka
Česká Třebová	Průmysl	PRIMONA - 1 (Artesia)	36 989,00	PZV	423
Česká Třebová	Průmysl	PRIMONA st.Šrefl	81 188,00	PZV	423
Česká Třebová	Průmysl	SPOLSIN	15 032,00	POV	Třebovka
České Mezíříčí	Průmysl	Cukrovar	12 570,00	POV	Dědina
Dobruška	Průmysl	Stuha	9 272,00	POV	Dědina
Doudleby nad Orlicí	Průmysl /chlazení	Perla-záv.	5 620,00	POV	Divoká Orlice
Hnátnice	Průmysl /jiné	Nástrojárna	61 319,00	PZV	521
Hylváty	Průmysl	Perla závod 06 - Hylváty, vrt	367 212,00	PZV	423
Chocení	Průmysl	Intergal a. s.	75 232	PZV	427
Chocení	Průmysl	České dráhy stanice	9 485,00	POV	Tichá Orlice
Kostelec nad Orlicí	Průmysl /chlazení	Federal-Mogul	9 705,00	POV	Divoká Orlice
Králíky	Průmysl /jiné	TESLAMP	27 114,00	PZV	429
Kvasiny	Průmysl /chlazení	Škoda-záv.	45 848,00	POV	Bělá
Opočno	Průmysl	NUTRICIA MLÉČNÁ	27 735,00	POV	Zlatý potok
Skuhrov nad Bělou	Průmysl /chlazení	J.PORKERT slévárna a stroj.	26 128,00	POV	Bělá
Skuhrov nad Bělou	Průmysl	Porkert	16 766,00	PZV	642
Solnice	Průmysl	J.Strnad výroba usní	34 294,00	POV	Bělá
Solnice	Průmysl	ALFA	32 544,00	POV	Bělá
Týniště nad Orlicí	Průmysl	ŽPSV záv.	20 340,00	POV	
Ústí nad Orlicí	Průmysl /chlazení	Perla závod 12	117 309,00	POV	Tichá Orlice
Vamberk	Průmysl /chlazení	ESAB VAMBERK, s.r.o.	419 590,00	POV	Zdobnice
Záchlumí	Průmysl	ŽPSV	10 145,00	POV	
Žamberk	Průmysl	ROYAN s.r.o.	38 360,00	PZV	426

3.1.4 Morfologické úpravy

3.1.4.1 Zdroje dat

Databáze povodí Labe obsahovala následující data:

morfologické charakteristiky koryta a břehů (hloubka, šířka, břehová vegetace, délka regulovaných břehů)

informace o příčných vodohospodářských stavbách

HEIS VÚV TGM

GIS vrstva vodohospodářských struktur

Mapové listy 2. vojenského mapování z 2. poloviny 19. století

Viz. [tabulka](#).

3.1.4.2 Kontinuita toku a morfologické podmínky

Pohled na přítomnost jezů a hrází, kanalizace řeky a podélné napřimování nám umožňuje identifikovat hlavní morfologické změny.

Situace v subpovodí Tiché Orlice může být shrnuta následujícím způsobem, jak ukazuje Tabulka 3.1-22 níže:

Tabulka 3.1-22 Morfologické změny

Hráze, jezy, plavební komory s výškou >1m	42
Počet na km	4,8
Kanalizace řeky (km)	0
Podélné napřimování toku (km)	5,1
Celková délka Tiché Orlice	201,7

Podle Tabulka 3.1-22t se jezy vyšší než 1m vyskytují podél celé Tiché Orlice. Je zřejmé, že není respektována ekologická spojitost této řeky. Tichá Orlice v okolí Jablonného nad Orlicí, Třebovka a Tichá Orlice mezi Ústím nad Orlicí a Chocní jsou nejvíce dotčeny přítomností jezů.

Pokud se navíc podíváme na [Mapu č.22](#), můžeme vidět velký počet jezů na každém hlavním toku v povodí Orlice. Podle VH plánu povodí Orlice 2001 má koryto řeky obvykle tvar jednoduchého nebo dvojitého lichoběžníku především v zastavěných oblastech měst, a to díky systematickému napřimování pro účely protipovodňových opatření. Napřimování toků najdeme také mimo zastavěné oblasti – např. na Dědině mezi Českým Meziříčím a Třebechovicemi.

3.1.4.3 Břehový porost

Podle VH plánu povodí Orlice 2001 a zvláštní studie vypracované podnikem Povodí Labe na toto téma je 50% břehového porostu klasifikováno jako nevyhovující. Viz. [Mapa č.23](#).

3.1.4.4 Využití historických map k určení morfologických změn útvarů povrchových vod

Pro porovnání průběhu historické a současné říční sítě v povodí Orlice jsme vybrali 17 listů 2. vojenského mapování v Čechách z doby před průmyslovou revolucí (1:28 800, 1842 – 52) (viz [Obr.1](#)). Průmyslovou revolucí jsme považovali za mezník, neboť lze předpokládat, že tímto obdobím počínaje mohlo docházet k častějším a potažmo i větším zásahům do přírodního stavu říční sítě. Pro zjištění změn v průběhu říční sítě (1842-52 x současnost) byla použita GIS vrstva říční sítě ze zdigitalizované Základní vodohospodářské mapy 1:50 000 (viz [Obr.2](#)).

Historické mapy a vrstva aktuální říční sítě byly položeny na sebe, zjišťování změn probíhalo metodou vizuální interpretace. Je nutno poznamenat, že tato metoda je relativně subjektivní záležitostí, velmi záleží na osobě interpretátora, na jeho schopnostech a zkušenostech. Při porovnávání map také vyšel najevo problém srovnatelnosti odlišných měřítek (1:28 800 x 1:50 000) (viz. [Obr.3](#)).

Příklady napřimování (viz. [Obr.4](#))

Příklady nových vodních náhonů (viz. [Obr.5](#) a [Obr.6](#))

Příklady slepých ramen (viz. [Obr.7](#))

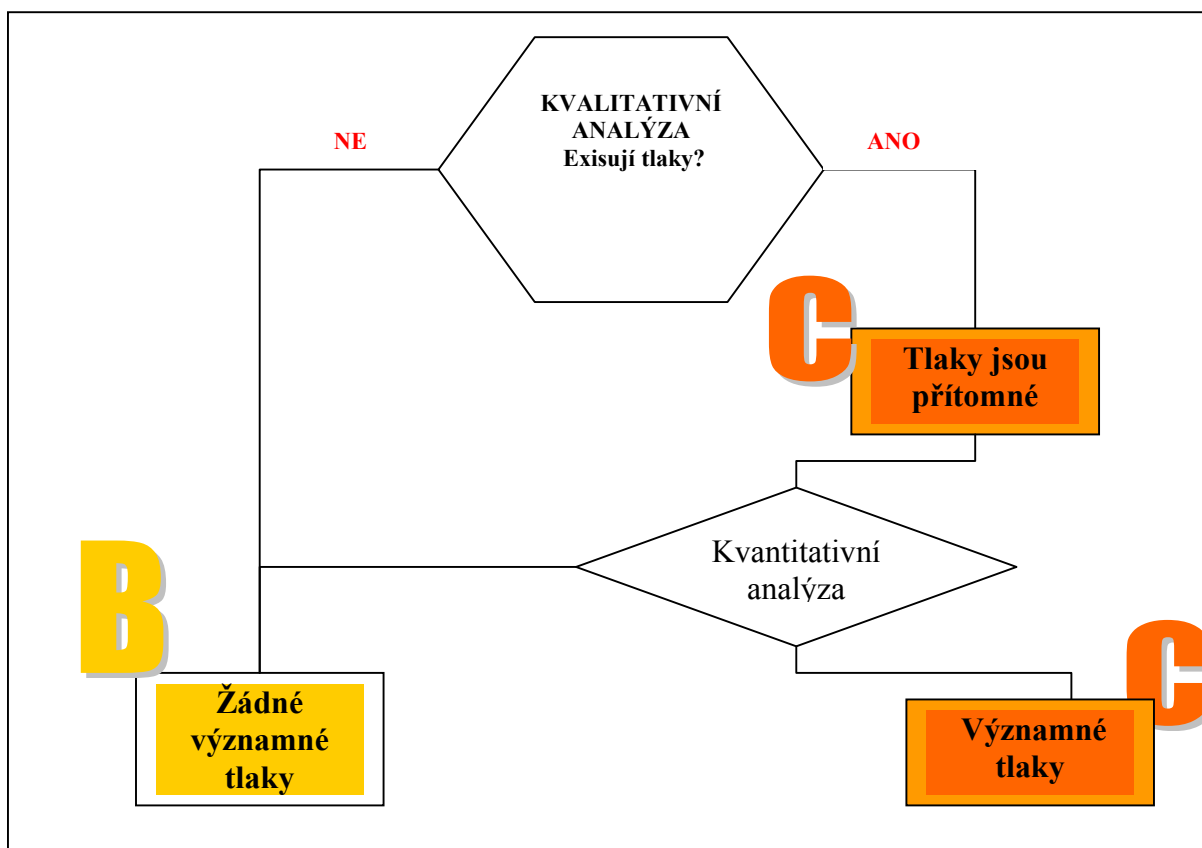
Podrobnější informace o zpracování historických map lze nalézt v Manuálu pro plánování v povodí.

3.1.5 Identifikace významných tlaků

K identifikaci významných tlaků jsme použili kritéria významnosti tlaků navržená v Manuálu a popsaná v Tabulka 3.1-23, Tabulka 3.1-24, Pozn: Šedě a kurzívou jsou tlaky a parametry, které jsme nebrali v úvahu.

Tabulka 3.1-25, Tabulka 3.1-26 níže. Detailní analýza provedená pro každý typ tlaků je v Tabulce.

Také jsme postupovali podle Obrázek 2.3.3.4.2-1 níže – nejprve jsme uplatnili kvalitativní přístup a tam, kde byla dostupná data dostatečně podrobná, přístup kvantitativní.

Obrázek 3.1.2.2.2-1 Identifikace významných tlaků

Tabulka 3.1-23 Tlaky z bodových zdrojů

Povaha tlaku	Parametr	Kritéria
Čistírný odpadních vod	Ekvivalent obyvatel	Větší než 2 000
Průmyslové vypouštění	Charakter povolení	IPPC Proces
	Ekvivalent obyvatel	Větší než 2 000
Dešťová voda/ kombinované vypouštění odpadních vod	Rozloha městského území	Větší než 10 km ²
<i>Vypouštění s tepelnou zátěží</i>	<i>Průměrná tepelná zátěž</i>	<i>Větší než 10 MW</i>
	<i>Nárůst teploty vody v řece</i>	<i>Větší než 2°C v průměru ¹</i>
<i>Slané vypouštění</i>	<i>Průměrná míra zátěže</i>	<i>1200 mg/l² "kritérium zátěžení"</i>
<i>Obecný</i>	<i>Existující povinnost podávání zpráv EU v oblasti vody</i>	<i>UWWT-D (včetně ustanovení Čl. 13), IPPC-D, Nebezpečné látky-D</i>
Obecný	Maximální povolená zátěž, která může být vypouštěná	Větší než 5% maximální ekologické zátěže (EQS x průměrný průtok ³) v místě nebo pod místem vypouštění

¹ Francouzská studie (Verneaux) – použití předpokladu okamžitého a úplného mísení

² Sazby poplatků vzaté z Vodního zákona

³ Průměrný průtok = Q_t – Průměrné roční vypouštění – buď za jeden rok nebo pokud možno za více let.

Prioritní nebezpečné látky	Látky, které je povoleno vypouštět	Včetně prioritních nebezpečných látek
Skupiny vypouštění	Souhrnná zátěž ⁴	Větší než 5% maximální ekologické zátěže (EQS x průměrný průtok) v místě nebo pod místem vypouštění

Pozn: Šedě a kurzívou jsou tlaky a parametry, které jsme nebrali v úvahu.

Tabulka 3.1-24 Tlaky z difúzních zdrojů

Zdroj	Parametr	Kritéria
Využití území (Land Use)	Městské území	Více než 15% plochy území
	<i>Kontaminovaná půda</i>	<i>Je třeba posuzovat případ od případu</i>
	Území využívané jako zemědělská půda (obecně)	Více než 40 % plochy území
	Území využívané pro pěstování cukrové řepy, brambor a kukuřice (celkem)	Více než 10 % plochy území
	Území využívané pro zvláštní plodiny jako jsou vinice, ovocné sady, zelenina (celkem)	Více než 5 % plochy území
Obecný	Odhad zátěže z polutantů vznikajících činnostmi zvyšujícími difúzní znečištění	Více než 5 % maximální ekologické zátěže (EQS x průměrný průtok) ⁵
	<i>Skupina zdrojů, které jsou "souhrnným problémem" a které splňují výše uvedené kritérium</i>	

Pozn: Šedě a kurzívou jsou tlaky a parametry, které jsme nebrali v úvahu.

Tabulka 3.1-25 Tlaky způsobené odběrem vody

Odběr vody (individuálně)	Parametr	Kritérium
Odběry bez recirkulace (individuálně)	Povolený objem odběrů	Více než 50 l/s ⁶
Odběry bez recirkulace (individuálně)	Povolený objem odběrů	Více než 10 % průměrného nízkého průtoku ⁷
Odběry s recirkulací (individuálně)	Povolený objem odběrů	Více než 150 l/s
Odběry s recirkulací (individuálně)	Povolený objem odběrů	Více než 30 % průměrného nízkého průtoku
Souhrnné odběry pro vodní útvar	Celkový povolený objem odběrů	Více než 50 % průměrného nízkého průtoku

Tabulka 3.1-26 Tlaky způsobené morfologií (morfologickými změnami)

Povaha tlaku	Parametr	Kritérium
Profil řeky	Poměr hloubka k šířce	20 % délky vodního útvaru má poměr $\geq 1:4$

⁴ Např. obec s ekvivalentem obyvatel >2 000 bez sběrného systému odpadních vod může mít velký počet malých vypouštění městských odpadních vod, které jsou hromadným problémem.

⁵ Odhad podílu difúzních zdrojů na znečištění povrchových vod může být proveden za pomoci využití informací o land use kombinovaných se "ztrátovými součiniteli" pro specifické činnosti.

⁶ Cifra 50 l/s přibližně odpovídá hodnotě Q_{355d} pro povodí o rozloze kolem 25 km² anebo průměrnému ročnímu průtoku v povodí o rozloze 6 km².

⁷ Průměrný nízký průtok není standardním statistickým ukazatelem – je proto doporučeno vzít a zprůměrovat procento hodnot Q_{355d} za předchozích 25 let a soustředit se na režim nízkého průtoku.

Podélné napřimování ⁸	Délka napřimeného úseku	Větší než 10 % celkové délky vodního útvaru ⁹
Zpevňování říčních břehů	Délka – jednoho nebo obou břehů	Větší než 10 % celkové délky vodního útvaru
Zadržování vody	Procento délky zadrženého toku při nízkém průtoku	Větší než 10 % vodního útvaru jako celku
	Délka dílčích úseků zadržené vody	Delší než 1.5 km
Protipovodňová ochrana	Vzdálenost hráze od koryta toku	Menší než 3 x šířka řeky
	Frekvence záplav v říční nivě	K prodiskutování
Urbanizace	Délka říčního břehu, kde se zastavěná oblast vyskytuje do 5 m od okraje břehu	Větší než 15 % celkové délky říčních úseků tvořících vodní útvar

Pozn: Šedě a kurzívou jsou tlaky a parametry, které jsme nebrali v úvahu.

3.1.5.1 Kvalitativní přístup

Tento přístup zkoumá přítomné tlaky s využitím kvalitativních kritérií navržených v tabulkách výše a identifikuje, které tlaky by mohly mít významný vliv na stav vodních útvarů.

Různé výsledky získané pro jednotlivé tlaky mohou být shrnuty tak, jak je ukázáno v Tabulka 3.1-27 níže. Pro morfologické změny byla data o tlacích dostupná pouze ve 12 vodních útvarech (VÚ 15 až VÚ 26).

Tabulka 3.1-27 Výsledky tlaků

Číslo vodního útvaru	Bodový zdroj	Difúzní zdroj	Odběry	Morfologické změny
1				?
2				?
3				?
5				?
6				?
7				?
8				?
9				?
10				?
11				?
12				?
13				?
14				?
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				

⁸ Zůstává otázkou, zda je třeba samostatné kritérium pro slepá ramena a zaškrcené meandry. Prozatím je doporučeno jako smysluplné vypočítat "starou" délku řeky započítáním těchto meandrů a ramen.

⁹ Toto kritérium bylo přepracováno. Předchozí návrhy se odkazovaly na procento délky napřimeného toku nebo zpevněného břehu v jednokilometrových úsecích. K tomu byly vzneseny připomínky, že by to nebylo proveditelné. Bylo tedy navrženo jednodušší kritérium.

22				
23				
24				
25				
26				
27				?
28		?		?
29		?		?
30		?		?
31		?		?
32				?
33				?

Tyto výsledky byly pouze částečně uspokojivé, zejména pro difúzní znečištění. Kritéria v Tabulka 3.1-24 výše jsou velmi hrubá a není možné náležitě vyhodnotit, co je příspěvek bodových zdrojů znečištění a co difúzních zdrojů znečištění (převážně zemědělství).

3.1.5.2 Kvantitativní přístup

Kvantitativní přístup byl realizován pro subpovodí Tiché Orlice. Byla navržena jednoduchá látková bilance pro parametry jako je množství vody, BOD₅, dusík a fosfor. Data o bodových a difúzních zdrojích znečištění byla použita pro výpočet imisního zatížení pro každý vodní útvar.

Výpočet zátěže z bodových zdrojů znečištění byl jednoduchý. Pro difúzní zdroje znečištění byly výpočetní metody trochu komplikovanější. Metoda, kterou jsme použili, je založena na použití specifických referenčních hodnot pro zátěže ze znečištění spojených se specifickým typem využití území (zemědělství, doprava, lesnictví a odtok ze zastavěných ploch). Kombinací těchto hodnot s plochou dílčích typů využití území jsme obdrželi imisní zatížení pro dílčí difúzní tlaky. V látkové bilanci bylo potom s vypočítanou zátěží z difúzních zdrojů znečištění nakládáno stejně jako se zátěží z bodových zdrojů.

Výsledky výpočtů jsou pro každý typ difúzních tlaků shrnuty v tabulkách: Tabulka 3.1-7 a Tabulka 3.1-8 (zemědělství), Tabulka 3.1-12 (lesní hospodářství), Tabulka 3.1-17 (odtok ze zastavěných ploch), Tabulka 3.1-19 (doprava).

Kvantitativní metoda vyhodnocení významných tlaků může být shrnuta následujícím způsobem:

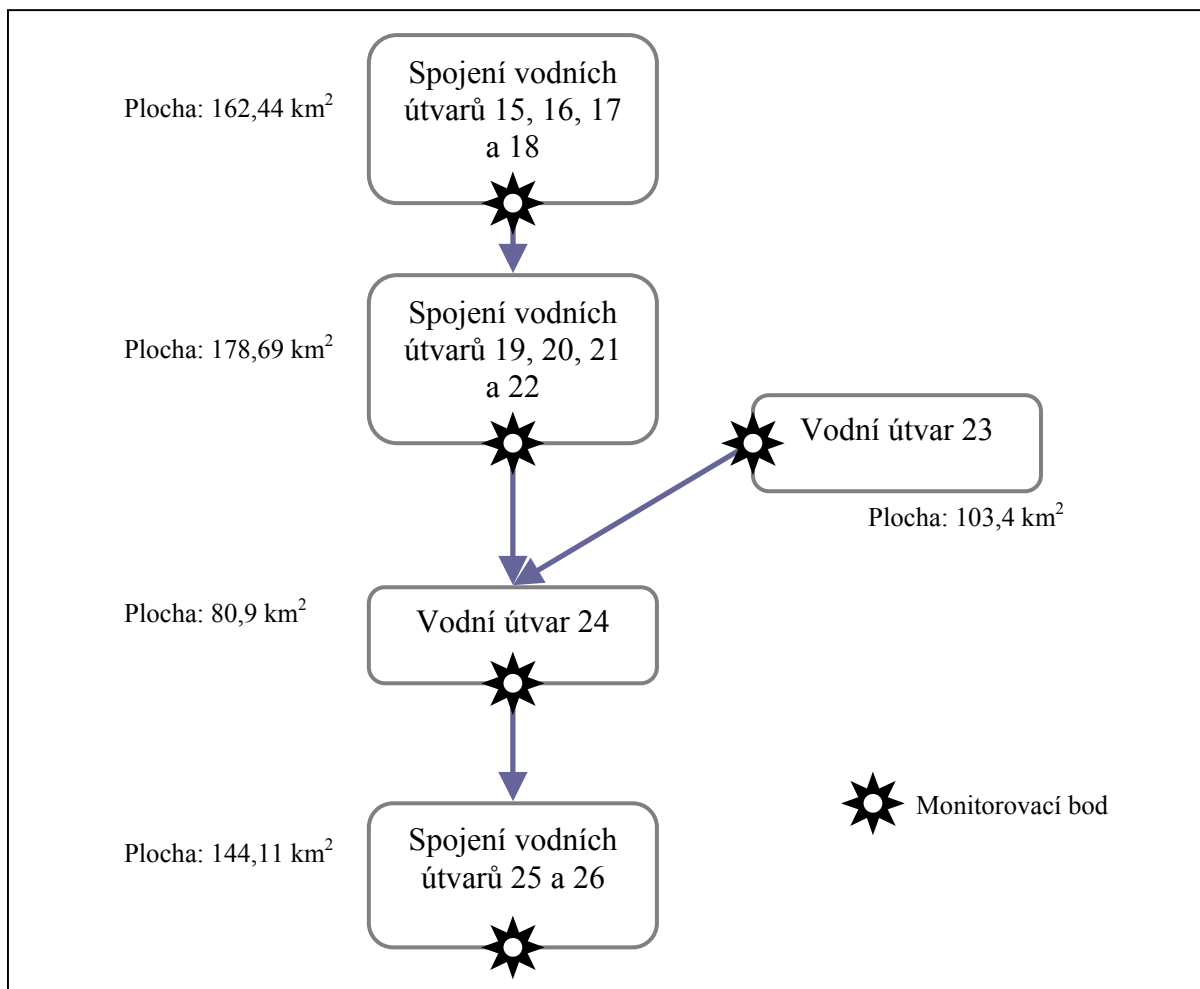
1. Některé vodní útvary, které jsou si podobné přírodními charakteristikami a charakteristikami tlaků byly sloučeny tak, jak je popsáno v odstavci 3.1.5.2.1. a byly považovány za jeden vodní útvar.
2. Pro každý typ tlaku bylo vypočteno imisní zatížení za předpokladů uvedených v odstavci 3.1.5.2.2..
3. Kvantitativní přístup spočíval v porovnání imisního zatížení u každého tlaku se standardem environmentální kvality (EQS) uvedeným ve vládním nařízení 61/2003. Toto porovnání bylo provedeno pro dva různé průtoky, Q_{330d} a Q_{355d} . Při použití Q_{330d} jsme považovali imisní zatížení za významné, pokud byla hodnota větší než 10% maximální ekologické zátěže. Pro Q_{355d} jsme považovali imisní zatížení za

významnou, pokud byla hodnota větší než 5% of maximální ekologické zátěže.

3.1.5.2.1 Popis struktury subpovodí

Pro účely látkové bilance byly vodní útvary spojeny do skupin tak, jak je znázorněno na obrázku. Předpokladem pro seskupování vodních útvarů byly podobné přírodní charakteristiky a tlaky.

Struktura subpovodí Tiché Orlice je znázorněna na Obrázek 3.1.5.2.1-1 níže.

Obrázek 3.1.5.2.1-1 Struktura subpovodí Tiché Orlice

3.1.5.2.2 Popis tlaků

Uvažované tlaky jsou vykresleny na níže.

Následující tlaky byly brány v potaz:

Vstupy

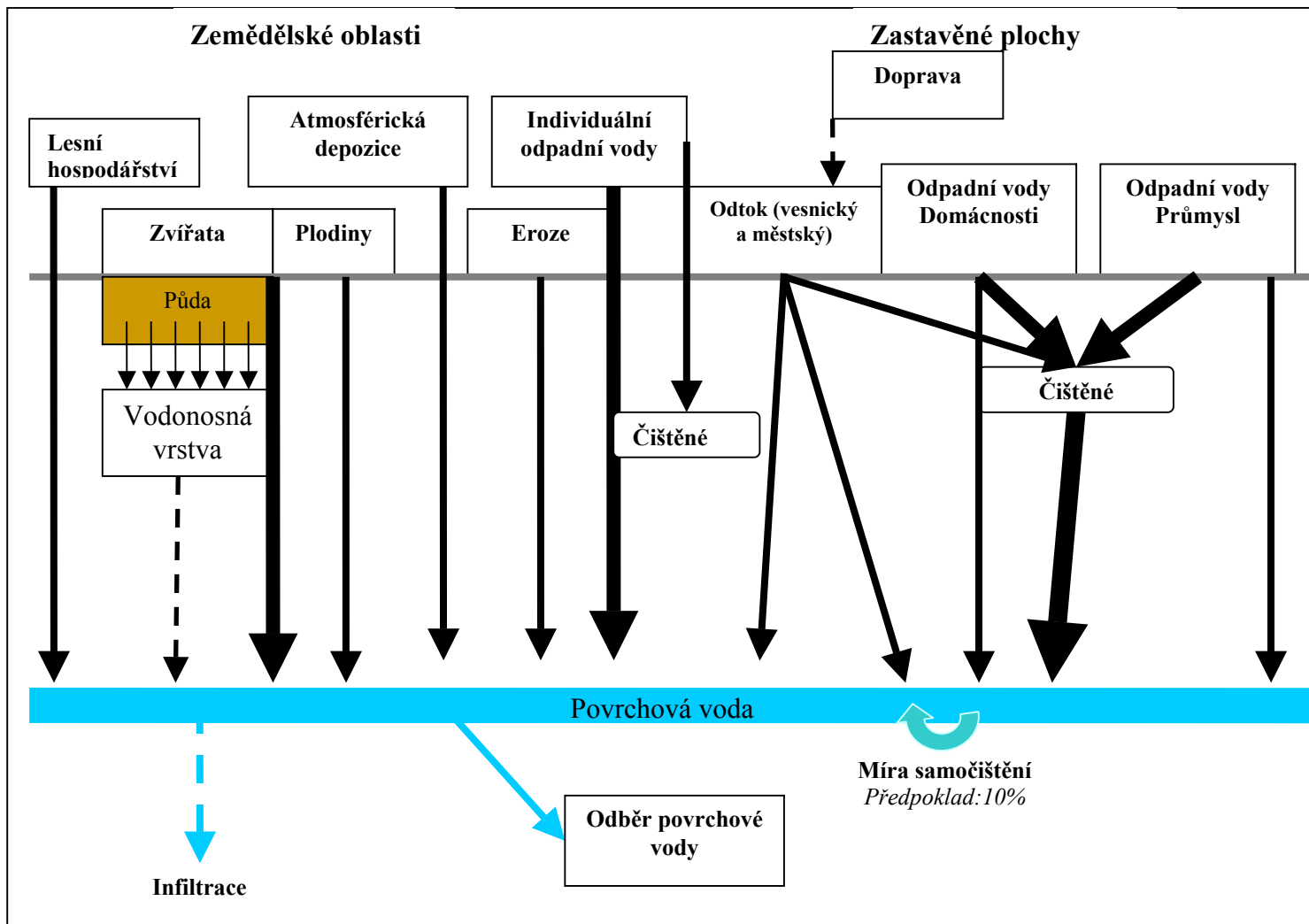
- Vypouštění z domácností z městských ČOV,
- Vypouštění z domácností z kanalizace bez čištění,
- Průmyslová vypouštění z vlastní ČOV,

Příspěvek zemědělství v používání přebytků dusíku a fosforu dostávajících se do povrchových vod,
Odtok ze zastavěných ploch,
Doprava (hlavní silnice),
Lesní hospodářství,
Atmosférická depozice,
Eroze.

Poslední dva tlaky jsou zahrnuty v ostatních tlacích. Např. atmosférická depozice je vzata v úvahu ve výpočtu přebytků dusíku a fosforu a eroze zase v lesnictví.

Výstupy

Odběry z povrchových vod
Samočištění

Obrázek 3.1.5.2.2-1 Vypouštění a odběr

3.1.5.3 Výpočet zátěží – předpoklady

Vypouštění z domácností z městských ČOV

- Pro vypouštění z domácností bez čištění byla k dispozici pouze data o NH₄⁺. V tomto případě jsme předpokládali, že NH₄⁺ reprezentuje převážně anorganický dusík a organický dusík byl vypočítán za předpokladu, že 40% celkového dusíku v odpadních vodách (Sedlák, R., ed., 1991) je reprezentováno organickým dusíkem.

Vypouštění z domácností z kanalizace bez čištění

- Když nebyl k dispozici celkový dusík ani NH₄⁺, potom byl k odhadu ekvivalentu obyvatel použit BSK₅ za předpokladu, že 60 gramů BSK₅ denně odpovídá 1 EO, 15 gramů N denně odpovídá 1 EO a že 3 gramy P denně odpovídá 1 EO. To byl případ ČOV Králíky a ČOV Letohrad a také některých vypouštění z domácností bez čištění.

Průmyslové vypouštění z vlastní ČOV

- Také pro průmyslová vypouštění s čištěním byla k dispozici pouze data pro NH₄⁺. V tomto případě byly uplatněny stejné předpoklady jako pro vypouštění z domácností bez čištění, a to v případech neexistujícího denitrifikačního procesu.

Príspevek zemědělství v používání přebytků dusíku a fosforu dostávajících se do povrchových vod

- Hodnoty přebytků celkového dusíku a celkového fosforu byly poskytnuty Výzkumným ústavem rostlinné výroby, který svoji práci založil na metodologii OECD (Ref.). Bilance dusíku bere v úvahu příspěvek hnojiv, mrvy, atmosférické depozice, biologické fixace dusíku, semen a sázecích materiálů a výstupy ze sklizených plodin a píce. Bilance fosforu bere v potaz stejné parametry kromě biologické fixace dusíku.

Odhad polutantů přicházejících z lesnictví, odtoků ze zastavěných ploch a dopravy

- Zátěže z BSK₅, dusíku a fosforu byly vypočteny za použití předpokladů popsanych v kapitolách 3.1.2.4. (Lesnictví), 3.1.2.7. (Odtok ze zastavěných ploch) a 3.1.2.8. (Doprava).

Předpoklady pro určení zátěže z polutantů od obyvatel nenapojených na veřejný kanalizační systém

- Odhad počtu lidí nenapojených na kanalizační systém byl proveden výpočtem počtu nenapojených obyvatel a aplikováním poměru produkovaných polutantů korespondujícího s EO na tuto hodnotu.

Poměry:

1 Ekvivalent koresponduje s

- 60g/den BSK₅,
- 12g/den celkového dusíku,
- 3g/den celkového fosforu.

Poté předpokládáme, že 10 % BOD₅, 10% celkového dusíku a 2 % celkového fosforu se dostává do povrchové vody.

Odhad odtoku

- Pro odhad odtoku byla použita tabulka 2.4.1 – Bilanční jednotky povrchové vody z předešlého VH plánu povodí Orlice. Data byla převzata z publikace “Hydrologické podmínky ČSR”, díl III, 1970. Odhad odtoku je zde dán v litrech za sekundu na km² pro horní část subpovodí Tiché Orlice (vodní útvary 15 až 22), pro subpovodí Třebovky (vodní útvar 23) a pro dolní část subpovodí Tiché Orlice (vodní útvary 24 až 26).

Odhad míry samočištění

- Pouze několik málo publikací se věnuje tématu samočištění a pokud udávají konkrétní míru samočištění, pak je tato míra vztažena k velmi specifickým podmínkám, pro něž byly tyto studie realizovány. V našem případě jsme použili míru samočištění 10%.

3.1.5.4 Příspěvek jednotlivých tlaků – Výsledky

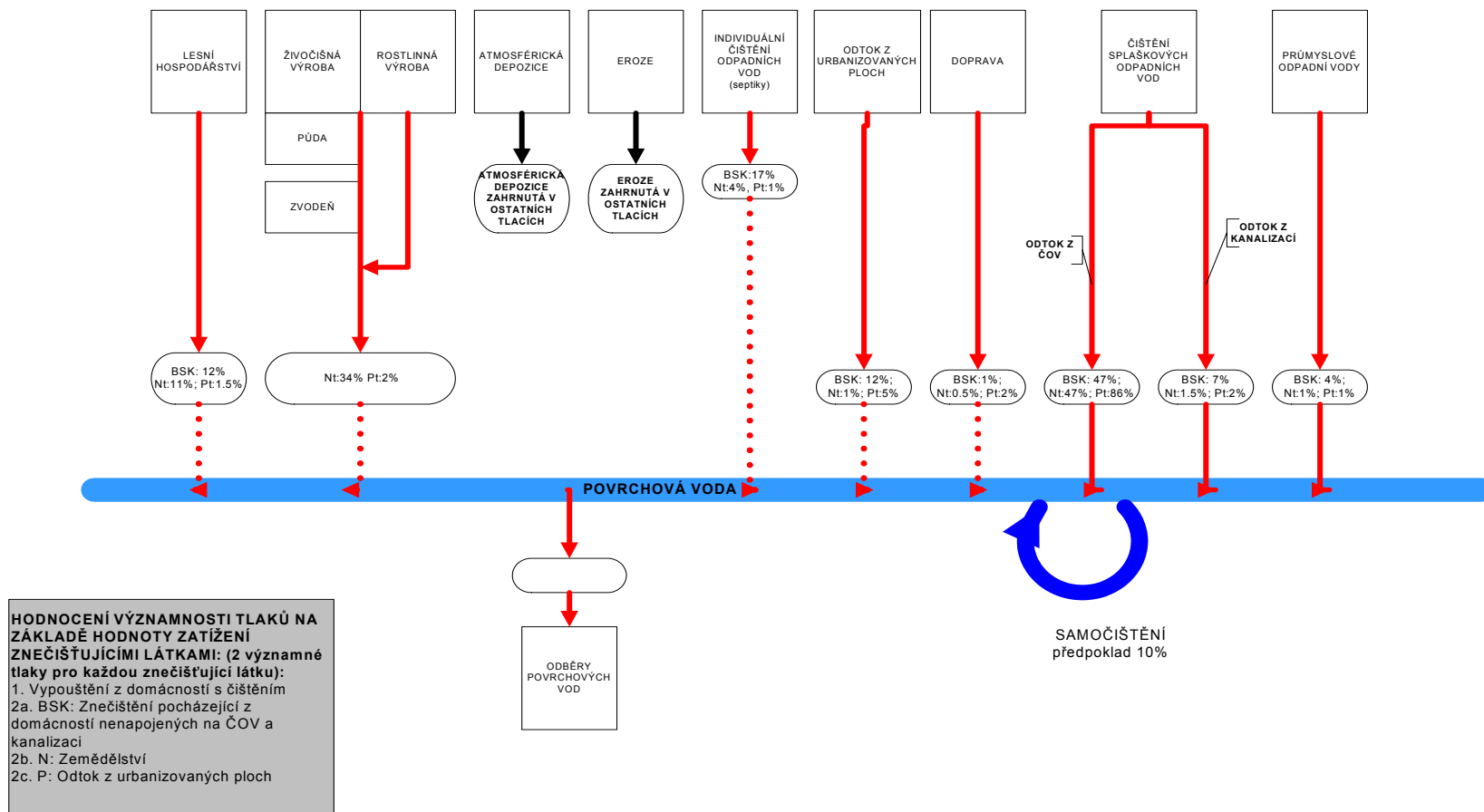
Výsledky jsou v [tabulce](#) a na obrázcích níže.

Připomínky jsou uvedeny uvnitř každého schématu.

Zdrojem BOD₅ je především vypouštění z domácností, odtok ze zastavěných ploch, kde je podstatný podíl zastavených ploch (vodní útvar 23) a lesnictví. Zdrojem celkového dusíku jsou hlavně vypouštění z domácností, zemědělství a lesnictví. Zdrojem celkového fosforu jsou opět vypouštění z domácností a odtok ze zastavěných ploch.

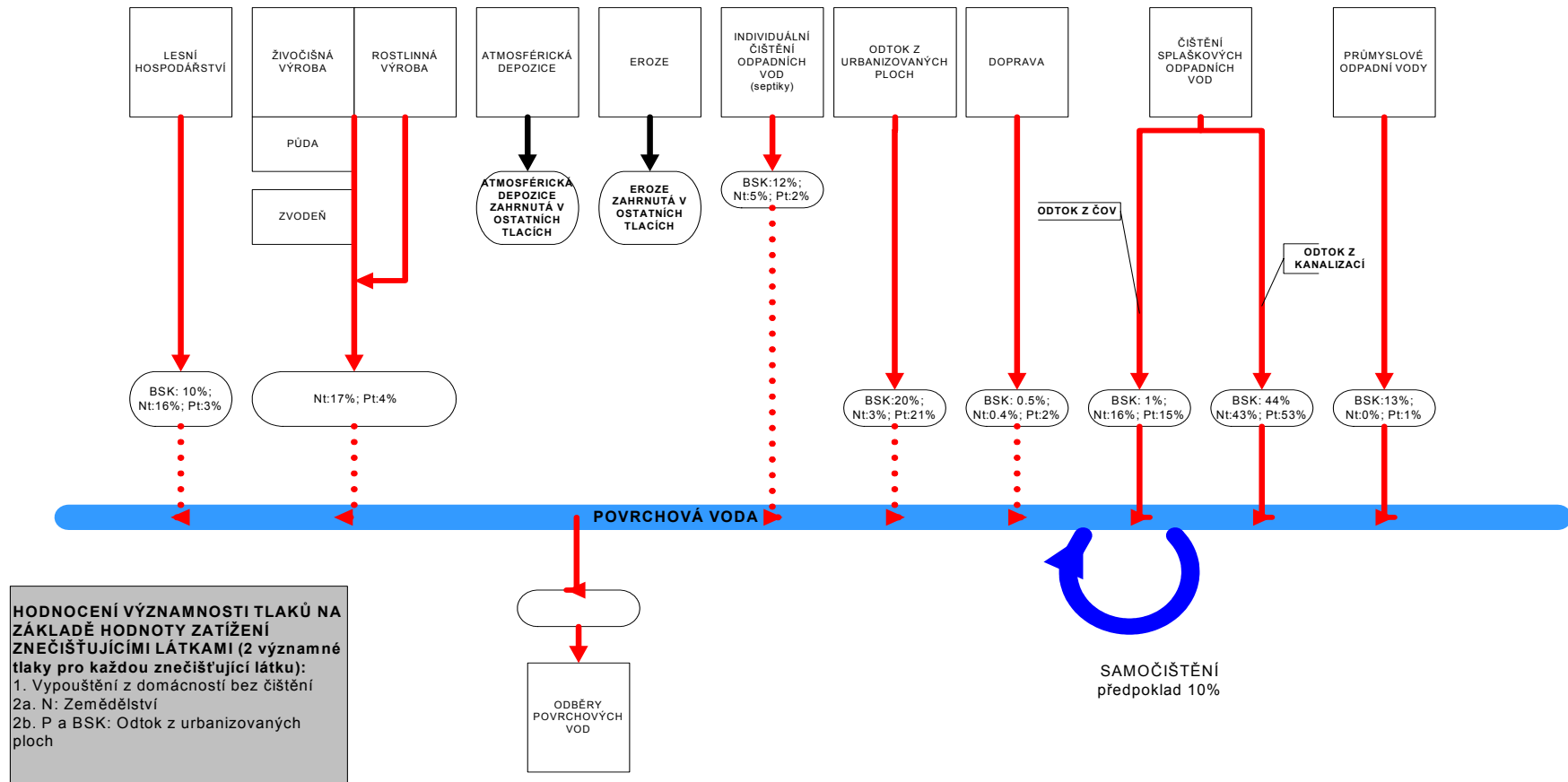
Je zajímavé například, že když sledujeme příspěvek k celkovému dusíku směrem z horní do dolní části povodí, pak příspěvek zemědělství ztrácí na důležitosti v porovnání s příspěvkem vypouštění z domácností. Jinými slovy to znamená, že v horní části povodí se zemědělství zdá být nejdůležitějším přispěvatelem dusíku do povrchových vod. Na druhou stranu se ale v dolní části povodí stávají hlavním „dodavatelem“ dusíku vypouštění z domácností.

VODNÍ ÚTVARY 15-18

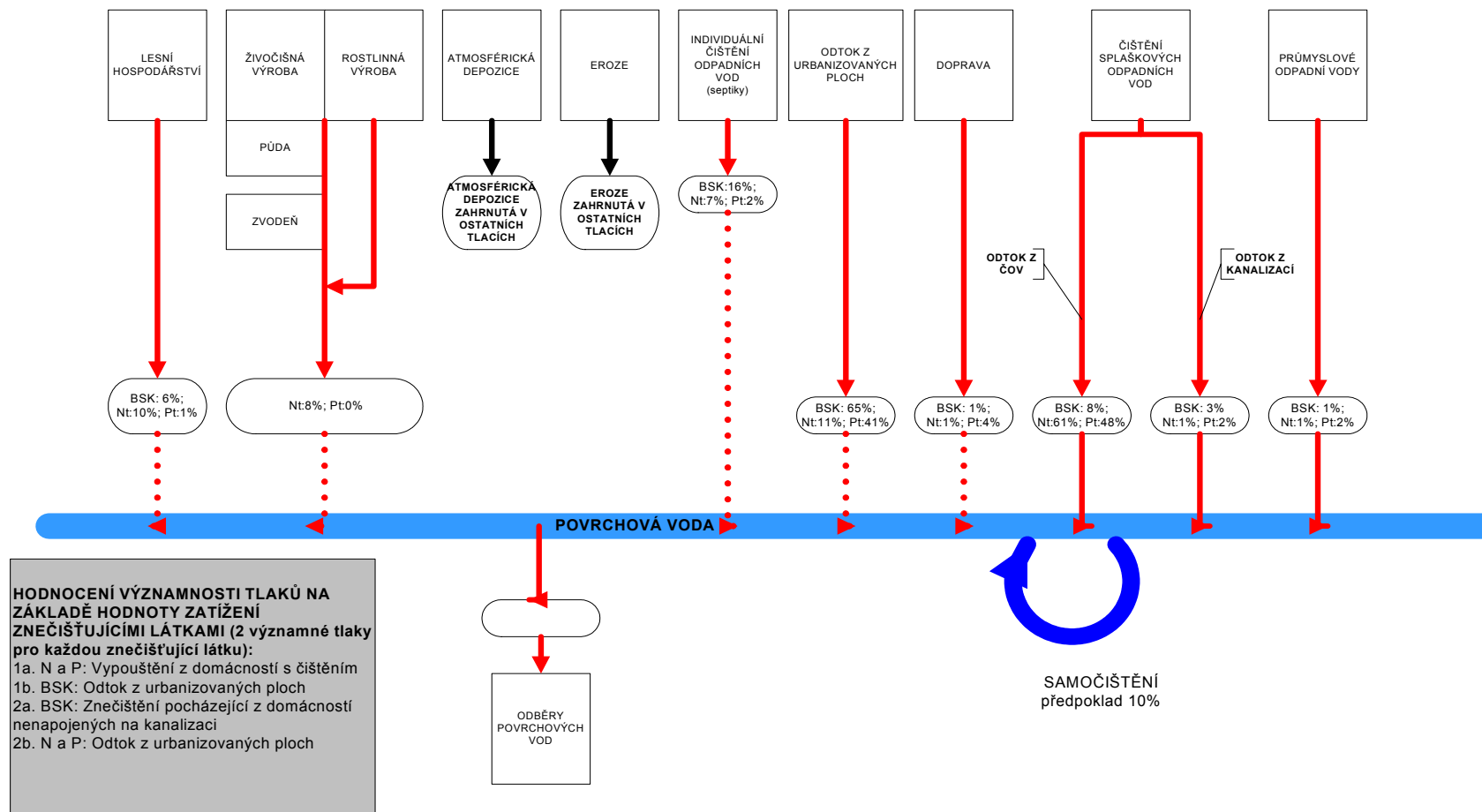
Obrázek 3.1.5.2.2-1 Příspěvky dílčích tlaků – vodní útvary 15-18

VODNÍ ÚTVARY 19-22

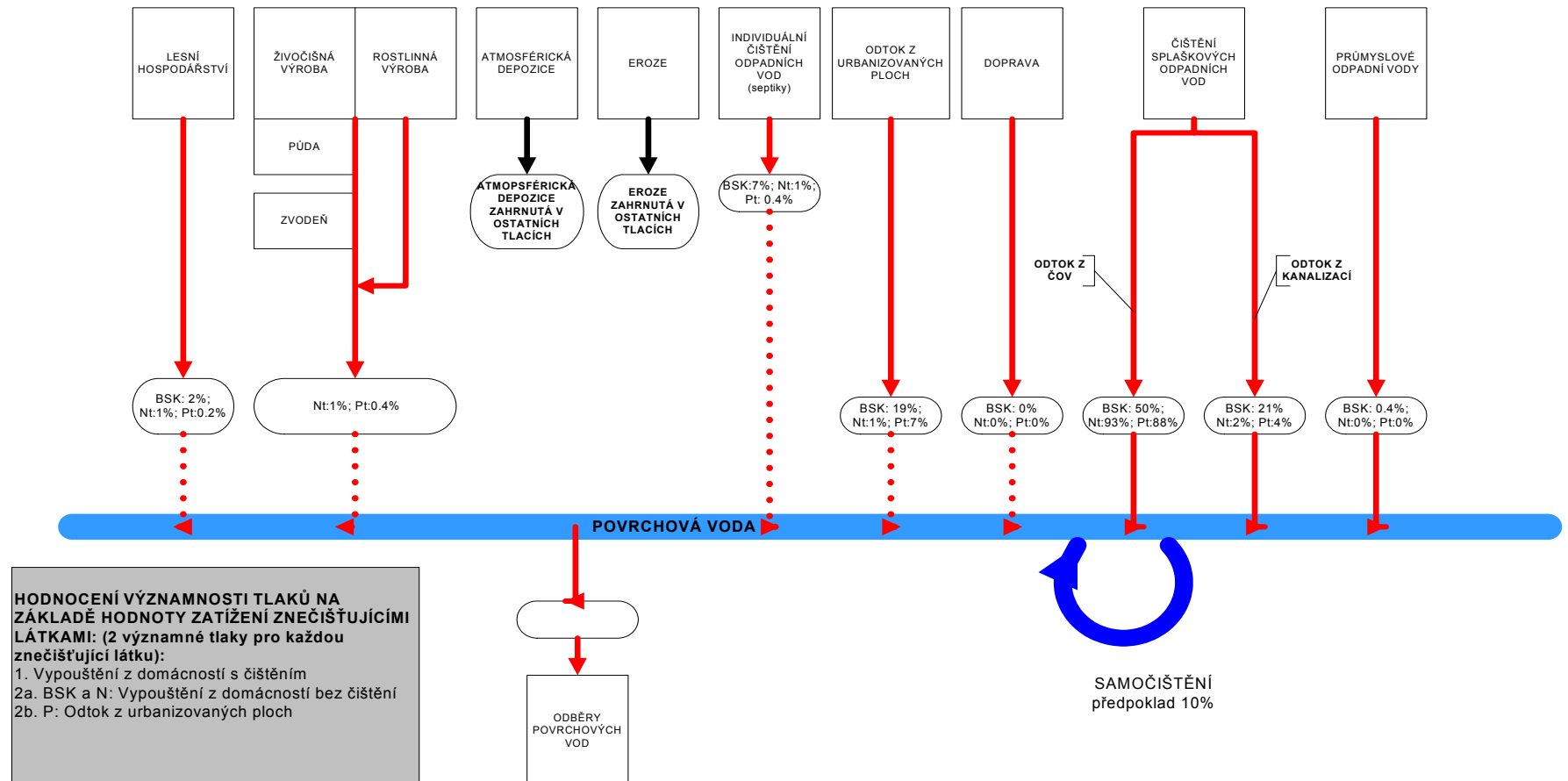
Obrázek 3.1.5.2.2-2 Příspěvky dílčích tlaků – vodní útvary 19-22

VODNÍ ÚTVAR 23

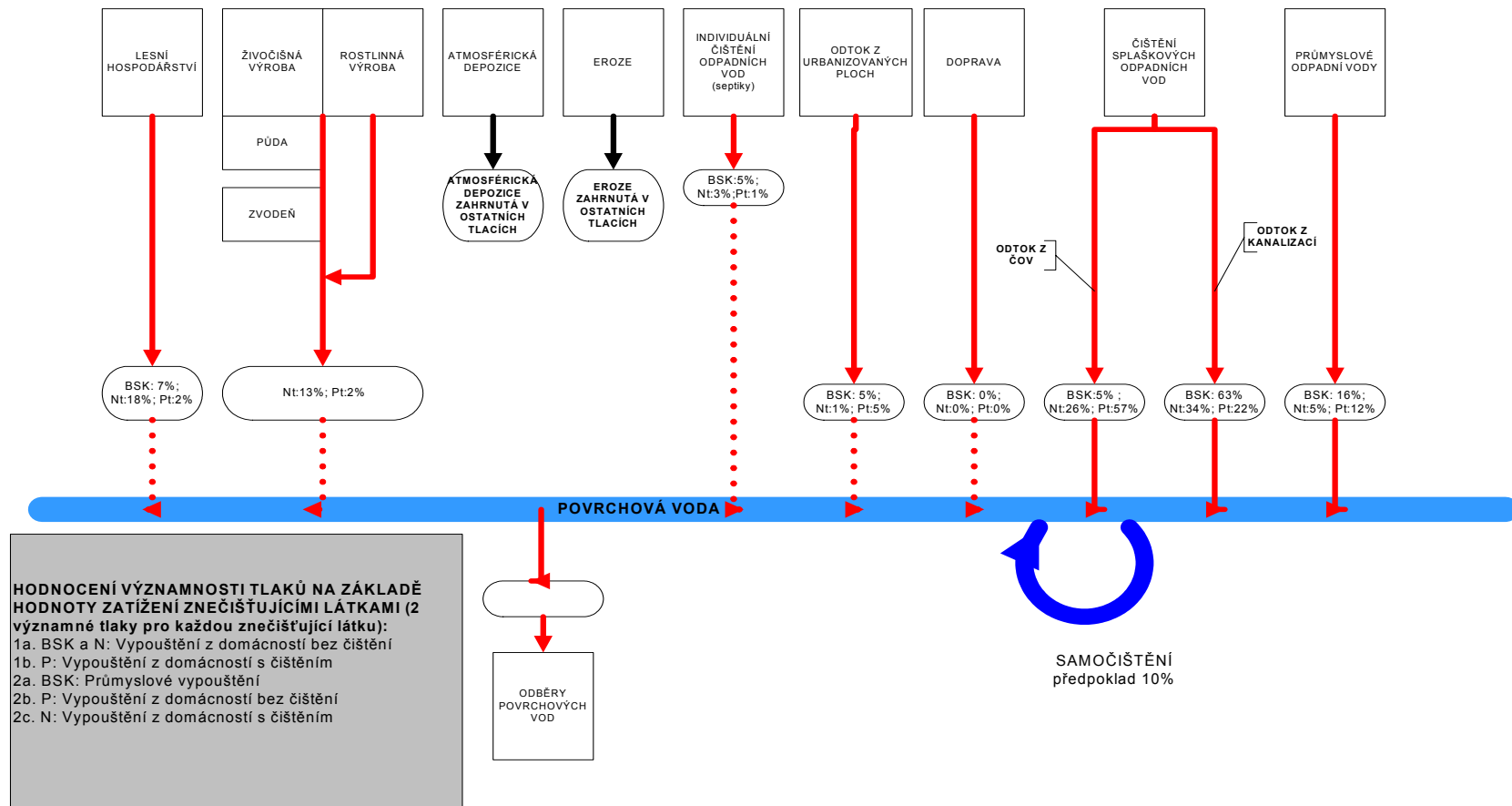
Obrázek 3.1.5.2.2-3 Příspěvky dílčích tlaků – vodní útvar 23

VODNÍ ÚTVAR 24

Obrázek 3.1.5.2.2-4 Příspěvky dílčích tlaků – vodní útvar 24

VODNÍ ÚTVARY 25-26

Obrázek 3.1.5.2.2-5 Příspěvky dílčích tlaků – vodní útvary 25-26

3.1.5.5 Významnost dílčích tlaků - výsledky

Jak už bylo zmíněno v úvodu tohoto odstavce, kvantitativní přístup spočívá v porovnání imisního zatížení (BOD₅, Nt a Pt v tomto příkladu) každého dílčího tlaku s hodnotou 5% (pro Q355d) nebo 10% (pro Q330d) standardu environmentální kvality (EQS) daném ve vládním nařízení 61/2003. Výsledky jsou v [tabulce](#) (list EQS calculations) a jsou shrnuty v tabulce níže:

Tabulka 3.1-28 Významnost imisního zatížení v rámci subpovodí Tiché Orlice

Typ tlaku	Vodní útvary 15-18			Vodní útvary 19-22			Vodní útvar 23			Vodní útvar 24			Vodní útvary 25-26		
	BOD ₅	Celk. N	Celk. P	BOD ₅	Celk. N	Celk. P	BOD ₅	Celk. N	Celk. P	BOD ₅	Celk. N	Celk. P	BOD ₅	Celk. N	Celk. P
Vypouštění z domácností s čištěním	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Vypouštění z domácností bez čištění	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Znečištění produkované nenapojenými obyvateli	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Průmyslové vypouštění s čištěním	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Orange
Zemědělství (zvířata+plodiny)	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Odtok ze zastavěných ploch	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Lesní hospodářství	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Orange
Doprava	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Orange
SHRNUTÍ															
Typ tlaku	Vodní útvary 15-18			Vodní útvary 19-22			Vodní útvar 23			Vodní útvar 24			Vodní útvary 25-26		
	BOD ₅	Celk. N	Celk. P	BOD ₅	Celk. N	Celk. P	BOD ₅	Celk. N	Celk. P	BOD ₅	Celk. N	Celk. P	BOD ₅	Celk. N	Celk. P
Vypouštění z domácností s čištěním	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Vypouštění z domácností bez čištění	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Znečištění produkované nenapojenými obyvateli	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Průmyslové vypouštění s čištěním	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Orange
Zemědělství (zvířata+plodiny)	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Odtok ze zastavěných ploch	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Orange	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange
Lesní hospodářství	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Orange
Doprava	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Orange
SHRNUTÍ															

Legenda: Oranžové: významné tlaky, Žluté: nevýznamné tlaky

3.1.5.6 Shrnutí

Pokud porovnáme kvalitativní a kvantitativní přístup, můžeme vidět, že výsledky získané kvantitativním přístupem jsou podrobnější a umožňují identifikovat hlavní zdroje znečištění. Tato informace bude velmi důležitá v dalších krocích plánování v povodí, obzvláště během přípravy programu opatření.

Kromě toho kvantitativní přístup nevyžaduje více práce, spíše vyžaduje vytvářet odhady, které je třeba sdílet na celonárodní úrovni nebo alespoň na úrovni krajů. Mimo to byl tento typ analýzy proveden pouze pro některé polutanty.

4 Ekonomická analýza nakládání s vodami

Hlavním výstupem této činnosti je, že kombinací dat o tlacích a ekonomických dat určíme kompromisy mezi ekonomikou a ekologií a připravíme cestu pro vyhodnocení významných vodohospodářských problémů v povodí Orlice.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) nám poskytlo data ve formátu Wordpad, což nám ztížilo práci. Bylo zdlouhavé procházet jednotlivé záznamy po okresech a vybírat data, která jsme skutečně potřebovali. Navíc se později na setkání Poradního Fora ukázalo, že některé informace ani nebyly pravdivé.

Z této databáze jsme měli ekonomická data o průmyslových a zemědělských činnostech. Pokud jde o zemědělství, porovnali jsme data z MPO s daty od ČSÚ a vyšlo najevo, že databáze MPO není úplná. Je to díky tomu, že databáze MPO uvádí pouze největší zemědělské podniky.

Nicméně jsme vytvořili [tabulku](#). Použili jsme tuto databázi a zkombinovali data o vypouštěních a odběrech s ekonomickými daty. Ekonomická data zahrnují počet zaměstnanců, obrát, tržby a aktiva.

4.1 Hlavní charakteristika průmyslu v povodí Orlice

V Tabulka 4.1-1 níže můžeme také vidět, že 10 z 34 významnějších průmyslových podniků s více než 200 zaměstnanci jsou uživateli a/nebo znečišťovateli vody. Nadto množství vody užívané těmito podniky reprezentuje okolo 85% průmyslového užívání vody a podle databáze MPO tyto průmyslové podniky reprezentují 26% obrátu a 26% zaměstnanců v povodí Orlice.

Tabulka 4.1-1 Charakteristiky průmyslových podniků

Název obce	Název podniku	Kód OKEČ	Počet zaměstnanců	Obrat v mil. Kč	Vypouštění m ³ /rok	Odběry m ³ /rok
Ústí nad Orlicí	PERLA, BAVLNÁŘSKÉ ZÁVODY, a.s.	17	1400	843	1 860	543 607
Letohrad	OEZ s.r.o.	31	1147	875	14 499	
Vamberk	ESAB VAMBERK, s.r.o.	27	720		409 380	419 590
Choceň	Intergal Vrchovina a.s.	15	650	1500	169 040	75 232
Kostelec n. Orlicí	FEDERAL MOGUL a.s.	26	600	957		9 705
Skuhrov n. Bělou	J.Porkert a.s.	29	400	200	53 054	26 128
Česká Třebová	PRIMONA, a.s.	17	400	300		118 177
Dobruška	STUHA a.s.	17	336	160		9 272
Častolovice	SAINT-GOBAIN ORSIL s.r.o.	26	250	550	2 247	145 652
Žamberk	Orlana Žamberk a.s.,dnes Royan Žamberk	17	210	157	26 860	38 360
Solnice	ALFA Solnice a.s.	20	180	100	20 322	32 544
Žamberk	ZEZ SILKO s.r.o.	32	145	170	5 794	
Opočno	NUTRICIA Mléčná výživa a.s.	15	140	750		27 735
Česká Třebová	SPOLSIN, spol. s.r.o.	17	107	65		15 032
Solnice	STRNAD JOSEF s.r.o.	28	23	14,5	34 294	34 294
Dolní Dobrouč	Contipro C a.s.	24	20	23	31 537	

4.2 Další výzkumy

Další výzkumy ohledně „kompromisů“ mezi znečišťovateli a ekonomickými daty ukazují, že:

Průmyslová odvětví, která nejvíce přispívají ke znečištění vody jsou: Výroba a opravy strojů a zařízení j.n. (OKEČ: 29) u všech měřených parametrů, jako BOD, COD, S.S., N-NH₄, P_{tot}; Výroba potravinářských výrobků a nápojů (OKEČ: 15) u P_{tot} a Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken (OKEČ: 24) u BOD. Tato odvětví by tedy mohla být dotčena opatřeními – pokud jsou určeny parametry odpovědné za znečištění v daných vodách.

Tabulka 4.2-1 Podíl jednotlivých průmyslových odvětví na znečištění

Odvětví	OKEČ	BOD5	COD	S.S.	N-NH ₄	P _{tot}
Výroba potravinářských výrobků a nápojů	15	5,1%	5,8%	11,2%	4,0%	51,5%
Výroba textilií a textilních výrobků	17	1,4%	1,1%	2,9%	0,1%	0,0%
Zpracování dřeva, Výroba dřevařských výrobků	20	2,1%	1,3%	1,1%	0,0%	0,0%
Výroba chem. látek, přípravků, léčiv a chem. vláken	24	22,0%	8,2%	1,9%	0,0%	1,2%
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	26	0,2%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Výroba základních kovů, hutních o kovodělných výrobků	27, 28	66,7%	81,0%	80,6%	94,2%	44,0%
Výroba a opravy strojů a zařízení j.n.	29	2,3%	1,6%	1,9%	1,0%	3,2%
Výroba dopravních prostředků a zařízení	31, 32	0,3%	1,0%	0,4%	0,6%	0,0%

Analýza dat o zaměstnanosti a obratu ukazuje, že počet zaměstnanců ani výše obratu nejsou příliš vysoké ve výrobě potravinářských výrobků a ve výrobě základních kovů (Viz. Tabulka 4.2-2 níže). To znamená, že pokud by byla přijata nějaká opatření v těchto odvětvích, pak by jejich vliv na celkovou zaměstnanost a místní ekonomiku byl omezený.

Tabulka 4.2-2 Průmyslová odvětví – zaměstnanost, obraty

Odvětví	OKEČ	Počet zaměstnanců		Obrat	
Výroba potravinářských výrobků a nápojů	15	790	11,7%	2250	48,2%
Výroba textilií a textilních výrobků	17	2453	36,5%	1525	61,5%
Zpracování dřeva, Výroba dřevařských výrobků	20	180	2,7%	100	14,4%
Výroba chem. látek, přípravků, léčiv a chem. vláken	24	20	0,3%	23	18,7%
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	26	850	12,6%	1507	83,4%
Výroba základních kovů, hutních o kovodělných výrobků	27, 28	743	11,0%	14,5	0,3%
Výroba a opravy strojů a zařízení j.n.	29	400	5,9%	200	5,5%
Výroba dopravních prostředků a zařízení	31, 32	1292	19,2%	1045	29,1%

Ale ta samá data ukazují, že výroba textilu zůstává stále tím nejdůležitějším odvětvím z hlediska počtu zaměstnanců a tedy vliv navržených opatření by měl být ještě prostudován.

Pokud tedy porovnáváme po odvětvích počet zaměstnanců a obrat průmyslových podniků s povolením a průmyslových podniků bez povolení, následující Tabulka 4.2-3 ukazuje, že:

V textilním odvětví reprezentují průmyslové podniky s povolením 2/3 všech průmyslových podniků v tomto sektoru. To znamená, že velká část znečištění produkovaná tímto sektorem je spíše dobře čištěná.

Naproti tomu v potravinářském průmyslu pouze 50% zaměstnanců pracuje pro podniky bez povolení. To znamená, že potenciálně 50% znečištění vypuštěného tímto sektorem je nečištěných;

Situace je dokonce horší ve sektoru výroby základních kovů, kde pouze 15% zaměstnanců pracuje v podnicích s povolením.

U dvou posledních sektorů bude nutné se blíže seznámit se současnou situací v případech, kde budou muset být provedena opatření.

Tabulka 4.2-3 Počet zaměstnanců v průmyslových odvětvích s a bez povolení

Odvětví	OKEČ	Počet zaměstnanců		
		Celkem	Podniky s povolením	% Podniků s povolením
Výroba potravinářských výrobků a nápojů	15	1629	790	48,5%
Výroba textilií a textilních výrobků	17	3591	2453	68,3%
Zpracování dřeva, Výroba dřevařských výrobků	20	447	180	40,3%
Výroba chem. látek, přípravků, léčiv a chem. vláken	24	55	20	36,4%
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	26	954	850	89,1%
Výroba základních kovů, hutních o kovodělných	27, 28	5098	743	14,6%

výrobních				
Výroba a opravy strojů a zařízení j.n.	29	3053	400	13,1%
Výroba dopravních prostředků a zařízení	31, 32	3835	1292	33,7%

Jako hlavní výstup této ekonomické analýzy užívání vody se ukazuje, že i když databáze není úplná ani aktuální, přesto podává informaci o tom, s jakými odvětvími je třeba se blíže seznámit. Analýza také ukazuje důležitost informace získané během tohoto prvního kroku a její využití později v programu opatření.

5 Stav povrchových vod

V povodí řeky Orlice jsou jedinými běžně přístupnými zdroji údajů o sledování jakosti povrchové vody údaje Státní pozorovací sítě ČHMÚ, tj. celkem šest kontrolních profilů s frekvencí monitorování dvanáctkrát ročně. Povodí Labe v Hradci Králové sleduje dalších deset dodatečných kontrolních profilů na malých vodních tocích pětkrát za rok a Zemědělský vodohospodářský úřad v Hradci Králové monitoruje deset kontrolních profilů na malých vodních tocích šestkrát až dvanáctkrát za rok. Viz. [Mapa č.24](#).

Povodí Labe (Hradec Králové) také pravidelně provádí cílené pozorování na pěti kontrolních profilech na vodním díle Pastviny už od roku 1988, aby mohlo posoudit vývoj eutrofizace.

Množství povrchové vody je sledováno sítí pozorovacích stanic Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ) a Povodí Labe, které sledují hladinu vody a kontrolují rychlost průtoku. Celkem dvacet stanic poskytuje velký počet průměrných denních rychlostí průtoku. **V současné době je v provozu 22 stanic uvedených v tabulce níže.** Tyto stanice jsou průběžně vybavovány zařízením pro automatický přenos dat do oddělení jakosti vody Povodí Labe a regionálních oddělení hydrologických předpovědí Českého hydrometeorologického ústavu.

5.1 Ekologický stav

5.1.1 Biologické složky

5.1.1.1 Složení a četnost vodní flóry

V rámci monitoringu ČHMÚ je sledován chlorofyl-a, který vypovídá o množství biomasy fytoplanktonu a saprobní index biosestonu. Data byla k dispozici pro 3 monitorovací profily povodí Orlice. Data pro hodnocení druhového zastoupení a četnosti jednotlivých druhů nebyla k dispozici.

5.1.1.2 Složení a četnost fauny bentických bezobratlých

S cílem zhodnotit biologickou kvalitu se výsledky v oblasti bentosu používají v souladu s českou státní normou ČSN 75 7221, a to vzhledem k nedostatku odkazů na mezní hodnoty bentosu v Nařízení vlády č. 61/2003.

Česká státní norma pro bentos je následující:

Tabulka 5.1-1 Česká státní norma pro bentos

	Třída 1	Třída 2	Třída 3	Třída 4	Třída 5
Bentos	< 1,2	< 2,2	< 3,2	< 3,7	> 3,7

Tabulka 5.1-2 Saprobni index

Bentos	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	
Dílčí povodí horní Tiché Orlice												
Jablonné n. Orlicí								2 010	1,460	1,330	1,650	
Ústí n. Orlicí							2,020	1,840	1,720	2,130	1,970	
Dílčí povodí Třebovka												
Hylváty							2,240	2,160	2,640	2,150	2,250	
Dílčí povodí dolní Tiché Orlice												
Choceň							2,990	2,090	2,730	2,940	2,580	
Žďár n. Orlicí	2,146	2,026	1,926	1,946	1,952	1,994	1,760	1,747	1,790	1,846	1,813	
Povodí horní Divoké Orlice												
Líšnice							1,770	1,280	1,420	1,370	2,050	
Žamberk							1,550	1,800	1,800	1,430	1,470	
Vamberk							1,480	2,030	1,570	0,990	1,460	
Zaměl							1,730	1,740	1,560	1,410	1,790	
Dílčí povodí Kněžna												
Častolovice							2,010	1,750	1,810	2,050	2,180	
Dílčí povodí dolní Orlice												
Čestice	1,950	2,158	2,113	1,958	1,970	2,055	1,982	1,940	1,984	1,857	1,735	
Nepasice	1,969	2,038	2,246	1,807	1,992	1,926	1,881	1,903	1,956	1,914	1,761	
Hradec Králové							2,310	2,260	2,640	1,700	2,400	
Dílčí povodí Dědina												
Třebechovice	2,393	2,817	2,278	2,388	2,172	2,059	2,128	2,080	2,065	1,949	2,209	
Dědina							2,284	2,569	2,785	2,430	2,083	2,356
Zlatý Potok							2,311	1,940	2,062	1,982	2,065	2,164

V souvislosti s využíváním saprobniho indexu pro hodnocení složky biologické kvality podle WFD je třeba poznamenat, že saprobni index odráží zejména toleranci či sensitivitu zástupců bentických bezobratlých k organickému znečištění. Pokud jde však o toleranci/sensitivitu k degradaci říční morfologie, saprobni index tento vztah dostatečně nepopisuje.

5.1.1.3 Složení, četnost a věková struktura rybí fauny

Informace o druhové diversitě ichtyofauny byly čerpány z článku “Historický a současný stav ichtyofauny hydrologického systému řeky Orlice” autorů K. Lohniský, S. Lusk (1997). Charakteristiku říčních úseků z hlediska výskytu rybích společenstev dokumentuje Tabulka 5.1-3 a [Mapa č.25](#). Jednotlivé druhy ryb byly podle nároků na tření zařazeny do příslušných ekologických skupin podle metodiky Balona (1981). Druhovou pestrost ichtyofauny sumarizuje Tabulka 5.1-4 a Tabulka 5.1-5, v níž je kromě počtu původních druhů. Uveden i počet druhů indukovaných a počet druhů vymizelých. Obecně lze říci, že druhová skladba ryb v hydrologickém systému Orlice je velice pestrá. Na základě údajů z 1997 se v povodí Orlice vyskytuje celkem 47 druhů ryb (15 nepůvodních) a 2 druhy mihulí. Z původních druhů podle historických pramenů vymizeli (do roku 1916) minule říční, losos obecný, pstruh obecný mořský, sekavec písečný a piskoř pruhovaný.

Tabulka 5.1-3 Charakteristika říčních úseků z hlediska výskytu rybích společenstev

Tok - úsek (ř.km)	Průměrný spád (o/oo)	Šířka koryta (m)	Charakter toku	Rybí společenstvo
Orlice				
0-33	0,8	26	nížinná řeka	parmové-cejnové
Divoká Orlice				
33-54	1,7	14	podhorská řeka	lípanové
54-89	3,4	12	podhorská řeka	lípanové
89-94			údolní nádrž	cejnové-okounové
94-132	6,7	5,5	podhorská řeka	pstruhové
132-135	11,5	3	horský potok	pstruhové
Tok - úsek (ř.km)	Průměrný spád (o/oo)	Šířka koryta (m)	Charakter toku	Rybí společenstvo
Tichá Orlice				
0-66	1,9	15	podhorská řeka	parmové-cejnové
66-83	2,2	7	podhorská řeka	lípanové
83-90	9,3	6,5	horská řeka	pstruhové
91-106	1,8	4,5	nížinný potok	pstruhové
106-107	38,3	2	horský potok	pstruhové

Tabulka 5.1-4

Druh	Původ	Repro- dukční sk.	Řeka - úsek v ř. km									
			Orlice		Divoká Orlice			Tichá Orlice				
			0 33	33 54	54 89	89 94	94 135	0 66	66 83	83 90	90 107	
MIHULE												
<i>Lampetra fluviatilis</i>	N	A.2.3.	EX	EX	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Lampetra planeri</i>	N	A.2.3.	M	M	M	Mp	M	Mp	M	M	M	M
RYBY												
<i>Salmo salar</i>	N	A.2.3.	EX	EX	EX	EX	EX	EX	-	-	-	-
<i>Salmo trutta trutta</i>	N	A.2.3.	EX	EX	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Salmo trutta m. fario</i>	N	A.2.3.	M	M	M	M	M	Mf	M	M	M	M
<i>Oncorhynchus mykiss</i>	I	A.2.3.	Mf	M	Mf	M	?	M	M	M	M	M
<i>Salvelinus alpinus</i>	I	A.2.3.	-	EX	-	-	-	EX	-	-	-	-
<i>Salvelinus fontinalis</i>	I	A.2.3.	-	M	Mf	-	-	-	M	M	M	M
<i>Hucho hucho</i>	I	A.2.3.	M	M	-	M	-	?	-	-	-	-
<i>Thymallus thymallus</i>	N	A.2.3.	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M
<i>Esox lucius</i>	N	A.1.5.	M	M	Mf	M	M	M	-	-	-	Mf
<i>Rutilus rutilus</i>	N	A.1.4.	M	M	M	M	M	M	M	-	-	M
<i>Leuciscus leuciscus</i>	N	(A.1.3.)	M	M	Mf	M	M	M	M	-	-	-
<i>Leuciscus cephalus</i>	N	A.1.3.	M	M	M	M	M	M	M	-	-	-
<i>Leuciscus idus</i>	N	(A.1.3.)	M	?	-	-	-	Mf	-	-	-	-
<i>Phoxinus phoxinus</i>	N	A.1.3.	Mp	M	M	-	M	Mp	M	M	M	M
<i>Scardinius erythrophthalmus</i>	N	A.1.5.	Mx	Mx	Mf	M	-	-	-	-	-	-
<i>Ctenopharyngodon idella</i>	I	A.1.4.	Mx	-	-	M	-	-	-	-	-	-
<i>Aspius aspius</i>	N	A.1.3.	M	Mf	-	M	-	M	-	-	-	-
<i>Leucaspis delineatus</i>	N	B.1.4.	Mpx	-	-	-	-	Mx	-	-	-	-
<i>Tinca tinca</i>	N	A.1.5.	Mx	Mx	-	M	-	Mfx	-	-	-	-
<i>Chondrostoma nasus</i>	I	A.1.3.	M	Mf	-	-	M	Mf	-	Mf	-	-
<i>Gobio gobio</i>	N	A.1.6.	M	M	M	-	M	M	M	-	-	M
<i>Barbus barbus</i>	N	A.1.3.	M	M	M	-	-	M	-	-	-	-
<i>Alburnus alburnus</i>	N	A.1.4.	M	M	-	M	-	M	-	-	-	-
<i>Blicca bjoerkna</i>	N	A.1.5.	M	M	-	M	-	M	-	-	-	-
<i>Abramis brama</i>	N	A.1.4.	M	M	-	M	-	M	-	-	-	-
<i>Vimba vimba</i>	N	A.1.3.	M	M	M	-	-	Mf	-	-	-	-
<i>Rhodeus sericeus</i>	N	A.2.5.	MxEX	-	-	-	-	Mp	-	-	-	-
<i>Carassius carassius</i>	N	A.1.5.	Mx	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Carassius auratus</i>	I	A.1.5.	Mx	-	-	-	-	M	-	-	-	-
<i>Cyprinus carpio</i>	I	A.1.5.	M	M	-	M	-	M	-	-	-	M
<i>Barbatula barbatula</i>	N	A.1.6.	M	M	M	-	M	M	M	M	M	M
<i>Cobitis taenia</i>	N	A.1.5.	-	-	-	-	-	MpEX	-	-	-	-
<i>Misgurnus fossilis</i>	N	A.1.5.	Mp	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Silurus glanis</i>	N	B.1.4.	M	-	-	M	-	-	-	-	-	-
<i>Ictalurus nebulosus</i>	I	B.2.7.	Mx	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anguilla anguilla</i>	N	A.1.1.	M	M	M	M	-	M	M	M	Mf	Mf
<i>Lota lota</i>	N	A.1.2.	M	M	Mf	M	-	Mp	M	M	M	M
<i>Gasterosteus aculeatus</i>	I	B.2.5.	-	MpEX	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Perca fluviatilis</i>	N	A.1.4.	M	M	M	M	-	M	?	-	-	-
<i>Gymnocephalus cernuus</i>	N	A.1.4.	M	M	-	M	-	M	-	-	-	-
<i>Stizostedion lucioperca</i>	N	B.2.5.	M	-	-	M	-	-	-	-	-	-
<i>Micropterus salmoides</i>	I	B.2.2.	EX	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Lepomis gibbosus</i>	I	B.2.2.	EX	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Cottus gobio</i>	N	B.2.7.	M	M	M	-	M	-	M	M	M	M

Vysvětlivky: N - původní druh, I - introdukovaný druh, M - druh vyskytující se v hlavních tocích, Mf - druh zjištěný rybáři, EX - vymizelý druh, Mp - druh vyskytující se v přítocích, Mx - druh vyskytující se v říčních ramenech a tůňích, ? - výskyt předpokládán.

Tabulka 5.1-5 Počty původních indukovaných a vyhynulých druhů na dílčích tocích

Tok - úsek (ř.km)	počet původních druhů	počet indukovaných druhů	počet vyhynulých druhů
Orlice			
0-33	29		4
Divoká Orlice			
33-54	22		4
54-89	16		1
89-94	18		1
94-135	9		1
Tichá Orlice			
0-66	23		3
66-83	11		0
83-90	7		0
91-107	10		0

Pokud jde o kvantitativní údaje, četnost jednotlivých druhů ryb byla sledována pouze v dílčím povodí Tiché Orlice (Lusk, et. Al 1997). Údaje z uvedené studie však nebyly k dispozici. Rovněž nebyly k dispozici údaje o věkové struktuře rybiho společenstva povodí Orlice.

5.1.2 Hydromorfologické složky podporující biologické složky

5.1.2.1 Hydrologický režim

Viz. [Mapa č.26a](#) a [Mapa č.26b](#).

Velikost a dynamika proudění vody

Pro popis velikosti a dynamiky proudění byla využita data ČHMÚ z 8 monitorovacích stanic (Nekoř, Žamberk, Slatina n.Orlicí, Kvasiny, Rychnov n.Kněžnou, Častolovice). Dynamika proudění je znázorněna na grafech v příloze. Charakteristické hydrologické údaje ve zmíněných stanicích shrnují Tabulka 5.1-6.

Tabulka 5.1-6 Charakteristické hydrologické údaje 1

název stanice	tok	plocha km ²	průměrné průtoky v roce 2001 (m ³ /s)							
			Q330	Q355	Q _r	MZP	Q _a (1931-1960)	Q _r /Q _a	Q _a *(1992-2001)	Q _r /Q _a *
Kláštelec n.O.	Divoká Orlice	155,1	1,505	1,095	3,766	0,615	3,090	1,219	3,724	1,011
Nekoř	Divoká Orlice	183,8	0,915	0,827	3,504	0,570	3,660	0,957	3,819	0,918
Žamberk	Rokytenka	60	0,292	0,169	0,811	0,285			2,831	0,286
Slatina n.Z.	Zdobnice	124,5	0,862	0,646	1,890	0,460	2,040	0,926	3,266	0,579
Kostelec n.O.	Divoká Orlice	490,3	3,015	1,94	8,176		8,340	0,980	4,473	1,828
Kvasiny	Bělá	54,1	0,515	0,429	1,098	0,180	0,997	1,101	3,924	0,280
Rychnov n.K.	Kněžná	76,4	0,36	0,303	0,953	0,225			3,773	0,253
Častolovice	Bělá	213,8	1,152	0,997	2,668	0,470	2,620	1,018	4,085	0,653

Tabulka 5.1-7 Charakteristické hydrologické údaje 2

Tok	velké vody dosažené nebo překroč. za N-let [m ³ /s]				
	1	5	10	50	100
Divoká Orlice	37	92	129	213	248
Zdobnice	32	65	84	131	152
Kněžná	12	28	40	66	77
Bělá	18	44	62	102	119

Zdroj: VH plán povodí Orlice

Propojení na útvary podzemní vody

Žádné informace

Kontinuita toku

Podnik Povodí Labe dodal data o příčných stavbách na toku (hráze, přehrady, jezy) pro dílčí povodí Tiché Orlice. Tabulka je uvedena v příloze. Viz. opět [Mapa č.22](#).

Tabulka 5.1-8 Informace o kontinuitě toku

Tok	koeficient prostupnosti n/km délky toku	počet příčných stupňů	poznámky
Orlice	6,6	5	2 stupně selektivně překonatelné
Divoká Orlice	3,9	26	17 za běžných Q nepřekonatelné
Tichá Orlice	3,2	34	rybí přechody na stř. části T. Orlice

Zdroj: Historický vývoj a současný stav ichtyofauny hydrologického systému řeky Orlice”, Lohmiský, Lusk, 1998

5.1.2.2 Morfologické podmínky

Proměnlivost hloubky a šířky koryta toku

Podnik Povodí Labe dodal data o příčných stavbách na toku (hráze, přehrady, jezy) pro dílčí povodí Tiché Orlice. Tabulka je uvedena v příloze. **Registr Ekologické hodnocení geomorfologických úseků toků**

Struktura a substrát dna toku

Informace podniku Povodí Labe o úpravách říčního dna a břehů. Tabulka je uvedena v příloze.

Struktura příbřežní zóny

[Mapa č.23](#) (povodí Labe) a registr “Hodnocení vegetačního doprovodu sledovaných toků” v příloze poskytuje přehled o druhovém zastoupení břehové vegetace.

Doplňující informace o morfologických podmínkách uvádí zápis ze setkání s představiteli Východočeského rybářského svazu (**viz příloha**), přeložit

Mokřady

Zátopová území

Viz. [Mapa č.27](#).

5.1.3 Chemické a fyzikálně chemické složky podporující biologické složky

5.1.3.1 Obecné

Viz. [Mapa č.28a](#) a [Mapa č.28b](#).

Tepelné poměry

Teplota vody byla v období (1991-2001) pravidelně monitorována 12x ročně ve šesti monitorovacích profilech (Čestice, Nepasice, Ždár n. Orlicí, Hradec Králové, ÚV Hradec Králové, Klášterec n. Orlicí). Ani v jednom případě roční hodnoty 95-tého percentilu nepřesáhly hodnoty uvedené v Nařízení vlády č.

61/2003 (ukazatel přípustného znečištění povrchových vod, respektive přípustné hodnoty ve vodách určených pro život a reprodukci ryb).

Kyslíkové poměry

Rozpuštěný kyslík

Koncentrace rozpuštěného kyslíku byly v období (1991-2001) pravidelně monitorovány 12x ročně ve třech monitorovacích profilech (Čestice, Nepasice a Ždár n. Orlicí). Ani v jednom případě roční hodnoty 95-tého percentilu neklesly pod 6mg/l (ukazatel přípustného znečištění povrchových vod dle Nařízením vlády č. 61/2003).

Biochemická spotřeba kyslíku

Biochemická spotřeba kyslíku podává nepřímou informaci o kyslíkových poměrech v toku.

Výsledky sledování hodnot BSK5 v povodí Orlice za období (1991-2001) jsou shrnuty v Tabulka 5.1-9, přičemž limit BSK5 stanovený Nařízením vlády č. 61/2003 je 6 mg/l:

Tabulka 5.1-9 Biochemická spotřeba kyslíku

Biochemická spotřeba kyslíku	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Dílčí povodí horní Tiché Orlice											
Jablonné n. Orlicí	4,344	1,740	2,528	5,052	5,248	1,636	2,144	1,624	1,636	1,608	1,720
Ústí n. Orlicí	4,544	2,376	2,256	7,624	12,01	5,296	2,476	2,524	2,660	2,124	3,044
Dílčí povodí Třebovky											
Hylváty	12,88	5,844	4,316	8,432	5,896	7,220	3,376	6,476	4,200	5,384	3,816
Dílčí povodí dolní Tiché Orlice											
Chocení	6,068	3,076	2,824	3,088	5,360	5,292	3,096	3,600	3,332	2,944	2,640
Žďár n. Orlicí	3,400	3,300	6,626	3,460	5,160	3,038	6,328	4,176	3,184	4,712	4,706
Povodí horní Divoké Orlice											
Líšnice	1,204	1,640	1,320	2,702	1,656	2,156	2,160	1,572	1,572	1,988	2,392
Žamberk	4,104	4,240	2,260	10,22	2,560	2,744	1,872	2,176	1,892	2,008	2,628
Vamberk	6,168	4,652	1,672	9,320	11,12	2,896	1,924	1,656	1,804	1,892	1,704
Zaměl	2,528	2,392	2,092	6,292	3,568	2,792	2,092	1,888	1,588	2,492	2,104
Dílčí povodí Kněžna											
Častolovice	12,09	9,932	6,872	14,37	5,216	5,984	2,476	2,508	2,476	2,204	3,732
Dílčí povodí dolní Orlice											
Čestice	2,846	2,846	2,852	4,714	3,038	2,438	2,892	2,392	2,646	5,574	3,736
Nepasice	4,260	3,730	3,400	3,468	4,036	3,106	5,676	4,038	4,848	3,784	4,822
Hradec Králové	4,656	4,084	3,276	5,576	5,664	5,392	2,408	9,416	2,440	3,176	2,388
Dílčí povodí Dědina											
Třebechovice	9,570	13,73	11,62	7,320	4,268	4,898	8,852	6,922	20,30	5,720	4,138
Dědina	5,998	9,152	6,536	6,000	3,866	4,564	5,144	9,196	4,352	6,440	4,668
Zlatý Potok	7,190	3,106	4,892	6,070	4,298	3,144	3,384	13,92	2,292	5,490	3,184

Zdroj: Povodí Labe

Za poslední tři roky se množství organické hmoty v rámci různých dílčích povodí snížilo, a to dokonce i v dílčím povodí Dědina.

Slanost

Rozpuštěné látky byly v období (1991-2001) pravidelně monitorovány 12x ročně ve třech monitorovacích profilech (Čestice, Nepasice a Ždár n. Orlicí). Pro hodnocení byla použita přípustná hodnota uvedená v Nařízení vlády č. 61/2003. 1000 mg/l. Ani v jednom případě nedosáhly roční hodnoty 95-tého percentilu příslušnou hodnotu 1000mg/l. Dále byla pravidelně v celkem pěti monitorovacích profilech (Čestice, Nepasice, Ždár n. Orlicí, ÚV Hradec Králové, Klášterec n. Orlicí) sledována konduktivita rovněž s četností 12x ročně. Pro hodnocení byla použita "ČSN Třídy jakosti" a hodnoty 40 mS/m respektive 70 mS/m jako mezní hodnoty pro I. a II. třídu jakosti. Z hlediska konduktivity lze profily Čestice a Klášterec n. Orlicí klasifikovat jako I. Třídu jakosti povrchových vod. Profily Nepasice, ÚV Hradec Králové a Ždár n. Orlicí pak jako II. třídu jakosti povrchových vod.

Acidobazický stav

Reakce vody byla v období (1991-2001) pravidelně monitorovány 12x ročně v pěti monitorovacích profilech (Čestice, Nepasice, Ždár n. Orlicí, ÚV Hradec Králové, Klášterec n. Orlicí). Pro hodnocení byla použita přípustná hodnota uvedená v Nařízení vlády č. 61/2003. V monitorovacích profilech Nepasice, Ždár n. Orlicí a byl přípustný interval hodnot (6-8) překročen. Hodnoty pH však vyhovovaly přípustnému intervalu hodnot pro vody určené pro život a reprodukci ryb.

Dále byla ve třech monitorovacích profilech (Čestice, Nepasice a Ždár n. Orlicí) pravidelně sledována kyselinotvorná neutralizační kapacita KNK 4,5. Pokud jde o referenční/přípustnou hodnotu, tato nebyla k dispozici.

Živinové podmínky

Dusičnanový dusík

Hodnoty koncentrací (NO₃⁻ -N) sledované v povodí Orlice v období (1991-2001) jsou shrnuty v Tabulka 5.1-10, přičemž limit pro (NO₃⁻ -N) stanovený Nařízením vlády č. 61/2003 je 7 mg/l:

Tabulka 5.1-10 Dusičnanový dusík

Dusičnany (NO ₃ -N)	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Dílčí povodí horní Tiché Orlice											
Jablonné n. Orlicí	4,520	8,168	5,436	4,824	4,864	4,564	3,724	4,308	3,376	3,044	3,808
Ústí n. Orlicí	5,256	7,372	7,516	5,908	6,364	6,072	5,112	5,560	4,388	4,428	4,240
Dílčí povodí Třebovky											
Hylváty	6,156	9,160	6,752	6,716	6,376	5,664	4,860	5,512	6,008	6,392	6,844
Dílčí povodí dolní Tiché Orlice											
Chocně	5,128	7,004	7,264	6,108	6,532	6,020	4,924	5,976	5,344	5,368	4,704
Ždár n. Orlicí	8,748	10,006	6,392	7,246	6,138	6,100	5,446	5,492	5,144	5,192	5,790
Povodí horní Divoké Orlice											
Líšnice	3,448	4,776	2,760	2,472	3,112	2,392	2,440	2,188	2,008	1,704	2,596
Žamberk	6,072	8,880	6,864	28,816	8,032	5,836	5,108	7,432	4,796	5,148	8,272

Dusičnany (NO ₃ -N)	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Vamberk	4,328	6,716	4,568	4,596	6,292	5,068	3,472	4,512	3,696	3,308	3,528
Zaměl	4,184	7,116	4,568	4,068	5,828	3,464	3,344	4,332	3,008	2,756	5,904
Dílčí povodí Kněžna											
Častolovice	5,400	8,912	6,416	6,408	8,048	6,688	4,468	6,752	4,688	4,124	3,996
Dílčí povodí dolní Orlice											
Čestice	5,920	9,482	5,138	6,920	5,130	4,584	3,938	4,106	4,092	3,876	5,818
Nepasice	7,580	9,784	5,784	7,360	6,000	5,692	4,892	5,198	4,930	4,622	6,096
Hradec Králové	4,664	7,500	5,976	5,880	6,704	5,836	4,240	5,536	4,372	4,512	5,520
Dílčí povodí Dědina											
Třebechovice	11,362	15,260	8,980	15,108	8,646	8,792	6,752	7,834	6,246	7,184	8,596
Dědina	13,642	15,466	10,770	12,092	10,060	10,502	6,788	12,460	6,668	9,230	10,300
Zlatý Potok	12,280	13,084	10,600	10,012	8,168	8,700	7,868	6,536	6,152	7,000	7,120

Zdroj: Povodí Labe

Podle těchto výsledků je znečištěním dusičnany postiženo zejména dílčí povodí Dědina podobně jako Žamberecko.

Dusitanový dusík

Koncentrace dusitanů byly v jednotlivých monitorovacích profilech měřeny buď 12krát nebo 5 krát ročně. Limit vládního nařízení 61/2003 je 0,05 mg/l (za předpokladu min 12 vzorků ročně). Příložená Tabulka 5.1-11 sumarizuje hodnoty naměřené v období 1992-2001. V profilech, kde bylo odebráno 12 a více vzorků za rok je uvedena hodnota ukazatele (95-percentil). U profilů s nižším počtem odebraných vzorků je v případech překročení limitní hodnoty uveden symbol "MAX".

Tabulka 5.1-11 Dusitanový dusík

(NO ₂ --N)	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Upper Tichá Orlice Sub Basin										
Jablonné n. Orlicí									MAX	
Ústí n. Orlicí	2xMA X	2xMA X		3xMA X	MAX		2xMA X	2xMA X	2xMA X	3xMA X
Třebovská Sub Basin										
Hylváty	3xMA X	3xMA X	2xMA X	4xMA X	5xMA X	2xMA X	5xMA X	3xMA X	5xMA X	3xMA X
Lower Tichá Orlice Sub Basin										
Chocení	3xMA X	MAX		4xMA X	3xMA X	3xMA X	2xMA X	MAX	2xMA X	3xMA X
Žďár n. Orlicí	0,13	0,10	0,07	0,10	0,13	0,09	0,12	0,09	0,13	0,10
Upper Divoká Orlice River Basin										
Líšnice				MAX						
Žamberk	MAX						MAX			
Vamberk									MAX	
Zaměl										
Kněžna Sub Basin										
Častolovice	2xMA X	4xMA X		4xMA X	3xMA X	2xMA X	2xMA X	MAX	MAX	MAX
Lower Orlice Sub Basin										
Čestice	0,09	0,08	0,07	0,05	0,05	0,05	0,07	0,06	0,07	0,04

Nepasice	0,10	0,11	0,10	0,09	0,13	0,11	0,08	0,10	0,08	0,06
Hradec Kralové	MAX	MAX	MAX	MAX	MAX	MAX	MAX	MAX	MAX	MAX
Dědina Sub Basin										
Třebechovice	15,01	0,86	0,38	0,12	0,72	0,28	0,12	0,17	0,10	0,10
Dědina	0,18	0,99	0,13	0,20	0,13	0,11	0,14	0,10	0,17	0,11
Zlatý Potok	0,14	0,22	0,18	0,10	0,13	0,08	0,27	0,11	0,14	0,14

Zdroj: Povodí Labe

Amoniakální dusík

Koncentrace amoniakálního dusíku byly v jednotlivých monitorovacích profilech měřeny buď 12krát nebo 5 krát ročně. Limit vládního nařízení 61/2003 je 0,5 mg/l (za předpokladu min 12 vzorků ročně). Příložená Tabulka 5.1-12 sumarizuje hodnoty naměřené v období 1992-2001. V profilech, kde bylo odebráno 12 a více vzorků za rok je uvedena hodnota ukazatele (95-percentil). U profilů s nižším počtem odebraných vzorků je v případech překročení limitní hodnoty uveden symbol "MAX".

Tabulka 5.1-12 Amoniakální dusík

(NH4+-N)	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Upper Tichá Orlice Sub Basin										
Jablónné n. Orlicí										
Ústí n. Orlicí				MAX						
Třebovká Sub Basin										
Hylváty	3xMAX	3xMAX		MAX	2xMAX	2xMAX	4xMAX	MAX	MAX	MAX
Lower Tichá Orlice Sub Basin										
Chocení		MAX	MAX		MAX	MAX	MAX	MAX	MAX	
Žďár n. Orlicí	0,42	0,75	0,43	0,24	0,59	0,70	0,59	0,42	0,43	0,26
Upper Divoká Orlice River Basin										
Líšnice										
Žamberk										
Vamberk										
Zaměl										
Kněžna Sub Basin										
Častolovice	4xMAX	3xMAX	3xMAX	MAX	2xMAX	MAX				
Lower Orlice Sub Basin										
Čestice	0,48	0,66	1,01	0,19	0,39	0,29	0,29	0,27	0,40	0,13
Nepasice	0,55	0,72	0,57	0,24	0,59	0,63	0,38	0,28	0,31	0,21
Hradec Kralové	MAX	MAX			MAX					
Dědina Sub Basin										
Třebechovice	10,01	2,64	2,21	0,38	1,18	2,31	0,36	0,73	0,81	0,45
Dědina	3,17	0,95	0,60	0,28	0,36	0,24	0,31	0,18	0,25	0,22
Zlatý Potok	1,06	0,77	1,31	0,18	0,45	1,31	2,38	0,30	0,78	0,55

Fosfor

Hodnoty koncentrací celkového fosforu sledované v povodí Orlice v období (1991-2001) jsou shrnuty v Tabulka 5.1-13, přičemž limit pro Pt stanovený Nařízením vlády č. 61/2003 je 0,15 mg/l:

Tabulka 5.1-13 Fosfor

Fosfor (Pcelkem)	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Dílčí povodí horní Tiché Orlice											
Jablonné n. Orlicí	0,199	0,161	0,166		0,121	0,084	0,080	0,131	0,107	0,116	0,206
Ústí n. Orlicí		0,243	0,201	0,151	0,391	0,214	0,124	0,183	0,151	0,142	0,134
Dílčí povodí Třebovky											
Hylváty		1,273	1,118	0,499	0,441	0,501	0,535	0,625	0,854	0,685	0,786
Dílčí povodí dolní Tiché Orlice											
Choceň	0,522	0,350	0,358		0,275	0,291	0,246	0,234	0,238	0,199	0,241
Žďár n. Orlicí	0,380	0,445	0,385	0,381	0,205	0,220	0,249	0,309	0,279	0,308	0,264
Povodí horní Divoké Orlice											
Líšnice	0,027	0,028	0,035		0,040	0,035	0,027	0,060	0,128	0,094	0,090
Žamberk					0,086	0,055	0,070	0,070	0,070	0,084	0,079
Vamberk				0,070	0,136	0,062	0,030	0,060	0,077	0,054	0,037
Zaměl	0,166	0,148	0,117	0,070	0,077	0,072	0,054	0,077	0,087	0,070	0,079
Dílčí povodí Kněžna											
Častolovice		0,934	0,235	0,682	0,317	0,174	0,170	0,290	0,317	0,246	0,252
Dílčí povodí dolní Orlice											
Čestice	0,285	0,250	0,200	0,290	0,108	0,124	0,115	0,130	0,149	0,178	0,085
Nepasice	0,279	0,368	0,283	0,249	0,169	0,168	0,193	0,204	0,228	0,218	0,150
Hradec Králové	0,286	0,305	0,268	0,159	0,193	0,184	0,159	0,179	0,184	0,178	0,167
Dílčí povodí Dědina											
Třebechovice	0,868	0,787	0,415	0,347	0,191	0,209	0,322	0,236	0,255	0,329	0,183
Dědina		0,815	0,225	0,275	0,180	0,156	0,120	0,135	0,319	0,218	0,135
Zlatý Potok		1,892	0,433	0,463	0,271	0,411	0,608	0,814	0,591	0,884	0,364

Zdroj: Povodí Labe

Z tabulky je patrné, že limitní koncentrace celkového fosforu jsou mimo horní části dílčího povodí Divoké Orlice překračovány v celém povodí Orlice.

5.1.3.2 Specifické znečišťující látky

Syntetické znečišťující látky

Pokud jde o monitoring specifických organických látek v pozorovaných profilech, pozornost zasluhuje trichlorethylén (TCE) a nepolární extrahovatelné látky (NEL). Limitní koncentrace NEL uvedená ve vládním nařízení 61/2003 byla v letech 1992-2001 překročena v Třebechovicích (1999-2002) a Nepasicích (1999-2001), limitní koncentrace pro TCE byla překročena v Česticích (1992-2001).

Nesyntetické znečišťující látky

V pozorovaných profilech povodí Orlice nebyly v letech 1992-2001 překročeny limity pro těžké kovy.

5.2 Chemický stav

Viz kapitola 5.1.3.2, část „specifické znečišťující látky“.

6 Stav podzemních vod

6.1 Kvantitativní stav

Viz. [Mapa č.29a](#), [Mapa č.29b](#), [Mapa č.29c](#), [Mapa č.29d](#), [Mapa č.29e](#), [Mapa č. 29f](#).

6.2 Chemický stav

Viz. [Mapa č.30](#), [Mapa č.30a](#) a [Mapa č.30b](#)

7 Hodnocení rizik

7.1 Hodnocení rizik pro rok 2001

Po zjištění významných vlivů a stavu vod je prvním krokem analýzy rizik zhodnocení rizika nedosažení dobrého stavu pro každý vodní útvar.

Jak Rámcová směrnice definuje vodní útvar?

Podle Rámcové směrnice, „útvar povrchové vody je samostatný a významný prvek povrchových vod, jako jezero, nádrž, tok, řeka nebo kanál, část toku, řeky nebo kanálu, brakická voda, nebo úsek pobřežních vod“ a „útvar podzemní vody je příslušný objem podzemní vody ve zvodni nebo zvodních.“

Dále Rámcová směrnice definuje další dva typy vodních útvarů: „umělý vodní útvar je útvar povrchové vody vytvořený lidskou činností“, např. jezero nebo kanál a „silně ovlivněný vodní útvar je útvar povrchové vody, který v důsledku fyzických změn způsobených lidskou činností má podstatně změněný charakter, podle vymezení členským státem v souladu s ustanoveními Přílohy II“.

Jak Rámcová směrnice definuje dobrý stav?

„Dobrý stav povrchové vody“ je takový stav útvaru povrchové vody, kdy jeho jak ekologický, tak chemický stav je přinejmenším „dobrý“.

„Dobrý stav podzemní vody“ je takový stav útvaru podzemní vody, kdy jeho jak kvantitativní, tak chemický stav je přinejmenším „dobrý“.

Ekologický stav je definován pomocí biologického a fyzikálně chemického stavu tak, jak je uvedeno v Příloze V.

Biologické složky zahrnují:

- složení a četnost vodní flóry, tyto údaje nebyly v případě Orlice k dispozici,
- složení a četnost fauny bentických bezobratlých, tyto údaje jsou k dispozici podle ČSN pro bentos,
- složení, četnost a věkovou strukturu rybí fauny, tyto údaje nebyly v případě Orlice k dispozici.

Fyzikálně chemické složky zahrnují:

- tepelné poměry, které byly pro Orlici k dispozici,
- kyslíkové poměry, které byly pro Orlici k dispozici,
- salinitu, která pro Orlici k dispozici nebyla,
- acidobasický stav,
- živinové podmínky, v úplnosti k dispozici pro deset monitorovacích míst a z poloviny k dispozici pro zbylá monitorovací místa (N-NH₄ a celkový fosfor)
- specifické znečišťující látky, které byly k dispozici pro deset monitorovacích míst.

Jakým způsobem byla analýza rizik pro rok 2001 v povodí Orlice provedena?

Do povodí Orlice spadá 33 útvarů povrchové vody, z nichž jeden byl určen jako útvar stojaté vody (jezero Pastviny), a je zde 16 monitorovacích bodů. To ukazuje, že oblast povodí Orlice má dostatečné množství monitorovacích bodů.

Provedení analýzy rizik v praxi požaduje zjistit dostupnost informací o stavu určité kvalitativní složky.

Mohou nastat tři případy:

❶ Pokud informace existují, je provedeno přímé hodnocení a srovná se zjištěný stav s cíli, pokud jsou cíle splněny, vodní útvar je označen jako nerizikový. Pokud zjištěný stav neodpovídá cílům, je vodní útvar označen jako rizikový;

❷ Pokud jsou informace neúplné, je provedeno nepřímé hodnocení. V tomto případě by při procesu hodnocení mohly pomoci významné vlivy zjištěné v předchozím kroku. Pokud na jedné straně neexistují informace nebo jsou k dispozici pouze neúplné informace o stavu vod, avšak na druhé straně nebyly zjištěny žádné významné vlivy, je vodní útvar označen jako nerizikový. Naopak, pokud jsou k dispozici pouze neúplné informace o stavu vod a na druhé straně byly zjištěny významné vlivy, vodní útvar je označen jako rizikový.

❸ Zbývají případy, kde je opravdu velmi složité odhadnout na základě stávajících významných vlivů a expertního posudku, zda je vodní útvar rizikový či nikoli. V tomto případě je stav vodního útvaru označen jako nejistý, což implicitně znamená, že je nutné provést další zkoumání vztahů příčina-následek u stavu vod a stávajících vlivů.

Jelikož monitorovací body nejsou na všech vodních útvarech, odhadujeme stav povrchových vod pro každý vodní útvar z výsledků získaných na nejbližším monitorovacím bodě. Např. pro dílčí povodí Tichá Orlice bylo hodnocení rizik různých vodních útvarů založeno na výsledcích z různých monitorovacích bodů, jak ukazuje **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** níže:

Tabulka 7.1-1: Monitorovací body v subpovodí Tichá Orlice

Číslo vodního útvaru	Monitorovací bod
Vodní útvary 15, 16, 17 a 18	Jablonné nad Orlicí
Vodní útvary 19, 20, 21 a 22	Ústí nad Orlicí
Vodní útvary 23	Hylváty
Vodní útvary 24	Choceň
Vodní útvary 25 a 26	Ždár nad Orlicí

Jelikož ještě není definován „dobrý stav“ kvality vody, byla pro „dobrý stav“ použita definice standardů environmentální kvality stanovených v Nařízení vlády č. 61/2003.

Výjimka byla učiněna pro složku bentosu, jelikož se o ní vládní nařízení č. 61/2003 nezmiňuje, byla v tomto případě použita klasifikace ČSN kvality vody (5 tříd). „Dobrý stav“ byl definován jako < 2.2.

Jaké byly výsledky?

Nejprve jsme chtěli použít výsledky získané v části 3.1.5 0 a aplikovat na ně metodologii popsanou výše. Podrobné výsledky ukazuje [Tabulka](#) a shrnutí uvádí **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů..** zde.

Tabulka 7.1-2: Rizikové vodní útvary

Číslo vodního útvaru	Nerizikový vodní útvar	Rizikový vodní útvar	Vodní útvar s nejistým stavem (nerizikový)	Vodní útvar s nejistým stavem (rizikový)
1			?	
2			?	
3			?	
5			?	
6				
7			?	
8			?	
9				?
10				?
11				?
12				?
13				?
14				?
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				?
28				?
29				?
30				?
31				?
32			?	
33			?	

Další hodnocení

Jak je patrné z kapitoly 3.1.5, pro dílčí povodí Tichá Orlice bylo provedeno další (kvantitativní) hodnocení. Bylo provedeno přímé hodnocení pro parametry BSK₅, celkový N a celkový P a nepřímé hodnocení pro parametr ryby.

Přímé hodnocení pro BSK₅, celkový N a celkový P

Co se týče procesu přímého hodnocení, porovnali jsme výsledky z monitorovacích bodů s přítomností významných vlivů a pro každou složku jsme útvar klasifikovali jako rizikový (červená barva v tabulce níže) či nerizikový (modrá barva v tabulce níže). Poté jsme pro každý útvar výsledky sloučili a v souladu s požadavky Rámcové směrnice, pokud byl jeden parametr

rizikový, byl vodní útvar označen jako rizikový. Výsledky jsou ukázány v tabulce níže.

Podle těchto výsledků (viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**), vezmeme-li v úvahu oba parametry jak BSK₅, tak i celkový N a P, by pouze jedna skupina vodních útvarů (19-22) nebyla v současné době riziková.

Dalším zajímavým výsledkem je, že mnoho vlivů je významných a že není možné brát v úvahu pouze zdroje znečištění z domácností, průmyslu a zemědělství, ale také jiné zdroje, které mohou být v některých případech významnější než klasické zdroje znečištění. To je případ vodního útvaru č. 23, kde je v porovnání s jinými vodními útvary dost významná urbanizace a komunální odpad může být významným problémem při řešení znečištění živinami, především co se týče celkového fosforu. Při provádění této analýzy však musíme vždy vzít v úvahu předepsanou metodologii, např. zde k odhadu zátěže znečišťujících látek z komunálního odpadu a k ověření pravdivosti takových předpokladů ve zpětné diskusi s odborníky či místními obyvateli.

Nepřímé hodnocení pro ryby

Co se týče nepřímého hodnocení, byl testován parametr ryby jako příklad použití dostupných informací o vlivech morfologických úprav, monitorování bentosu a znalosti rybí ekologie v rámci povodí Orlice (Ústav biologie obratlovců AV ČR Brno, 1998).

Pro řeku Tichá Orlice jsou charakteristické početné jezy a překážky pro migraci ryb, jak je popsáno v části 3.1.4.2, a některé z nich se vyskytují i v jejich přítocích.

Zároveň je ve zprávě „Biodiverzita ichtyofauny České republiky“ Tichá Orlice v horním toku ze Sobkovic k prameni klasifikována jako „pstruhová-lípanová oblast“ a v dolním toku jako „parmová-cejnová oblast“. Tato zpráva také uvádí, že „přes znečištění a postupné stavby překážek si Tichá Orlice uchovala do velké míry své původní charakteristiky“.

Nicméně podle této zprávy je stále hustota ryb přibližně 120 kg/ha. Tato hodnota se velmi blíží prahové hodnotě (100 kg/ha), což potvrzuje význam antropogenní činnosti v této oblasti.

Můžeme učinit následující první předpoklad, který budou muset potvrdit rybáři jakožto odborníci v této oblasti:

- Sloučené vodní útvary č. 16-18 zřejmě nebudou rizikové, co se týče kontinuity řeky a nutnosti lípanů a pstruhů dostat se do oblastí pro výtěr ryb. Dále zpráva „Biodiverzita ichtyofauny České republiky“ předpokládá, že většina překážek je prostupných ze Sobkovic k prameni Tiché Orlice. Je však také nutné věnovat více pozornosti kvalitě vody a stanovišť přítoků, kde by také mohly být potenciální oblasti pro výtěr ryb.
- Sloučené vodní útvary č. 19-22, vodní útvary č. 23, 24 a sloučené vodní útvary č. 25-26 mají také určité překážky, ale v tomto případě, jelikož se jedná o „parmové-cejnové společenstvo“, je možné považovat kontinuitu řeky za druhořadou prioritu, pokud je dosažen dobrý ekologický stav nebo potenciálně dobrý ekologický stav (v případě klasifikace sině ovlivněných vodních útvarů). Co se týče výsledků monitorování bentosu, „dobrý stav“ je v současné době dosažen

u sloučených vodních útvarů č. 19-22 a vodního útvaru č. 24. Vezmeme-li v úvahu výše zmíněnou situaci, můžeme říci, že tyto vodní útvary nejsou rizikové, pokud předpokládáme, že řeka Tichá Orlice není zahrnuta do projektu obnovy atlantského lososa nebo mořského pstruha, což musí být ověřeno u příslušných úřadů a místních odborníků (rybářů).

Shrnutí

Sloučíme-li nyní v konečném kroku celého procesu, který však není kompletní, protože jsme zkoumali pouze čtyři parametry, výsledky přímého i nepřímého hodnocení, klasifikace vodních útvarů se nezmění (ve srovnání s klasifikací rizikový a nerizikový vodní útvar dle tabulky 7.1-2).

Tabulka 7.1-3

Q355d	Vodní útvary č. 15-18			Vodní útvary č. 19-22			Vodní útvar č. 23			Vodní útvar č. 24			Vodní útvary č. 25-26		
	BSK ₅	Celkový N	Celkový P	BSK ₅	Celkový N	Celkový P	BSK ₅	Celkový N	Celkový P	BSK ₅	Celkový N	Celkový P	BSK ₅	Celkový N	Celkový P
Odpadní vody z domácností s čištěné															
Odpadní vody z domácností nečištěné															
Znečištění způsobené obyvateli bez kanalizační přípojky															
Průmyslové odpady čištěné															
Zemědělství (živočišná + rostlinná výroba)															
Komunální odpad															
Lesnictví															
Doprava															
STAV POVRCHOVÝCH VOD															
SOUČASNÁ RIZIKA															
Q330d	Vodní útvary č. 15-18			Vodní útvary č. 19-22			Vodní útvar č. 23			Vodní útvar č. 24			Vodní útvary č. 25-26		
	BSK ₅	Celkový N	Celkový P	BSK ₅	Celkový N	Celkový P	BSK ₅	Celkový N	Celkový P	BSK ₅	Celkový N	Celkový P	BSK ₅	Celkový N	Celkový P
Odpadní vody z domácností čištěné															
Odpadní vody z domácností nečištěné															
Znečištění způsobené obyvateli bez kanalizační přípojky															
Průmyslové odpady čištěné															
Zemědělství (živočišná + rostlinná výroba)															
Komunální odpad															
Lesnictví															
Doprava															
STAV POVRCHOVÝCH VOD															
SOUČASNÁ RIZIKA															

Legenda: významný vliv nevýznamný vliv dobrý stav horší než dobrý rizikový nerizikový

7.2 Základní scénář

Druhým krokem analýzy hodnocení rizik je zjištění změn klíčových ekonomicky relevantních hnacích sil a proměnných s pravděpodobným dopadem na vlivy a stav vody do roku 2015.

Zde byla použita metoda o třech krocích: ❶ identifikace klíčových hnacích sil u každého z vlivů ve vodním hospodářství a ekonomickém odvětví (zemědělství, průmysl, vodní elektrická energie...), ❷ prostudování směrných dokumentů a strategií pro trendy u vybraných proměnných, projednání s expertní skupinou, ❸ tvorba předpokladů budoucího vývoje každého typu vlivů do roku 2015 (snížení spotřeby vody, program trvalé obnovy...).

Tato metodika byla aplikována na sektor vodního hospodářství a zemědělství, ale totéž je nutné provést u dalších důležitých sektorů ekonomiky, které se v povodí řeky vyskytují.

❶ Identifikace klíčových hnacích sil a jejich proměnných

Následující výsledky vyplynuly z diskuse s odborníky ze sektoru vodního hospodářství a zemědělství. Tito lidé mají zkušenosti z analýzy minulých a budoucích trendů. Prvním cílem diskuse bylo identifikovat u každého sektoru klíčové hnací síly a proměnné, kterými bychom se měli zabývat, jak ukazuje **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů. a Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** níže.

Tabulka 7.2-1: Vodní hospodářství

proměnná	parametr
obyvatelé zásobování pitnou vodou	%
velikost aglomerace	počet obyvatel
specifická spotřeba vody	l/osoba/den
alternativní zdroj vody	není k dispozici
vodné a stočné	kč/m ³
odběr povrchové vody	m ³ /rok
odběr podzemní vody	m ³ /rok
ztráty vody v sítích	% z ??
vypouštění odpadních vod	m ³ /rok
obyvatelstvo připojené ke kanalizaci a čistírnám odpadních vod	%
investice	
příjem	kč/per/y
růst populace	

Tabulka 7.2-2: Sektor zemědělství

proměnná	parametr
hrubá zemědělská produkce – rostlinná výroba	kč/rok
hrubá zemědělská produkce – živočišná výroba	kč/rok
aplikace hnojiv	kg č.ž./ha
úložiště hnoje	počet vhodných lokalit

proměnná	parametr
zavlažování	% zavlažované zem. půdy
agroenvironmentální opatření – investice	kč/rok
zemědělská technika	podíl obnovy
struktura podnikání v zemědělském sektoru	% zem. půdy
orná půda – intenzivní plodiny	% zem. půdy
trvale zatravněné plochy	% zem. půdy
komodity – obiloviny	% zem. půdy
komodity – řepka	% zem. půdy
komodity – cukrová řepa	% zem. půdy
komodity – kukuřice	% zem. půdy
komodity – vepř	kusy
komodity – skot	kusy
komodity – drůbež	kusy

Identifikace klíčových hnacích sil a proměnných byla rovněž projednána na regionální úrovni s Krajským úřadem v Hradci Králové a na úrovni povodí Orlice na Poradním fóru.

2 Analýza směrných dokumentů/Národní strategie pro jednotlivé relevantní sektory, dokumenty regionálního rozvoje a otevřené diskuse

Poté byly u každé proměnné projednány trendy s přihlédnutím k existenci úředních dokumentů, které uvádějí předpoklady většinou do roku 2007, dále pak k analýze minulých trendů, pokud byly k dispozici, a k odbornému posudku (úroveň regionální, národní a povodí Orlice).

Výsledky pro každý sektor a pro každou proměnnou jsou uvedeny v [tabulce](#).

3 Předpoklady budoucího vývoje

Na základě výsledků získaných v průběhu předchozích dvou kroků byly sestaveny předpoklady budoucího vývoje podle typu vlivu a tyto projednány s Poradním fórem.

Výsledky jsou shrnuty níže:

Typ vlivu	Předpoklady
Bodové zdroje znečištění	Komunální bodové zdroje znečištění se v budoucích letech budou snižovat, vzhledem k nadále se snižující spotřebě vody a také k tomu, že Směrnice o čištění městských odpadních vod bude řádně aplikována do konce roku 2010 (odstraňování nutrientů, čistírny odpadních vod pro aglomerace větší než 2000 ekvivalentních obyvatel. Napojení existujících sběrných systémů na ČOV). Průmyslový sektor: tímto sektorem jsme se nezabývali tak podrobně jako sektorem vodohospodářství a zemědělství. Podle vyjádření Poradního fóra se v průmyslovém sektoru povodí Orlice neočekávají velké změny a v budoucnu by měly být více uplaňované čistší a bezodpadové technologie. Předpoklad pro tento sektor je setrvalý stav.
	Zemědělství: vývoj v tomto sektoru bude ovlivněn Společnou zemědělskou politikou. Nicméně, při pohledu na trendy z minulosti lze předpokládat, že počty hospodářských zvířat se mírně sníží, rostlinná výroba bude poměrně stabilní a neočekává se žádný vývoj

	v oblasti zavlažování, použití hnojiv se určitě zvýší, ale současně budou prosazovány nejlepší postupy. Předpokladem je tedy setrvalý stav, ale pro tento sektor byly proměnné a trendy zjevně méně určité vzhledem k nedostatku znalostí o dopadu zavedení Společné zemědělské politiky po květnu 2004. Další sektory jako skládky odpadu, lesní hospodářství a eroze nebyly předmětem zkoumání.
Odběr	Poptávka po vodě by v budoucích letech neměla být problém z hlediska kvantity i kvality s ohledem na pokles spotřeby vody (z důvodu ceny vodného a následným spotřebitelským šetřením s vodou + rozvoj vlastních zdrojů vody) a lepšího čištění vody.
Morfologické úpravy	Odhadem trendů hnacích sil souvisejících s vlivy na morfologii jsme se nezabývali. Nicméně jsme tento bod projednali s Poradním forem a závěry jsou následující: kontinuita toku by se měla v budoucnu zlepšit díky rozvoji programu rybních přechodů, příbřežní vegetace by rovněž měla být v lepšímu stavu díky realizaci programu revitalizace říčního břehu, zpevnění břehů betonovými bloky by mělo být omezeno ve prospěch přirozených úprav břehů (vysazování speciálních druhů porostů) a dalších řešení. U morfologických úprav proto očekáváme spíše zlepšení situace. Přesto je však zjevné, že tento program revitalizace a zlepšení říčního dna a břehu je nákladný a otázkou zůstává, zda 10 let trvání tohoto programu (2004-2015) bude k dosažení těchto cílů stačit.

7.3 Hodnocení rizik pro rok 2015

Hodnocení rizik pro rok 2015 je vlastně extrapolací výsledků analýzy rizik (stavu) pro rok 2001 založenou na informacích o trendech vývoje klíčových hnacích sil ovlivňujících stav vod. Jde o poslední krok v procesu hodnocení rizik a jeho výstupem jsou:

Vodní útvary, které splní environmentální cíle do konce roku 2015, tj. nerizikové vodní útvary.

Vodní útvary, které nesplní environmentální cíle do konce roku 2015 a pro které je nutné vytvořit program opatření, aby byly schopny splnit environmentální cíle s časovým odkladem či bez něho, případně splnit méně přísné cíle.

Vodní útvary, u kterých existuje nejistota z důvodu nedostatku dostupných údajů či znalostí, například informací o jednoznačném vztahu mezi vlivem a stavem.

Prostý kvalitativní přístup

Na začátku analýzy jsme se rozhodli aplikovat hodnocení rizik pro rok 2015 na celé povodí Orlice.

Tento přístup jsme použili zejména pro účely vysvětlení zásad hodnocení rizik členům Poradního fora.

Pro tento účel jsme rozdělili povodí do několika dílčích povodí se stejnými přírodními a vlivovými charakteristikami. U každého z těchto dílčích povodí

jsme zvažili čtyři typy vlivů, definované ve Směrnici pro vodní politiku, tj. bodové zdroje znečištění, difúzní zdroje znečištění, odběr a morfologické úpravy. Vypracovali jsme tabulky shrnující význam vlivů a současný stav povrchových vod, jak je uvedeno v [tabulce](#) a dále ilustrováno na příkladu Tiché Orlice.

Horní Tichá Orlice	Vlivy
Bodové zdroje znečištění	☹
Difúzní zdroje znečištění	☹
Odběr	☺
Morfologické úpravy	☹
Horní Tichá Orlice	
	Stav
Fyzikálně chemické	🟢
Biologické (bentos)	🟢
Morfologické (příbřežní vegetace)	🔴

Třebovka	Vlivy
Bodové zdroje znečištění	☹
Difúzní zdroje znečištění	☹
Odběr	☹
Morfologické úpravy	☹
Třebovka	
	Stav
Fyzikálně chemické	🔴
Biologické (bentos)	🟡
Morfologické (příbřežní vegetace)	🔴

Dolní Tichá Orlice	Vlivy
Bodové zdroje znečištění	☹
Difúzní zdroje znečištění	☹
Kvalita povrchové vody	☺
Morfologické úpravy	☹
Dolní Tichá Orlice	
	Stav
Fyzikálně chemické	🟡
Biologické (bentos)	🟢
Morfologické (příbřežní vegetace)	🔴

Komentář: Současný stav 2001

Významné vlivy jsou označeny ☹.

Stav vod je shrnut jednou barvou: červená je „stav horší než dobrý“ a zelená je „dobrý stav“.

Fyzikálně chemický stav obsahuje pouze COD, BSK5, N-NH4+, N-NO2- a Pt.

Biologický stav hodnotí pouze ukazatel bentosu.

Morfologický stav je založen na stavu příbřežní zóny.

Po diskusi jsme trendy identifikované v předchozím kroku (část **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**) aplikovali a došli jsme k závěru, že:

- fyzikálně chemický stav selepší díky uplatnění Směrnice o čištění městských odpadních vod,
- difúzní zdroje znečištění budou problémem i nadále,
- kvantitativní stav povrchových vod nebude považován za problém s výjimkou velmi lokální úrovně,
- budou podniknuty kroky k vylepšení kontinuity toku a rybích stanovišť obecně.

Výsledky hodnocení rizik pro rok 2015 pro Tichou Orlici a Třebovku uvádí následující schémátka.

Horní Tichá Orlice	2015
Bodové znečištění	☺
Difuzní znečištění	☹
Množství povrchových vod	☺
Morfologické změny	☹
Horní Tichá Orlice	2015
fyzikálně-chemický	
biologický (bentos)	
morfologický (břehová vegetace)	*

Třebovka	2015
Bodové znečištění	☺
Difuzní znečištění	☹
Množství povrchových vod	☺
Morfologické změny	☹
Třebovka	2015
fyzikálně-chemický	*
biologický (bentos)	*
morfologický (břehová vegetace)	*

Dolní Tichá Orlice	2015
Bodové znečištění	☺
Difuzní znečištění	☹
Množství povrchových vod	☺
Morfologické změny	☹
Dolní Tichá Orlice	2015
fyzikálně-chemický	*
biologický (bentos)	
morfologický (břehová vegetace)	*

Komentář: Stav v roce 2015

Významné vlivy jsou označeny ☹.

Neměnné/stabilní vlivy jsou označeny ☺

Stav vod je shrnut jednou barvou: červená je „stav horší než dobrý“ a zelená je „dobrý stav“.

Fyzikálně chemický stav obsahuje pouze COD, BSK5, N-NH4+, N-NO2- a Pt.

Biologický stav hodnotí pouze ukazatel bentosu.

Morfologický stav je založen na stavu příbřežní zóny.

Celkově jsme dospěli k závěru, že se v budoucnu kvalita vody výrazně zlepší díky krokům v rámci realizace základních opatření směrnic EU.

Vzhledem k empirické povaze tohoto přístupu jsme se rozhodli výše uvedené závěry ověřit kvantitativními přístupy, založenými na ❶ informacích o vodohospodářských povoleních týkajících se vypouštění z bodových zdrojů znečištění a na ❷ informacích plynoucích z implementačních dokumentů pro směrnici 91/271/EHS. Tyto kvantitativní přístupy byly testovány pouze pro dílčí povodí Tiché Orlice.

❶ Kvantitativní přístup na základě povolení

Jak bylo vysvětleno výše, ve vztahu k bodovým zdrojům znečištění jsme použili metodiku, která nám umožnila určit, zda se v budoucnu riziko nesplnění cíle zvýší či nikoli z důvodu stávajících přípustných hodnot stanovených v povolení.

Zaznamenali jsme, že v několika případech se naměřené hodnoty znečišťujících látek ve vypouštěných odpadních vodách a povolené hodnoty lišily. V některých případech naměřená hodnota překročila povolenou hodnotu a jedna konkrétní znečišťující látka způsobila špatný stav povrchové vody. V jiných případech byla naměřená hodnota pod povolenou hodnotou a dobrý stav povrchových vod byl zachován. V tomto případě pak vyvstala otázka „Co se stane, bude-li povolená hodnota plně aplikována? Bude to znamenat špatný stav povrchové vody?“

Ve snaze zodpovědět tyto otázky jsme použili dále popsanou metodiku.

Kvůli velmi složitým chemickým reakcím a biologickým procesům v povrchové a podzemní vodě neexistuje lineární vztah mezi rozsahem vlivu a účinky na stav zasažených vodních útvarů. Z vědeckého pohledu se zdá, že je pro tvorbu složitých modelů hodnocení rizik podle různých scénářů nutné důkladné hodnocení rizik a hluboké znalosti vzájemného působení antropogenních vlivů a jejich účinků na přírodní podmínky konkrétního vodního útvaru. Jelikož limitujícími faktory hodnocení rizik jsou čas (první výsledky 22. prosince 2004) a peníze, není tento akademický přístup vhodný.

Proto bylo nutné vypracovat metodiku, která kombinuje existující informace o vlivech (a jejich hnacích silách) a existující informace o současném stavu vodních útvarů bez hlubší znalosti různých interakcí v konkrétním vodním útvaru.

Za předpokladu, že je vypouštění z komunálních a průmyslových bodových zdrojů znečištění povoleno a informace jsou v současné době k dispozici, je možné provést jednoduché výpočty s povolenou zátěží znečišťujících látek, které jsou známé, a srovnat je s tolerovanou environmentální zátěží vypočtenou podle Nařízení vlády č. 61/2003. Pak se dá odhadnout, zda existuje riziko nedosažení dobrého stavu, pokud budou povolení plně aplikována.

Podrobnosti metodiky

Pro postup týkající se dílčího povodí Tichá Orlice jsme učinili následující předpoklady:

Významné vlivy mají negativní vliv na stav ovlivněných vodních útvarů.

Pokud se vodní útvar v současné době blíží nedosažení dobrého stavu, musí být vzat v úvahu potenciál vlivů na základně současných podmínek tak, aby bylo možno zhodnotit „současné riziko“ nedosažení dobrého stavu.

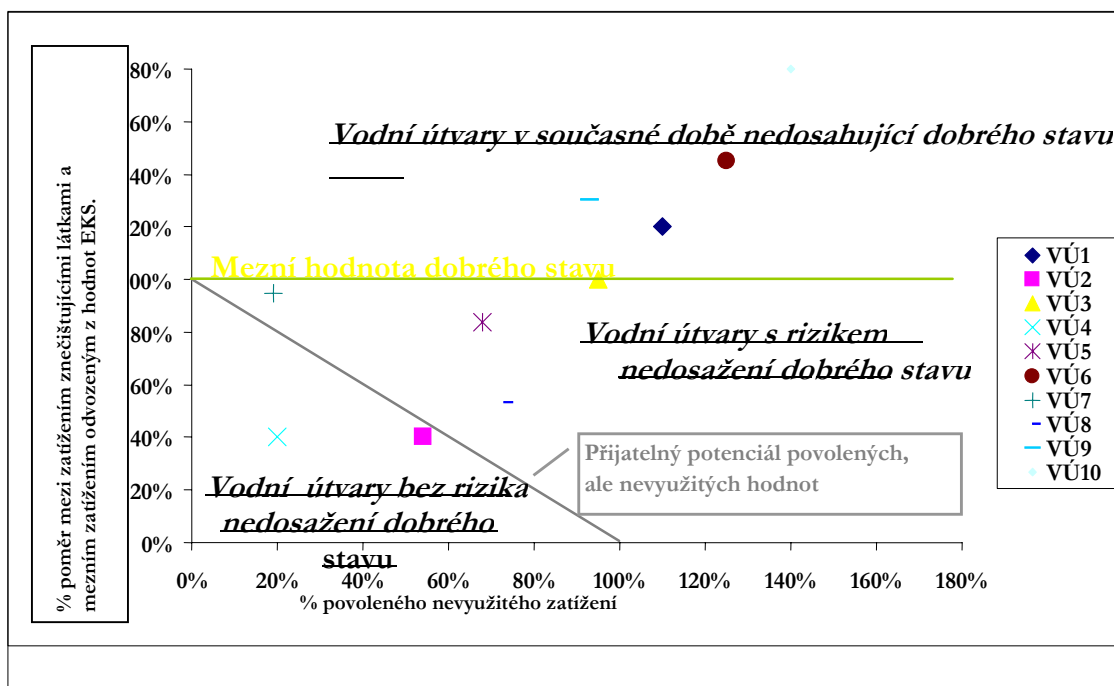
Ekologický kvalitativní stav uvedený ve Nařízení vlády č. 61/2003 předběžně definuje dobrý chemický stav.

- ⇒ To znamená, že současné riziko nedosažení dobrého stavu může být zhodnoceno srovnáním „použitého ekologického kvalitativního stavu“ (jak blízko je vodní útvar k nedosažení dobrého stavu?) a „nevyužitého potenciálu vlivů“.

Například: střední koncentrace dusičnanů v určitém vodním útvaru je 45 mg/l. Vezmeme-li v úvahu, že koncentrace < 50 mg/l splňuje dobrý stav, je „použitý ekologický kvantitativní stav“ 90 % (měřená koncentrace dělená ekologickým kvalitativním stavem). Pokud současné vlivy mají velký potenciál k okamžitému zvýšení (např. povolené množství vypouštěného dusíku a další parametry (dusitany, dusičnany,

amoniakální dusík atd.) jsou výrazně vyšší než skutečně vypouštěná množství), současný „dobrý stav“ příslušného vodního útvaru je ohrožen.

Vztah mezi použitým ekologickým kvantitativním stavem a nepoužitým potenciálem významných vlivů může být znázorněn v diagramu xy (viz obrázek)

Obrázek 7.3-1: Hodnocení rizik vodních útvarů, které jsou v současné době v dobrém stavu, se zvážením současného potenciálu významných vlivů

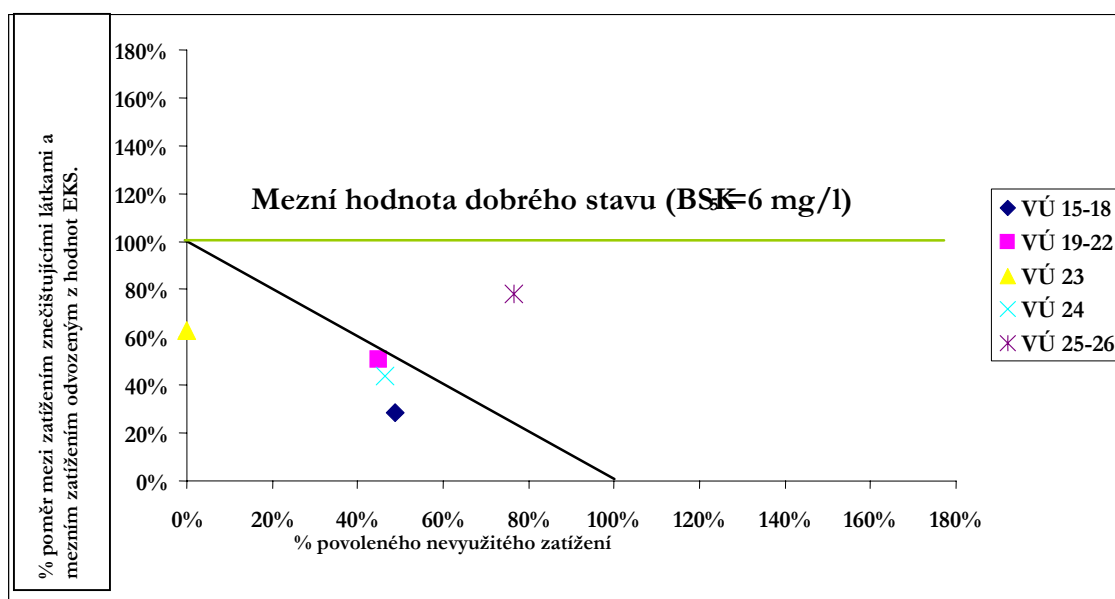
Zhodnocení rizika pravděpodobnosti nedosažení dobrého stavu (za současných podmínek) může být provedeno s použitím výše uvedeného diagramu následujícím způsobem:

1. Veškeré vodní útvary, které v současné době nedosahují dobrého stavu, jsou rizikové (vodní útvary 1, 6 a 9).
2. Vodní útvary, které v současné době dosahují dobrého stavu, musí být dále hodnoceny na základě stávajícího potenciálu významných vlivů:
 - Pokud se současný stav vodního útvaru blíží nedosažení dobrého stavu, ale není zde téměř žádný potenciál zhoršení situace z pohledu významných vlivů, může být takový vodní útvar hodnocen jako nerizikový. Toto se týká vodních útvarů 2 a 4 ve výše uvedeném diagramu.
 - Na druhé straně, je-li vodní útvar zjevně v dobrém stavu, ale existuje zde vysoký potenciál pro zhoršení situace z hlediska významných vlivů (např. ve skutečnosti je vypouštěna jen malá část povoleného množství znečištění), je třeba tento vodní útvar označit jako rizikový. Jedná se o situaci vodních útvarů 3, 5, 7 a 8 z výše uvedeného diagramu.

Závěr: U všech vodních útvarů, které jsou nad „přijatelným potenciálem nevyužitých významných vlivů“ (PPNVV) existuje riziko, že za současných podmínek nedosáhnou dobrého stavu. Tyto mezní hodnoty je třeba odvodit pro každý významný vliv nebo skupinu významných vlivů. Při předvedení tohoto přístupu a jeho testování na datech z povodí Orlice byl „přijatelný potenciál nepoužitých významných vlivů“ v lineárním vztahu k hodnotám „použitého dobrého stavu“ (PDS). V daném kontextu je tento vztah $PPNVV1=PDS$.

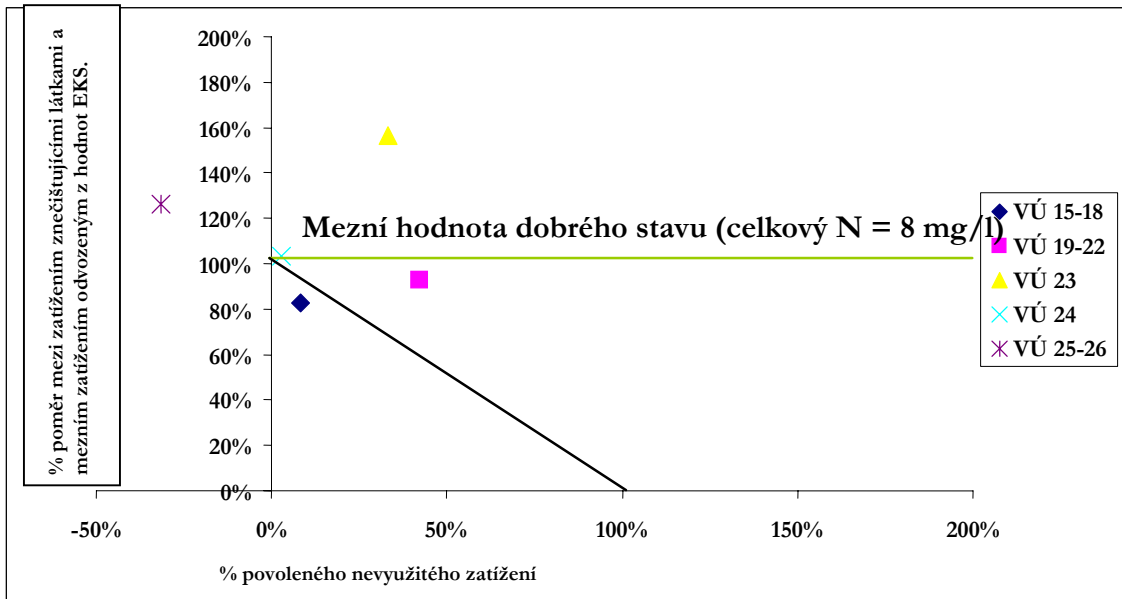
Výsledky tohoto přístupu v rámci dílčího povodí Tichá Orlice

Tato metodika byla aplikována pouze na znečišťující látky BSK, dusík a fosfor. Výsledky jsou uvedeny v [tabulce](#) a přiloženém schématu.

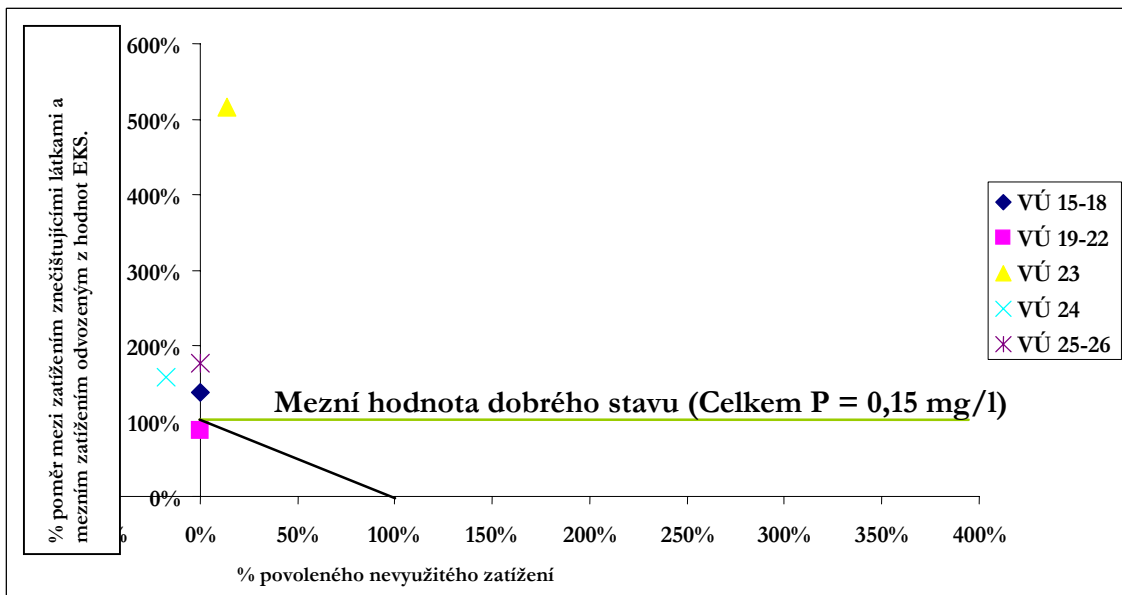
Obrázek 7.3-2: Srovnání povoleného zatížení BSK_5 (povolení) a přijatelného zatížení BSK_5 (EKS)

Pozn: Vodní útvary 25-26 jsou klasifikovány jako rizikové s tím, že i když je dnes dosahováno dobrého stavu, existuje zde možnost zhoršení situace. Vlastně je zde riziko, že využití povolení bude využito úplně (100 %) a v tomto případě bude mezní hodnota dobrého stavu překročena. Pokud jde o vodní útvar 23, nebyly k dispozici data o povolených (přípustných) a z toho důvodu nebylo možno provést klasifikaci tohoto vodního útvaru.

Obrázek 7.3-3: Srovnání povoleného zatížení celkovým N (povolení) a přijatelného zatížení celkovým N (EKS)

Pozn.: Vodní útvar 23 je rozhodně klasifikován jako rizikový, i když není zdaleka dosahováno povolených hodnot. V tomto případě musí být zkontrolováno, zda jsou povolené hodnoty přezkoumávány či nikoli. Co se týče vodních útvarů 19-22, které byly na základě dat z monitoringu klasifikovány jako nerizikové, je zajímavé si povšimnout, že v tomto případě je zde potenciální riziko překročení mezních hodnot, budou-li plně aplikovány povolené hodnoty. Negativní hodnota získaná u vodních útvarů 25-26 ukazuje, že v tomto případě byla překročena nejen mezní hodnota, ale také povolené hodnoty.

Obrázek 7.3-4: Srovnání povoleného zatížení celkovým P (povolení) a přijatelným zatížením celkovým P (EKS)

Pozn.: Co se týče celkového množství fosforu, pro útvary 19-22, 15-18, a 25-26 nebyly k dispozici povolené hodnoty, avšak je zřejmé, že u vodních útvarů 15-18 a 25-26 už množství fosforu přítomného v řece překročilo mezní hodnotu. Vodní útvar 23 je rizikový, i když nebylo dosaženo povolených hodnot.

Shrnutí

Tento přístup, který používá dostupné informace a údaje jak na úrovni povodí, tak na úrovni regionálních úřadů, může být dobrým nástrojem k rychlému zhodnocení rizika nedosažení cílů při plné aplikaci povolených hodnot. Tato práce bude navíc velice hodnotná v průběhu procesu měření, protože umožní definovat povolení se zvážením ekologické kapacity řeky „absorbovat“ dané množství znečištění.

2 Kvantitativní přístup na základě implementace Směrnice Rady 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod

Tento přístup se opět týká pouze znečišťujících látek jako BSK₅, celkového dusíku a celkového fosforu a co se týče směrnice Rady 91/271/EHS, týká se konkrétně komunálního znečištění, jehož zdrojem jsou domácnosti.

Na tomto místě je vhodné připomenout závěr poradního fora, že aplikací směrnice o čištění komunálních odpadních vod dojde ke zlepšení situace pokud jde o znečištění nutrienty a tím i ke zlepšení stavu.

Při realizaci navrhovaného přístupu jsme se zaměřili na veškerá komunální vypouštění čistěná či nečistěná a aplikovali jsme Směrnici o čištění městských odpadních vod. To znamená, že jsme odhadli, jaký vliv na vodní stav bude mít realizace odstranění dusíku a fosforu (aglomerace s více než 10 000 ekvivalentních obyvatel), vybudování nových čističek odpadních vod tam, kde již existuje kanalizační řád, ale není napojen na čističku odpadních vod, a zlepšení efektivity čističek odpadních vod. Dále jsme předpokládali, že počet lidí, kteří nejsou napojeni na kanalizaci a čističku odpadních vod se sníží, a znečištění pocházející z tohoto vlivu se následně sníží.

Poté, až budeme vědět, kde dojde ke zlepšení, můžeme vypočítat nový objem znečišťujících látek, které budou vypouštěny do vod a odhadnout, v jakém poměru mohou tato zlepšení pomoci v dosažení dobrého stavu v r. 2015.

Tabulka 7.3-1 uvádí situaci Tiché Orlice podle směrnice Rady 21/271/EHS:

Tabulka 7.3-1: Aglomerace a obce, jichž by se měla týkat implementace směrnice Rady 91/271/EHS.

Seznam aglomerací, jichž se týká implementace směrnice Rady 91/271/EHS				Seznam obcí, jejichž odpad není napojen na ČOV	
> 10 000 ekvivalentních obyv.		10 000-2 000 ekvivalentních obyv.			
Současná situace	Budoucí situace	Současná situace	Budoucí situace	Současná situace	Budoucí situace
Česka Třebová	Odstranění N a P *	Borohrádek Stávající čistička	Nové přípojky	Bystreč	Připojení nebo čistička
Chocen	Odstranění N a P	Brandýs Bez čističky	Čistička	Dolní Čermná Horní Čermná	Čistička
Ústí nad Orlicí	Nové přípojky	Dolní Dobrouč	Čistička	Lukavice	Připojení nebo

Existující odstraňování N a P		Bez čističky			čistička*
		Jablonné Stávající čistička	Nové přípojky	Libchavy	Připojení nebo čistička*
		Králíky Stávající čistička	Nové přípojky	Opatov	Připojení nebo čistička
		Letohrad Stávající čistička	Nové přípojky	Rybník	Připojení nebo čistička
				Podlesí	Připojení nebo čistička*
				Běstovice	Připojení nebo čistička*
				Koldín	Připojení nebo čistička*
				Čermná nad Orlicí	Připojení nebo čistička*

Legenda: *opatření nejsou plánována v Regionálním implementačním plánu pro směrnici Rady 91/271/EHS

Abychom toto mohli udělat, použili jsme hodnoty zatížení znečišťujícími látkami vypočítanými v části 3.1.5.3. Jak je vidět z [tabulky](#), rozdělili jsme vlivy domácností do tří kategorií: vypouštění z domácností napojených na ČOV, vypouštění z domácností napojených na kanalizaci, avšak nikoliv na ČOV a lidé, kteří nejsou napojeni ani na kanalizaci, ani na ČOV.

Použili jsme následující předpoklady:

- Co se týče těch, kdo napojeni nejsou, aplikovali jsme míru připojení 75 % místo míry připojení 64 % (současná regionální míra).
- Co se týče vypouštění z domácností, které jsou napojeny na kanalizaci, avšak nikoliv na ČOV, měli jsme zato, že vypouštění bude napojeno.
- Co se týče vypouštění z domácností napojených na ČOV, současnou hodnotu zatížení znečišťujícími látkami jsme modifikovali pomocí údaje o účinnosti požadované ve směrnici Rady 91/271/EHS a dále pak v Nařízení vlády č. 61/2003, následovně:
 - je-li kapacita ČOV mezi 2 000 a 10 000 ekvivalentních obyvatel, použili jsme hodnotu dusíku pro míru účinnosti danou pro N-NH_4^+ , která je 70%,
 - pokud byla kapacita ČOV mezi 10 001 a 100 000 ekvivalentních obyvatel, míra účinnosti byla 75 % pro dusík a 80 % pro fosfor,
 - byla-li kapacita ČOV nižší než 2000 ekvivalentních obyvatel, měli jsme zato, že nedojde k žádnému zlepšení.

Je třeba poznamenat, že u BSK_5 jsme předpokládali současnou míru účinnosti odtranění.

Jakmile jsme vypočítali zatížení znečišťujícími látkami z domácností (po uplatnění opatření z výše uvedené směrnice), chtěli jsme se přesvědčit, zda se zlepšila kvalita vody v řekách či nikoli, a to vypočítáním nových hodnot koncentrací znečišťujících látek přítomných ve vodním útvaru. Jelikož jsme však použili mnoho předpokladů (pro komunální odpadní vody, pro zemědělství, a lesnictví...), výpočet nové hodnoty znečišťujících látek byl vždy

vyšší než současné výsledky z monitorovacího bodu a bylo nemožné prokázat jakékoliv zlepšení.

Rozhodli jsme se nicméně zvážit celkové zatížení znečišťujícími látkami pocházejících z jednotlivých vlivů (uvedené v tunách za rok) a vypočítat míru jejich příspěvků na koncentraci (v mg/l) znečišťujících látek ve vodním útvaru při dvou následujících průtocích, Q_{270d} a Q_{330d} . Tyto výsledky jsou uvedeny v tabulce níže.

2001	Q270d		BSK ₅ - množství do řeky		Množství Nt do řeky		Množství Pt do řeky	
	m3/s	m3/rok	T/Y	mg/l	T/Y	mg/l	T/Y	mg/l
Vodní útvar								
15-18/19-22	1,59	50 142 240	179,98	3,59	113,03	2,25	17,98	0,36
23	0,41	12 929 760	121,48	9,40	56,73	4,39	12,39	0,96
24/25-26	2,63	82 939 680	254,00	3,06	210,48	2,54	31,44	0,38

2001	Q320d		BSK ₅ - množství do řeky		Množství Nt do řeky		Množství Pt do řeky	
	m3/s	m3/rok	T/Y	mg/l	T/Y	mg/l	T/Y	mg/l
Vodní útvar								
15-18/19-22	1,13	35 635 680	179,98	5,05	113,03	3,17	17,98	0,50
23	0,22	6 937 920	121,48	17,51	56,73	8,18	12,39	1,79
24/25-26	1,78	56 134 080	254,00	4,52	71,71	1,28	31,44	0,56

2015	Q270d		BSK ₅ - množství do řeky		Množství Nt do řeky		Množství Pt do řeky	
	m3/s	m3/rok	T/Y	mg/l	T/Y	mg/l	T/Y	mg/l
Vodní útvar								
15-18/19-22	1,59	50 142 240	118,37	2,36	86,65	1,73	6,37	0,13
23	0,41	12 929 760	111,67	8,64	28,83	2,23	7,33	0,57
24/25-26	2,63	82 939 680	124,09	1,50	71,71	0,86	12,40	0,15

2015	Q320d		BSK ₅ - množství do řeky		Množství Nt do řeky		Množství Pt do řeky	
	m3/s	m3/rok	T/Y	mg/l	T/Y	mg/l	T/Y	mg/l
Vodní útvar								
15-18/19-22	1,13	35 635 680	118,37	3,32	86,65	2,43	13,88	0,39
23	0,22	6 937 920	111,67	16,10	28,83	4,16	7,33	1,06
24/25-26	1,78	56 134 080	124,09	2,21	71,71	1,28	12,40	0,22

Pozn.: Vodní útvary 15-18 a 19-22 byly pro tento případ sloučeny vzhledem k tomu, že v této oblasti dílčího povodí jsme měli hodnotu Q_{270d} k dispozici jenom po proudu řeky.

Z níže uvedené tabulky dále vidíme, že míra snížení znečištění ve vodních útvarech (vyjádřená jako procento rozdílu mezi současnými koncentracemi znečišťujících látek ve vodním útvaru a koncentracemi budoucími) se liší jak pro jednotlivé parametry tak i mezi vodními útvary. U některých znečišťujících látek, jako je celkový dusík a celkový fosfor, může být snížené znečištění skutečně významné.

% rozdílů mezi úrovní znečištění v roce 2001 a 2015		
BSK5	Nt	Pt
34,2%	23,3%	64,5%
8,1%	49,2%	40,8%
51,1%	65,9%	60,5%

Aplikací hodnot míry snížení znečištění na současnou situaci (monitorovaná data) můžeme odhadnout hodnoty koncentrací znečišťujících látek ve vodním útvaru v roce 2015 a následně posoudit riziko nedosažení dobrého stavu. Z níže uvedené tabulky vidíme, že zde stále bude riziko nedosažení dobrého stavu. Toto platí alespoň pro celkový fosfor u vodního útvaru 23, jelikož v našem výpočtu jsme stanovili hodnotu EKS na 0,15 mg/l.

Znečištění přítomné v řece (výsledky z r. 2001)		
BSK5	N	P
3,044	7,415	0,134
3,816	12,523	0,786
4,7	10,095	0,264

Znečištění přítomné v řece (možné výsledky v r. 2015)		
BSK5	N	Pt
2,00	5,68	0,05
3,51	6,36	0,46
2,30	3,44	0,10

8 Registr chráněných území

8.1 Území vyhrazená pro odběr vody pro lidskou spotřebu

Viz. opět [Mapa č.21](#)

8.2 Území vymezená pro ochranu hospodářsky významných druhů vázaných na vodní prostředí

Neexistují

8.3 Vodní útvary určené jako rekreační vody, včetně oblastí oblastí vymezených podle směrnice 76/160/EEC jako vody ke koupání

Viz. opět. [Mapa č.12](#)

8.4 Oblasti citlivé na živiny, včetně oblastí vymezených jako zranitelné podle směrnice 91/676/EEC a oblastí vymezených jako citlivé podle směrnice 91/271/EEC

Viz. [Mapa č.31](#)

8.5 Oblasti vymezené pro ochranu stanovišť nebo druhů, kde udržení nebo zlepšení stavu vody je důležitým faktorem jejich ochrany, včetně území Natura 2000 vymezených podle

směrnice 92/43/EEC a směrnice 79/409/EEC

Viz. [Mapa č.32](#)

9 Návratnost nákladů

(tato kapitola je neúplná, finální verze bude k dispozici v listopadu 2003)

Aby bylo možno popsat vodohospodářské služby a jejich financování, byly na národní úrovni shromážděny některé informace, na základě kterých bylo pro tuto úroveň vypracováno schéma zobrazující hlavní finanční toky (poplatky, dotace, nízkouročné půjčky...) mezi uživateli, vodoprávními úřady, ministerstvy a státním fondem životního prostředí. Toto schéma by již mělo být v současném okamžiku kompletní, doplněno o hodnoty v Kč pro konkrétní kalendářní rok.

Data z výroční zprávy Státního fondu životního prostředí za rok 2001 poskytla informace finančního charakteru, které budou použity pro doplnění výše uvedeného schématu.

Z této zprávy je rovněž patrné, že v současné době poskytované dotace a nízkouročné půjčky týkajících se ochrany vod jsou dvakrát vyšší než vybrané poplatky za vodu.

Průzkum týkající se cen za vodné a stočné provedený v roce 1998 u hlavních podniků vodovodů a kanalizací ukázal, že zde existuje velký rozdíl jak v cenách, tak ve struktuře nákladů.

Informace ekonomického charakteru, které byly v pilotním projektu Orlice shromážděny se týkaly především:

Významu nakládání s vodami v domácnostech a průmyslu ve smyslu spotřeby a charakteristiky hlavních vodohospodářských služeb (tzn. počet obyvatel napojených na veřejné vodovody, délka sítě, objemy vyrobené a fakturované...) – tyto informace byly získány z výroční zprávy sdružení SOVAK (Sdružení oboru vodovodů a kanalizací v České republice).

Vyhodnocením nákladů by bylo možno se dále zabývat, neboť jedinými dostupnými informacemi jsou průměrné národní hodnoty zjištěné při průzkumu v roce 1998.

Přestože průzkum z roku 1998 týkající se cen za vodu nám na úrovni povodí Orlice poskytuje takové informace finančního charakteru, které lze použít pro kalkulaci finančních toků a příjmů za vodohospodářské služby, bylo by přínosné mít k dispozici aktualizovanou verzi, která by obsahovala současné hodnoty.

Je také nutné dále se zabývat otázkou environmentálních nákladů a nákladů na využívání zdrojů, a to na základě vymezení typů environmentálního dopadu a nedostatečných vodních zdrojů, které jsou pro povodí Orlice relevantní.

V současném okamžiku dochází ke zpracování názorného příkladu souvislosti mezi environmentálními náklady a vzdouváním.

10 Klíčové vodohospodářské otázky

Klíčové vodohospodářské otázky přímo souvisí s analýzou rizik a s výsledky dalšího vyhodnocení, ke kterému dojde v letech 2006 a 2007. Navíc určení významných vodohospodářských otázek napomůže při vypracování programu opatření.

Bylo ustanoveno poradní fórum, které mělo za úkol vyzkoušet aktivní zapojení při práci v povodí Orlice, přičemž informace získané během prvních jednání s účastníky tohoto poradního fóra umožnily získat základní představu o klíčových vodohospodářských otázkách v dílčím povodí Orlice. Viz. [Mapa č.33a](#), [Mapa č.33b](#), [Mapa č.33c](#) a [Mapa č.33d](#).

Twinning tým pak následně při své práci v souladu s požadavky RSV tyto klíčové vodohospodářské otázky identifikované poradním fórem potvrdil a podrobněji specifikoval.

V povodí byly zjištěny následující nejdůležitější vodohospodářské otázky:

Prevence a monitorování jakosti a množství podzemních vod pro zajištění dodávky pitné vody dobré kvality. Tato otázka se týká zejména oblastí v jižní části povodí ležících v okolí Chocně a Ústí nad Orlicí, nicméně pozornost by měla být věnována rovněž hydrogeologickému rajónu 422.

Eliminace znečištění z bodových zdrojů, ke kterému dochází v různých částech povodí, zejména pak ve větších obcích. Pozornost by měla být, nicméně, věnována i menším obcím, na které se nebude vztahovat Směrnice o čištění komunálních odpadních vod, které však budou způsobovat znečištění a zhoršování fyzikálně-chemického stavu.

Eliminace znečištění z difúzních zdrojů, ke kterému v důsledku zemědělské výroby rovněž dochází v různých částech povodí. V tomto případě uplatnění Směrnice o dusičnanech nebude stačit k vyřešení všech problémů souvisejících s difúzním znečištěním a bude nutné zvýšit pozornost pracovníků v zemědělství věnovanou užívání anorganických a organických hnojiv.

Obnova a prevence znečišťování akvatických ekosystémů, včetně pobřežní vegetace a mokřadů. Prevence se bude týkat především horní části dílčího povodí, kde se nacházejí vodní toky a jejich přítoky, které jsou klasifikovány jako "pstruhové-lípanové", a následně tak vyžadují vysokou míru okysličení, rychlý průtok, odpovídající substrát a říční kontinuitu. Obnova jak říčního dna, tak pobřežní vegetace je nutná zejména mezi horním úsekem toků a nejnižše položenou částí dílčího povodí. Zvláštní pozornost by měla být věnována rovněž ochraně mokřadů položených v horní části dílčího povodí, a zároveň ochraně slepých ramen, kterých se v dolním úseku řeky Orlice nachází velké množství.

Zachování rekreačních aktivit, tzn. rybolovu, koupání a kanoistiky, aniž by docházelo k ohrožování jakosti povrchových vod, a to zejména v letním období. To se týká horní části dílčího povodí a oblastí určených ke koupání.

K otázkám, na které bylo při pracovních jednáních poradního fóra upozorněno, patří rovněž protipovodňová ochrana. Lidé mají stále v paměti povodně, ke kterým došlo v roce 1997, jakož i škody, které způsobily a velmi rádi by se podobné situaci v budoucnu vyhnuli.

11 Část druhá: Program opatření

12 Část třetí: Poradní fórum

V lednu 2003 proběhlo jednání pracovní skupiny twinning projektu určené pro komponent “Konzultace se zúčastněnými subjekty”. Na základě tohoto jednání bylo dohodnuto, že v rámci pilotního projektu Orlice bude vyzkoušeno aktivní zapojení zúčastněných subjektů do procesu plánování.

Za tím účelem byly identifikovány klíčové otázky a byl připraven dotazník, který měl pomoci zorganizovat toto aktivní zapojení podle představ české strany. Pracovali jsme rovněž s výsledky z předchozího experimentu, který provedl podnik Povodí Labe, s.p., v roce 2000 a účastníkům byl zaslán dotazník, abychom zjistili nejdůležitější záporné a kladné stránky experimentu.

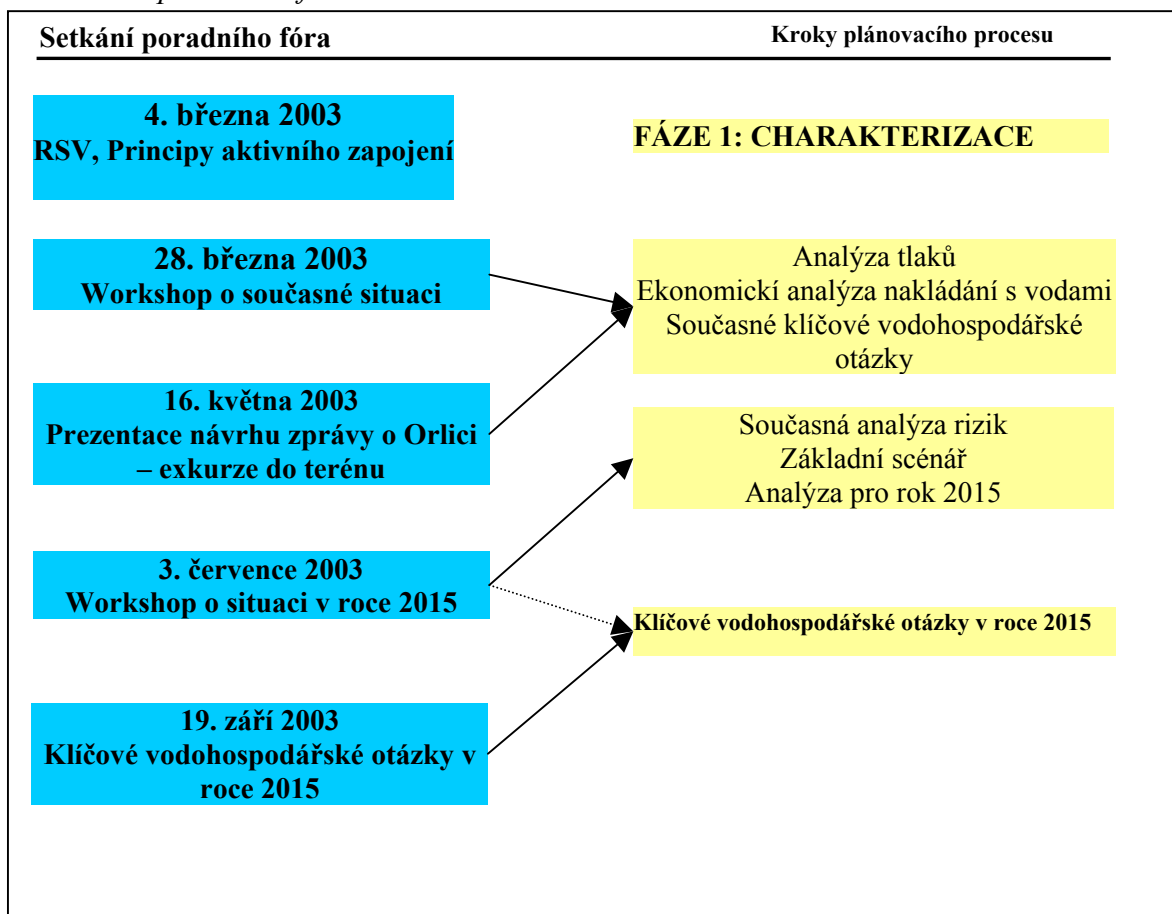
Na základě získaných výsledků bylo možno ustanovit orgán, který byl nazván poradní fórum (místo Výbor povodí). Jeho role, úkoly, organizace a složení tak, jak byly stanoveny, jsou shrnuty v níže uvedené tabulce:

Hlavní cíle aktivního zapojení	- Zvýšit povědomí zainteresovaných stran o problematice vodního hospodářství- Získat jejich názor na otázky spojené s vodním hospodářstvím- Zjistit problémy existující ve vodním hospodářství- Chápání existujících problémů jako společnou věc a následně lepší přijetí programu opatření
Role	- Účast na procesu plánování formou otevřených diskusí (společná setkání)- Připomínkování návrhů dokumentů- Informování veřejnosti
Složení (max. 30 členů)	- 1/3 zástupci správních a veřejných úřadů (9)- 1/3 zástupci zvolených zastupitelů (12)- 1/3 zástupci z řad uživatelů vody (8)
Organizace	- Řídící výbor: podniky Povodí + Krajské úřady- Předseda: Zástupce krajských úřadů (neoficiálně navržen pro experiment Orlice)- Koordinátor: Twinning tým

Poradní fórum Orlice se sešlo 4krát v průběhu 6 měsíců, přičemž první jednání se týkalo především principů Rámcové směrnice pro vodní politiku a aktivního zapojení zainteresovaných stran.

Na následujících třech jednáních pak byly prezentovány a projednávány výsledky práce twinning týmu získané z analýzy tlaků a analýzy rizik; jednalo se rovněž o základním scénáři. Pracovní jednání se uskutečnila v pořadí uvedeném v následujícím schématu:

Pracovní setkání poradního fóra Orlice:

V této fázi je možné provést první zhodnocení experimentu:

- **Účast byla dobrá:** proběhly různé diskuse a došlo k výměně názorů, zúčastnil se dostatečný počet lidí a většinou se jednalo o stejné účastníky.
- Účastníci projevovali **velký zájem o plánovací proces:** velmi je zajímal samotný proces, jakož i způsob, jakým se do něj mohou zapojit.
- Jejich **pomoc byla velmi cenná** – jak z hlediska sběru dat/informací, tak při jejich analýze: zejména v případech, kdy data nebyla k dispozici (svaz rybářů, podniky vodovodů a kanalizací, zástupci pracovníků v zemědělství)
- Jednání fóra se **nezúčastnili** zástupci průmyslového sektoru a zástupci nevládních organizací. Neúčast nevládních organizací na jednáních lze vysvětlit tím, že v povodí Orlice neexistují nevládní organizace, které by se svou činností angažovaly ve vodním sektoru.
- **Organizace setkání se střídavě zhostily** Povodí Labe, s.p., a Krajské úřady (Hradec Králové, Pardubice); agendy jednání byly např. vždy nejdříve zaslány ke schválení jak Povodí Labe, s.p., tak příslušnému krajskému úřadu a teprve následně účastníkům poradního fóra.
- **Exkurze v terénu** umožnily účastníkům hovořit o vodohospodářských problémech (protipovodňová ochrana a zájmy rybářů).

Version History

Task	Who	When	Reference
Original Drafting	Sylvie Jégo	Thursday, July 24, 2003	Version 1.0
Further writing	Sylvie Jégo	Thursday, July 31, 2003	Version 1.0
Further writing	Sylvie Jégo	Friday, August 8, 2003	Version 1.0
Editing and writing	Petra Ronen	Wednesday, August 20, 2003	Version 2.0
Editing	Zita Dubová	Monday, August 25, 2003	Version 2.1
Formatting	James Hunt	Wednesday 27 August 2003	Version 2.1 formatted
Editing	Zita Dubová	Thursday 28 August , 2003	Version 2.1 formatted
Editing	Sylvie Jégo	Saturday 6 Sepetember, 2003	Version 2.2 formatted
Editing	Petra Ronen	Wednesday 1, October, 2003	Version 2.2 formatted